Cumhuriyet
KİTAP

❑ Erhan Karaesmen'den 'Mahler gerçeğinin peşinde'..... *9. sayfada*
❑ Selma Fındıklı'nın son kitabı 'Ankara İstasyonu'nu M. Buyrukçu tanıttı.....*10. sayfada*
❑ 1. Türk Neşriyat Kongresi ve Klasikler, Ali Cengizkan yazdı *14.sayfada*
❑ İki Levinas yorumu, Sevginin Bilgeliği ve Postmodern Etik. Bu kitapları Ayşegül Sabuktay inceledi *16.sayfada*

Doğumunun Yüzüncü Yılında

Nurullah Ataç

Otuzbeş yıllık yazı hayatında çok yazı yazdı Nurullah Ataç. Yazılarıyla, çevirileriyle yepyeni bir kültür ortamının meydana gelmesinde emeği büyüktür. Ülkemizdeki çağdaş edebiyatın kurulmasında, klasiklerin ve hümanizmin benimsenmesinde gösterdiği çaba, yaptığı etki unutulmayacaktır.Bir edebiyat adamı, bir eleştirmen olarak yeri hâlâ doldurulamamıştır. Yazılarının büyük bir kısmı kitaplaştırılan Ataç'ın 1920'lerde 1930'larda yazdığı yazılar kitaplarda yer almaktadır. Bu yazıların da kitaplarda toplanmasını bekliyoruz. Bu hafta Aslan Kaynardağ, Konur Ertop ve Sennur Sezer, yazılarıyla Nurullah Ataç'ı değerlendiriyorlar.

ARSLAN KAYNARDAĞ

Ataç'ın yazarlığa başladığı yılların kültür ortamından kısaca söz edecek olursak şöyle diyebiliriz: Tevfik Fikret öleli çok olmamıştı. Bir yanda Mehmet Akif şiirlerini din ve vatan konularına ağırlık vererek sürdürürken, öte yandan Ahmet Haşim, Yahya Kemal, Nâzım Hikmet yepyeni şiirler yazıyorlar, edebiyata bizde o zamana kadar görülmeyen konular ve yorumlar getiriyorlardı. Yakup Kadri Karaosmanoğlu Türk romanında yepyeni bir çığır açmıştı.

Yenileşme hareketi sonraki yıllarda biraz daha hızlandı. Edebiyatın yanında müzik, resim ve tiyatroda, devrimci nitelik taşıyan oluşmalar birbirini izlemeye başladı.

Türkiye Batılılaşma yolundaydı ama, Batı dediğimiz Avrupa'da da büyük değişmeler vardı. Felsefede, ruhbilimde çok yeni şeyler söylenmekte, sürrealizm, kübizm, fütürizm, dadaizm gibi sanat akımlarının etkisiyle gelenekler sarsılmaktaydı.

Kavramlar her gün sorgulanıyor, toplumların sorunlarına yeni ve alışılmamış yaklaşımlar olurken, bireyin sorunlarına da yeni bakışlarla bakılıyordu. Her şey hızla sorgulandı o yıllarda, değerler sarsıldı ama klasik dediğimiz yapıtlar ayakta kaldı.

Yeniden Türkiye'ye bakalım:

Cumhuriyet'in Avrupa'ya öğrenim için gönderdiği ilk öğrenciler, 1920'lerin sonlarında, 1930'ların başlarında yurda döndüler ve ilk ürünlerini verdiler.

Bütün bunlara karşın toplumda, çağdaşlaşmaya yönelmenin başlarında olmanın acemilikleri, çocukluğu, ikircikliği göze çarpıyordu. Öykünme aşamasındaydık. Batılılaşma düşüncesi birçok yerde, içeriği açıklık kazanmamış birtakım savsözlerden öteye gitmiyordu.

En önemlisi, edebiyat ve sanat yaşamı için zorunlu olan eleştiri ve düşünsel bakış yok denilecek kadar azdı. Eleştirmen diyebileceğimiz kimselerin yazıları gerekli nitelikte olmaktan uzaktı. Biraz hoşgörülü davranılırsa, dönemin "eleştirmenleri" arasındaşu adlar sayılabilir: Nahit Sırrı Örik, Sadri Ertem, Hasan Âli Yücel, Hüseyin Cahit Yalçın, Yaşar Nabi Nayır, Ahmet Hamdi Tanpınar, Sabahattin Eyüboğlu, Abdülhak Şinasi Hisar. Bu adları ben söylemiyorum, onları Ataç'ın 1938'de yazdığı bir yazıdan aldım (1).

Aslında bizde eleştirmen yoktu, Ataç da biliyordu bunu. Eleştirmen olmadığı gibi, ciddi sayılabilecek bir estetik bakış, bir sanat felsefesi de yoktu.

Ataç, kültürümüzün işte bu aşamasında yazı yazmaya başladı ve herkesin dikkati onun üzerine çevrildi. Gittikçe artan bir okuyucu çoğunluğu tarafından okundu yazıları, onun da ötesinde, ne yazacak diye merak edildi.

Kimdi bu yeni yazar? Ataç'ın o zamanki kimliğine ilişkin kısa bilgi vereyim:

İstanbul'daki son Osmanlı yüksek memur ailelerinden birinin çocuğu idi. Babası, **Hammer**'in ünlü Osmanlı Tarihi'ni Fransızca'dan dilimize çeviren Mehmet Ata Bey'dir.

Ata Bey, Darülfünun'da (üniversitede) ve Mülkiye'de (Siyasal Bilgiler okulunda) hocalık yaptığı gibi, valiliklerde, nazırlıklarda da bulunmuştu. Fransızca'dan baş-

Devamı 4. sayfada.

Füruzan'ın düne, bugüne, yarına uzanan yolculuğu...

Ev Sahipleri

Deneme - Söyleşi, 184 sayfa, 1.ve 2. Hamur, ISBN 1.Hamur 975-363-906-6, 2. Hamur 975-363-907-4

Yeni Konuklar

Deneme - Araştırma, 400 sayfa, ISBN 1. Hamur 975-363-823-X, 2. Hamur 975-363-824-8, Fiyatı: 1. Hamur: 1.700.000 TL., 2. Hamur 1.400.000 TL.

Balkan Yolcusu

Gezi - Röportaj, 193 sayfa, 1. ve 2. Hamur, ISBN 975-363-474-9, Fiyatı: 1. Hamur: 750.000 TL., 2. Hamur 700.000 TL.

Parasız Yatılı

Öykü, 158 sayfa, 1. ve 2. Hamur, ISBN 975-363-483-8, Fiyatı: 1. Hamur: 650.000 TL., 2. Hamur 600.000 TL.

Kuşatma

Öykü, 160 sayfa, 1. ve 2. Hamur, ISBN 975-363-443-9, Fiyatı: 1. Hamur: 700.000 TL., 2. Hamur 650.000 TL.

Benim Sinemalarım

Öykü, 196 sayfa, 1. ve 2. Hamur, ISBN 975-363-290-8, Fiyatı: 1. Hamur: 750.000 TL., 2. Hamur 700.000 TL.

Gül Mevsimidir

Öykü, 86 sayfa, 1. ve 2. Hamur, ISBN 975-363-257-6, Fiyatı: 1. Hamur: 450.000 TL., 2. Hamur 300.000 TL.

Gecenin Öteki Yüzü

Öykü, 190 sayfa, 1. ve 2. Hamur, ISBN 975-363-520-6, Fiyatı: 1. Hamur: 750.000 TL., 2. Hamur 700.000 TL.

Kırk Yedi'liler

Roman, 465 sayfa, 1. ve 2. Hamur, ISBN 975-363-522-2, Fiyatı: 1. Hamur: 1.000.000 TL., 2. Hamur 900.000 TL.

Berlin'in Nar Çiçeği

Roman, 200 sayfa, 1. ve 2. Hamur, ISBN 975-363-463-3, Fiyatı: 1. Hamur: 750.000 TL., 2. Hamur 700.000 TL.

Redife'ye Güzelleme

Oyun, 180 sayfa, 1. ve 2. Hamur, ISBN 975-363-673-3, Fiyatı: 1. Hamur: 900.000 TL., 2. Hamur 800.000 TL.

Lodoslar Kenti

Şiir, 124 sayfa, 1. Hamur, ISBN 975-363-219-3, Fiyatı: 1. Hamur: 450.000 TL.

YKY

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık San. A.Ş. - 212-280 65 55
Kitabevleri: İstanbul: 212-252 47 00 / 322, İzmir: 232-463 82 90, Ankara: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr - Web Sitesi: www.ykykultur.com.tr

A.T.R.

OKURLARA

21 Ağustos 1898, Nurullah Ataç'ın doğum tarihi. Yani bugünlerde 100 yaşında,ama Cahit Külebi'nin ünlü şiirinde söylediği gibi "Hızır gibi daima genç". 1957 yılında yitirdiğimiz Ataç, "Diyelim" kitabındaki "Ben" yazısında "Önemli bir kişiyim önemli olmasına, ancak benim önemim Monsieur Gide'inki gibi değil, başka türlü. O, yaşadığı çağın en büyük yazarı, başlıca yazarıydı, değeri günden güne beliriyor, eserinin özü, derin anlamı yavaş yavaş kavranıyor, gelecek yüzyıllarda daha da büyüyecektir o. Ben ona benzemem, öyle derin bir anlamı yoktur benim yazdıklarımın, gelecek yüzyılların kişileri yeni bir ac n görüşü, bir yaşama yolu bulamayacaklardır benim yazılarımda. Ben ölümümden az sonra, belki de öldüğüm yıl içinde unutuluveririm. Olur, üç beş arkadaş, gönüldeş aralarında konuşurken anarlar beni, o başka, ama bir yazar olarak anılmam, öğretmenler öğrencilerine benim kitaplarımı okumalarını öğütlemezler." diyordu. Nurullah Ataç'ın yazdıkları hâlâ geçerli ,yeri de doldurulamadı.Yapı Kredi Yayınları Ataç'ın dört kitabını iki kitap olarak-"Karalama Defteri-Ararken"ve "Günlerin Getirdiği- Sözden Söze"-yayımladı.İki kitabı da bugünlerde yayımlanacak.Kitaplara girmemiş yazıları da kitaplaşırsa okurları sevinecekler.Dileğimiz bunun bir an önce yapılması.Bu sayımızda Arslan Kaynardağ, Konur Ertop ve Sennur Sezer yazılarıyla Nurullah Ataç'ı değerlendiriyorlar.Bol kitaplı günler!..

TURHAN GÜNAY

KİTAP

İmtiyaz Sahibi: Berin Nadi ◇Basan ve Yayan: Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ◇Genel Yayın Yönetmeni: Orhan Erinç ◇Genel Yayın Koordinatörü: Hikmet Çetinkaya ◇Yazışleri Müdürü: İbrahim Yıldız ◇Sorumlu Müdür: Fikret İlkiz ◇Yayın Yönetmeni: Turhan Günay ◇Grafik Yönetmen: Dilek İlkorur ◇ Reklam: Medya C

Tamdoğan ile gazeteci Yiğenoğlu'nun ortak çalışması: Kozanca

Halk dilinde açan ağız çiçekleri

"Kozanca", kendi alanında bir ilk çalışma olarak önem taşıyor. Ömer Asım Aksoy'un da hazırladığı "Gaziantep Ağzı" gibi oylumlu, kapsamlı olmasa da sözlü ekinimizi yazılı hale getirmesi bakımından olumlu bir çalışma. Gönül istiyor ki dilimizin varsıl yapısını ortaya koyan bu tür çalışmalar her yörede yapılsın, dilimiz gereken yere ulaşsın.

AHMET UZUN

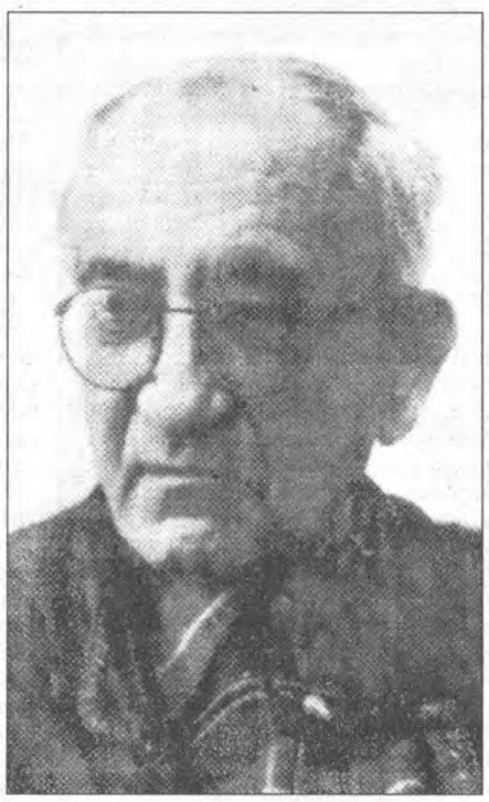

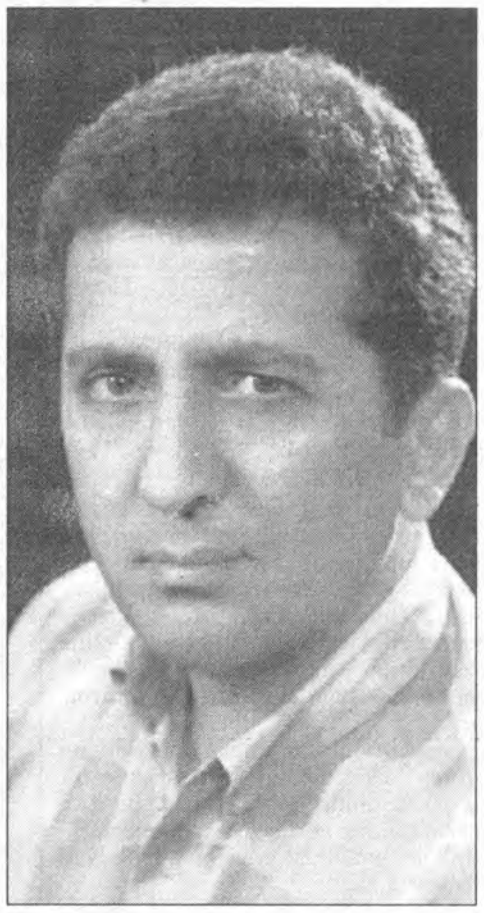

Ozan Pekşen Tamdoğan ile Gazeteci Çetin Yiğenoğlu... ikisi de Kozanlı. Tanışmaları otuz yılı geçiyor. Kozan'da konuşulan ve gittikçe unutulmaya başlayan sözcükleri,kitap haline getirerek bir görevi yerine getirmişler.

Dil, hem acı hem de tatlı gerçeğimiz. Bütün sorun, onu bilmek ve değerlendirmek. Dil değil midir öznel ve nesnel dünyamızın sınırlarını genişleten de daraltan da? Dil konuşulunca, yazılınca yaşar. İnsanın iç dünyasını ortaya koyar. Bir dilin oluşumu, gelişimi toplumun doğa, ekin, yaşam özellikleri ile doğru orantılı değil midir? İnsan yaşamını doğrudan etkileyen bu eşsiz varlık, üretim ve iletişim geliştikçe gelişir. Bir uygarlık göstergesidir.

Dil içinde dil diyebileceğimiz 'ağız'a ne demeli? Gelişmelerden uzak kalsa da doğa ile yaşamını sürdüren insanlar bir bakıma ağzı ile kendini üretir, anlatır. "Töpräktan öğrenip kitapsız bilen"lere özgü bir Anadolu gerçeğidir bu. Çünkü, az da olsa akan su temizdir, işleyen demir ile ışıltısını gösterir.

Kendi içinde varsıl bir serpilme gösteren söz ekinimiz, insanımızın pratik zekâsının dile yansıması ile açıklanabilir ancak. Nice uygarlıktan, nice değerden pay alarak doğal biçimde akıp giderek. Dünyada kimi diller yitse de. İşte Kozan da Anadolumuzun çiçek veren yörelerinden biri. Solmaya yüz tutan bir uygarlık bahçesinde varlığını sürdürüyor.

Unutulan sözcükler

Ozan Pekşen Tamdoğan ile Gazeteci Çetin Yiğenoğlu... ikisi de Kozanlı. Tanışmaları otuz yılı geçiyor. Tamdoğan, Yiğenoğlu'nun lise öğretmenidir. Bu tanışma dostluğa dönüşerek sürüp gidiyor. El ele verip Kozan'da konuşulan ve gittikçe unutulmaya başlayan sözcükleri, deyimleri, atasözlerini ve kimi dörtlükleri kitap haline getirerek yaşadıkları toprağa bir görevi yerine getirmişler.

205 sayfadan oluşan kitap yalın kapağı ve düzeni ile eski, klasik kitapları andırıyor. Kapağı çerçeveleyen iki ince çizgi içinde yazar adları ile "Kozanca/Kozan Ağzı Üzerine Bir İnceleme" başlıklarını okuyoruz. Kitabı YEKSAV yayımlamış. YEKSAV'ın açılımı şöyle: Yalın Kılıç Eğitim, Kültür, Sanat ve Çevre Vakfı. Merkezi Kozan'da bulunuyor. Yalın Kılıç, Kozan'a "Okurevi" kazandırmış bir aydın. Yöresel değerleri korumaktan ve geliştirmekten yana çaba gösteriyor.

Bilindiği gibi Çetin Yiğenoğlu Cumhuriyet Gazetesi Güney İlleri Temsilcisi. Öğretmeni, Pekşen Tamdoğan ise eski bir mülkiyeli. Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni 1957 yılında bitiren ve bir süre banka müfettişliği, öğretmenlik yapan Tamdoğan, 'genel'i de iyi bilen bir 'yerel' değer. Anadolu'nun değerlerini bildiği gibi Fransızca'yı da iyi biliyor. Halkının diliyle yazdığı şiirlerini "Düş Yürüyünce" adlı kitapta toplamıştı. (Adana-1995) Fransızca'dan çevirdiği şiirler de bir kitap oylumunu aşmıştır. Tamdoğan'ın Kozan ağzından derlediği söz değerleri halkın yaratıcı gücünü, sınır tanımazlığını; doğayı, yaşamı, insanı 'kestirmeden' dile getiren bir 'gömü' sayılabilir. Kuşkusuz, birçok uygarlığa 'beşik' olan bu yöre 'dil içinde dil' doğurmuş.

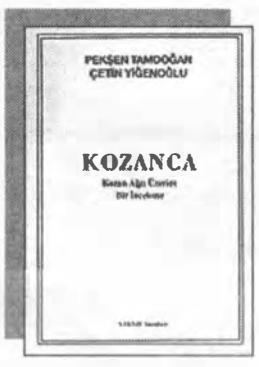

Derlemenin oluşumu

Tamdoğan, bu derlemenin nasıl oluştuğunu şöyle anlatıyor: "...Çok eskiden, ortaokul sıralarında öğretmenimiz yörede konuşulan dil içindeki yerel sözcükleri derlememizi istemişti bizden. Çok iyi anımsıyorum, hiçbir yerel sözcüğü bulup çıkaramamıştım. Nedeni basitti: Ben, ailem, komşularımız, okuldaki arkadaşlarımız, tüm kasaba yereli konuşuyorduk.

Yerel olmayan konusunda bir şey bilmediğimiz için yereli bulup yakalayamamıştık. Uzunca bir süre araya giren bir sürü olay yüzünden bir okul anısı olarak kaldı bu derleme işi. On beş yılı bulan öğretim, askerlik ve memuriyet yılları beni Kozan'dan uzak tuttu.

Yeniden Kozan'da yaşamaya başlayınca her şey daha değişik görünmeye başladı. Yerel olanla olmayanı daha iyi tanıdım diyebilirim. Bir bakışta ayrımsamak, her şeyi yerli yerine koyabilmek mümkün görünmeye başladı. Kitapta yazılı sözcükler, deyimler, atasözleri ve dörtlükler çoğunlukla kendi yaşam süzgecimdeki birikimlerden oluştu."

Kozan ağzıda bir gezinti

Kozan ağzında şöyle bir gezinti yapmak "dil içinde dil" konusundaki yargımızı pekiştirebilir: Sözgelimi, "Adı batasıça" ne demek? Bulmak güç. Hemen söyleyelim: Domuz. Evet, Kozan'da domuza 'adı batasıca' deniliyor! Süt, yoğurt gibi ürünlerin "genel adı" ise: 'Ağartı'. Türkiye Türkçesi'nde renk ve bir eylem biçimi olan "Al" Kozan'da 'kâbus'tur. Kimi sözcükler başka yörelerde kullanılsa da şu sözcüklere bakalım: "Analık lokması, alımını almak, ayağını mercimek kütüğüne dayamak..." nedir? Bir bilmece, bir bulmaca gibi geliyor. Karşılıkları öğrenince şaşakalıyor insan. Bakın, analık lokması (pinti davranış, zorsunarak verilen az şey), alımını almak (layık olduğu cezayı bulmak), ayağını mercimek kütüğüne dayamak (inat etmek) anlamlarını içeriyor. Kimi sözcüklerin ardından verilen dörtlükler konuya boyut kazandırıyor. Bu sözcükler, yöre halkının yaşama bakışını da özgün biçimde veriyor.

"Kozanca", kendi alanında bir ilk çalışma olarak önem taşıyor. Ömer Asım Aksoy'un da hazırladığı "Gaziantep Ağzı" gibi oylumlu, kapsamlı olmasa da sözlü ekinimizi yazılı hale getirmesi bakımından olumlu bir çalışma. Gönül istiyor ki dilimizin varsıl yapısını ortaya koyan bu tür çalışmalar her yörede yapılsın, dilimiz gereken yere ulaşsın.

Kozanca genel dağıtıma verilmemiş, kitapçılara dağıtılmamış. YEKSAV kendi olanaklarıyla dağıtıyor. Dileyenler Kozanca'yı aşağıdaki adresten edinebilir:

"Ersen Erdem, Cemalpaşa Mahallesi, 282. Sok. Sabancı Apartmanı, Kat: 2, No: 11. Tel (Fax): 453 80 58 - 454 51 80 Adana" ■

Kozanca- Kozan Ağzı Üzerine Bir İnceleme / *Pekşen Tamdoğan -Çetin Yiğenoğlu / YEKSAV Yayınları / 205 s.*

DÜZELTME

■ Geçen Haftaki sayımızın Kapak Konusu olan Sayın Leyla Erbil'le söyleşiyi Sırma Köksal arkadaşımız yapmıştı. Bir yanlışlık sonucu Leyla Şahin'in adı yer almış yazının başında. Dergimizin iç sayfalarında ise Aydoğan Yavaşlı'nın Yaşar Aksoy'un kitabını tanıtan yazısı ikinci kez yayımlanmıştır. Leylâ Erbil, Sırma Köksal ve okurlarımızdan özür dileriz.

Doğumunun 100. yılında bir düşünce adamı

Nurullah Ataç

ka Arapça ve Farsça biliyordu. Gazetelerde yayımlanmış yazıları vardır. Eski Türk edebiyatı konusunda bir antoloji yayımlamış, Fransızca'dan beş roman çevirmiştir.

Ataç'ın iki kardeşinden biri olan Galip Ata ünlü hekimlerimizdendi. O da Fransızca biliyor, tıp, felsefe, toplumbilim konusunda çeviriler yapıyordu. Öteki kardeşi, Galatasaray Lisesi'nde okurken askere alınarak Çanakkale cephesine gönderilmişti, orada şehit oldu.

Birinci Dünya Savaşı sürerken Ataç da Galatasaray Lisesi'nde öğrenciydi. Ailesi onu, liseyi bitirmesini beklemeden 1917'de İsviçre'nin Cenevre kentine gönderdi. Bu kentte beşbuçuk yıl kaldı, aralıksız beşbuçuk yıl.

O yılların Cenevresi nasıl bir yerdi?

Savaşa girmeyen İsviçre, özellikle Cenevre kenti, kültür etkinlikleri bakımından, savaşa giren Fransa'nın yerini bir ölçüde doldurmuştu.

Cenevre yılları

Her türlü barışçı felsefe, politik görüşler, özgürce konuşulup tartışılıyor, eleştiriler yapılıyordu. Birçok ulustan çeşitli kültür ve politika adamı buraya sığınmıştı. Dadaistler, gerçeküstücüler, geleneksel edebiyat ve sanat etkinliklerine başkaldıran yapıtlarını burada yayımlıyorlar, ressamlar resimlerini sergiliyorlardı.

Cenevre Üniversitesi'nin ünlü dilbilim profesörü Ferdinand Saussure kısa bir süre önce ölmüştü ama, dile yapısalcı ve toplumsal bir görüş getiren derslerinin yankıları ve etkisi gittikçe güçlenerek sürmekteydi.

Ataç, delikanlılık çağının ilk yıllarını işte böyle bir çevre içinde geçirdi. Cenevre'nin kültür atmosferi onun için verimli bir okul oldu. Çok güçlü bir belleğe sahip olan genç Ataç için "entelektüel" uyarılarla dolup taşan bu yenilikçi ve aydınlanmacı ortam, etkisini o ölünceye kadar sürdürdü.

İlk ve ortaokul dışında bir diploması yoktur Ataç'ın, otodidakt idi, yani kendi kendisini yetiştirmişti. Tıpkı ünlü bir başka otodidaktımız sosyolog Ziya Gökalp gibi.

Yukardaki bilgileri verirken felsefeci Nusret Hızır'ın yazısından (2) yararlandım. Yazısının bir yerinde şöyle diyor Nusret Hızır:

"Ataç'ın ruhundaki temel çizgiler Cenevre'de geçirdiği yıllarda büyük ölçüde saptanmış, belirlenmişti. Zamanla değişiklikler olması sadece ayrıntılardadır."

Nurullah Ataç'ın yurda dönmesi 1922 sonlarındadır. Kurtuluş Savaşı bitmek üzeredir ve yeni bir Türkiye doğmaktadır.

Ataç'ın Cenevre günlerini, savaş yıllarının olumsuz koşulları altında oraya nasıl gittiğini, nasıl döndüğünü hep merak etmişimdir.

İsviçre'de beşbuçuk yıl geçirmiş, bu süre içinde görüp yaşadığı olaylara ilişkin bir anısını herhangi bir yere yazmadı mı? O yıllarda kaleme aldığı tek güncesi bile yok mu? Ailesine, dostlarına gönderdiği mektupları saklayan olmadı mı? Onun gibi bir kimsenin bu kadar uzun süre kaldığı Cenevre'deki yaşamına ilişkin bir şey yazmamasını aklım almıyor. Anılarını dostlarına anlatmıştır belki, ama onlar da bir şey yazmadılar.

Bir şey daha var: Yurtdışında kaldığı sırada başka Türkler, Türk öğrenciler yok muydu Cenevre'de?

Yalnız Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun bir anısı var, kısa bir anı. Ondan yazımın sonlarında söz edeceğim.

***

Cenevre'den dönen genç Ataç, ayağının tozu ile yazı hayatına atıldı. **Dergâh** dergisine ve başka yerlere yazdığı yazılarda öne sürdüğü düşüncelerdeki yenilik ve tutarlılıkla, Fransız edebiyatıyla beslenen biçem ve bilgi zenginliğiyle ilgi çekiyor, okuyucularının sayısı yukarda da söylediğim gibi gittikçe artıyordu.

Açıklığı ve tutarlılığı, akılcılığından kaynaklanmaktaydı. Başka yazarlarda olmayan bir sadelik vardı yazılarında, gereksiz yinelemelerden, uzatılmış tümcelerden, anlamı belirsiz sözcüklerden kaçınıyordu. Eleştirilerini de bu ilkelere dayanarak yapıyordu.

Fransız edebiyatının çeşitli yazarlarını günü gününe izliyordu Ataç. Kitaplar getirtiyordu Fransa'dan, dergilere abone oluyordu. Evinde zengin bir Fransız Edebiyatı kitaplığı oluşturmuştu. Montaigne'den Paul Eluard'a, Aragon'a varıncaya kadar birçok yazarın yapıtını o kitaplıkta görebilirdiniz. Böyle olmakla birlikte yeni Türk edebiyatını izlemekten geri kalmadı. Anadolu'nun uzak köşelerinde yayımlanan kitap ve dergilere varıncaya kadar elde etmeye çalıştı, onların okuyucusu oldu.

Edebiyat gibi dil de onun baş konusu idi. Yalnız sözcüklerin değil, düzyazıdaki yapının da Türkçeleşmesini istiyordu. Sentaks yani tümce kuruluşu da değişsin diyordu. Devrik tümceyi önermesi, yazılarında kullanmaya başlaması bu nedenledir.

Bir isteği de eski Yunanca ve Latince'nin okullarımızda okutulmasıydı. Bu humanist düşünce, yazarlığının daha ilk yıllarında başlayarak çeşitli yazılarında dile getirilmiştir. "Batı uygarlığına girme yolunda olduğumuza göre, temeldeki klasik kültürü içten kavramamız gerekir" diyordu. Gerçek kültür dünün humanist bilgisinden yararlanılarak meydana gelecekti.

Çevirilerinde de bu bilinçle hareket etmiş, Yunan-Latin klasiklerinden epeyce çeviri yapmıştır. Fransız edebiyatından 24, Rus edebiyatından 2, İskandinav edebiyatından 2 yapıt çevirirken eski Yunan klasiklerinden 5, Latin klasiklerinden 20 yapıt çevirdiğini görüyoruz.

1941'de Yücel tarafından bakanlık çeviri bürosunun başına getirildiğinde, her şeyden önce Yunan-Latin klasiklerinin çevrilmesini istedi. Birçok kimse bu çevirileri onun etkisi ve özendirmesi ile yapmıştır.

Eleştirmenliğine gelince, Ataç kuşkusuz önemli bir eleştirmendi. Bu alanda öznel davrandığı, izlenimci olduğu söylenebilse de eleştirmenliği hiçbir zaman yadsınamaz. Edebiyat tarihimizin ilk büyük eleştirmeniydi. Eleştiri yaptı, eleştiri konularını tartıştı, yazılarıyla birçok yazarı, özellikle gençleri, dolayısıyla edebiyatımızı etkiledi.

Aynı zamanda büyük bir deneme yazarı idi. Montaigne'in 16. Yüzyılda başlattığı deneme türünü, edebiyatımıza, düşünce hayatımıza o getirdi ve çok sayıda deneme yazdı. Ayrıca onun günceleriyle diyalogları da deneme sayılabilir.

Kimi kitaplarında yer alan "Kezban'la Konuşmalar", "Allı İle Konuşmalar" düşünceye özellikle önem verilmiş diyaloglardır ki, edebiyatımızda ilk kez karşımıza çıkmaktadır. Bunlar edebiyat yazısı olduğu kadar, düşünce yazısı niteliği de taşır.

Yazılarındaki hareketlilik, bir önermenin karşısına hemen başka önermeyi getirmesi ilgi çekici bir diyalektiği sergilemektedir. Başlayan, biter gibi olup yeniden başlayan bu diyalektik edebiyatımızda o zamana kadar görülmeyen bir şeydir.

Denemeci Montaigne ve Bacon gibi filozofların yanında diyalektikçi filozof "Herakleitos"u da sevdiğini, onun yazılarını okuduğunu biliyoruz. Öyle ki, bir yazısının başına bu filozoftan alıntıladığı bir tümceyi koymuştur.

"Düşünce adamı Ataç"

Buraya kadar söylediklerimle daha çok, Ataç'ın edebiyat alanındaki işlevine, bu alana neler getirdiğine değindim, bunu özellikle yaptım. Düşünce yönünü anlatmak için edebiyatçı yönünü belirtmek gerekiyordu. Zira onun edebiyat kitabı diye elinize aldığınız yapıtlarında düşünürlüğüne tanıklık edecek tümcelerin hiç de az olmadığı hemen belli olmaktadır. Yalnız **Günceler**'ini, **Söyleşiler**'ini okumamız bile düşünür Ataç'a ulaşmamızı sağlayacaktır. Bu nedenle, ben onun salt düşünür olarak da incelenebileceği kanısındayım.

Hakkında çok yazı yazıldı. Bu yazılar arasında üç felsefecimizin yazısı var ki, "düşünce adamı Ataç'ı" incelerken üzerinde durulması ve yararlanılması gerekiyor.

Nusret Hızır, Ataç'ı çok yakından tanıyan, seven, yazılarının hemen hepsini okumuş olan bir felsefecidir. Ataç'la ilgili önemli yazısından yukarda söz ettim. Bir de **Konuşma**'sı vardır, bu konuşma sonra **Akılcı Ataç** başlığı altında yayımlanmıştır (3).

Hızır, sözü geçen konuşmasının bir yerinde şöyle diyor:

"Tanınmış filozof Reichenbach bütün diller arasında en iyi kurulmuş birinin, belki de en iyi kurulmuş olanın Türkçe olduğunu söylerdi. Bu filozof, ölümünden az önce yazıp yayımladığı **mantık** kitabındaki dilin eleştirisi bölümünde, Türkçe'den güzel örnekler vererek bu düşüncesini bir kez daha kanıtlamak istemişti.

Ataç da Reichenbach gibi düşünüyordu. Ona göre Türk dili, sentaks bakımından, mantıksal görüş açısından en mükemmel dillerden birisidir. Ne var ki, içine girmiş olan yabancı ögeler bu özelliğini örtmekte, açığa çıkmasını engelemektedir. Bu nedenle dilimizi onlardan temizlememiz gerekir."

Nusret Hızır sözünü şöyle sürdürüyor:

"Ataç, çapı hiç de küçük olmayan bir mantıkçıdır. Çünkü mantık bir bakıma, düşüncenin yani aklın tutarlığını göstermek isteyen bir dilden başka bir şey değildir."

Akım reformu

Hızır'ın yine bu yazısında belirttiği gibi, yakın dostu Ataç'ın, daha 1923-30 yıllarındaki baş kaygılarından biri **aklın reformu** idi. Latince ve eski Yunanca öğrenimini bu reform için gerekli görüyordu. Çok dikkate değer bir başka nokta şudur ki, "Bu düşüncesiyle, aklın reformunu her türlü felsefeden ve felsefeciden önce öne süren rasyonalist filozof Spinoza'ya yaklaşmıştı.

Ataç'a **akılcılık** nitelendirmesi, en te-

miz, en güzel içeriğiyle gerçekten yakışmaktadır.

Şimdi felsefeci Hilmi Ziya Ülken'in yazısına geliyorum (4):

Ülken de Ataç'ın otuzbeş yıllık dostudur. Yayımladığı **İnsan** dergisinde Ataç'ın düşünce yazıları vardır.

Onu 1922 yılında üniversitede tanıdığını söyleyen Ülken, yazısını şöyle sürdürüyor:

"İsviçre'den yeni dönmüştü. Çevremizde hiç rastlanmayan yepyeni bir insandı. Dostluğu düşünceden ayırmasını biliyor, hatır için konuşmuyor, en sert hükümler verdiği insanlarla candan dost kalabiliyordu. Ancak, Batı uygarlığında görülebilen bu üstün özellik gözlerimi kamaştırdı.

Gençleri, yapmacığın, sahte duygunun, gösterişin, klişenin köleliğinden kurtarmak için savaştı. Milliyetçiliği çıkar tuzağı haline getirenlerin, imanı ikiyüzlülük amacı olarak kullananların düşünce ve davranışları, onun ömrü boyunca bıkmadan, usanmadan hücum ettiği konular oldu.

Ataç'a eleştirici denmesi doğrudur. Zaten her düşünce adamının ilk işi, hâlis düşünceyi sahtesinden ayırmak için değerlerin radikal bir eleştirisini yapmak değil midir?

Batı düşüncesindeki ideali zaman zaman Platon, Augustinus, Rousseau gibi filozoflar oldu ama her zaman Montaigne olarak kaldı. Deneme türünün kurucusu olan Montaigne.

Öz düşüncesi Doğu hümanizminden Batı hümanizmine geçmekti. Dilimizin, düşüncemizin hümanizme bağlanmadan gelişemeyeceğini çok iyi biliyordu."

Görüldüğü gibi Hilmi Ziya Ülken de, Ataç'ın aynı zamanda bir düşünce, bir akıl adamı olduğu kanısındadır.

Şimdi üçüncü felsefecimizin sözlerine değineceğim. Bu felsefeci **Hasan Âli Yücel**'dir.

Ataç'ın ölümü üzerine yazdığı yazıda şöyle diyor Yücel (5):

"En büyük düşmanı **beylik düşüncelerdi**. Gençlere kafanızı işletin, **aklınızı kullanın**, düşünceleriniz kendi aklınızın **ürünü olsun** diye seslendi.

Yaptığı işte titizdi, ısrarcıydı. Klasiklerin çevirisi yoğun olarak sürüp gittiği sırada, çeviri bürosundaki arkadaşlar kimi zaman birbirine girerler, işler duracak gibi olunca da bana gelirlerdi. Kavga nedeni, ya bir yapıtın seçilip seçilmemesi, ya da bir tümcenin, hatta bir sözcüğün karşılığında anlaşamamaktı.

Ataç, böyle önemsiz gibi görünen şeyler için direnir, dostlarını bile kaybetmeyi göze alırdı. Bu yüzden kahrını pek çok, ama seve seve çekmişimdir. Hakkım varsa helâl olsun. Klasiklerin çevirilerindeki emeği, **Kızıl İle Kara**'nın Türkçesi kaldı ya, siz ona bakın."

Düşünceleri etkileyen Ataç

Yücel "Son yirmi yılda, gençliğin zevkini Ataç kadar etkileyen kimse gelmedi" diyor ki, doğrudur. Ataç birkaç kuşağın birden zevkini etkilemiştir. Ondan sürekli olarak kalacak en büyük kalıt bu kuşaklar oldu."

Yalnız dil ve edebiyatla ilgili zevklerimizi değil, düşüncelerimizi de etkilemiştir.

Yücel'in bakanlık döneminde kurulan Çeviri Bürosu'nun başında o vardı. Büro'nun nicelik ve nitelik bakımından bu kadar verimli çalışmasını, arada çıkan tartışmalara karşın o sağladı. Yayın organı olan **Tercüme** dergisi Ataç'ın titizliği sayesinde düzenli biçimde ve en doyurucu içerikle hazırlanıp yayımlandı. Bir okul oldu bu dergi, hem orada çevirileri ve yazıları yayımlananlar için, hem de okuyanlar için.

***

Yazımda iki önemli yazarımızın daha Ataç'la ilgili sözlerine yer vermek istiyorum. Sabahattin Eyüboğlu ile Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun sözlerine.

Eyüboğlu şöyle diyor (6):

"Aşırı gittiği olmuştur ama, bunu gereğine inandığı için yapmıştır. Bir şeyin ortasını bulmak için sonuna kadar gitmek gerekir. Katıksız insan soyu gibi, katıksız dil de olmadığını, olması da gerekmediğini bilmez miydi? Bilirdi elbette. Ama Sokrates gibi onun da düşünmekten aldığı keyif, ileri sürdüğü şeyi aklın sınırlarına kadar götürmekti."

Ataç'ı daha Cenevre'deyken tanıyan Karaosmanoğlu da şöyle demektedir (7).

"Bu hâlis beyin adamını, yalnızca bir dil reformcusu olarak nitelendirmek, bütün duygulara, bütün düşüncelere açık olan kafasını dar bir tanımın çemberi içine almak olur. Ataç'ın dağarcığı çeşitli düşüncelerle ağzına kadar doluydu (...). Onu İsviçre'nin Cenevre şehrinde tanımıştım. Henüz 18-19 yaşlarında bir gençti. Yaşadığı şehir bu yaşlar için çekici şeylerle doluydu. Hiçbirine dönüp bakmaz, yalnız benimle edebiyat ve sanat konuşmalarına can atardı. Hemen her gün otelime gelir, saatlerce odamda kapanır kalır, yemek ve yatmak vakitlerini unutur, bana da unuttururdu."

***

Otuzbeş yıllık yazı hayatında çok yazı yazdı Ataç. Yazılarıyla, çevirileriyle yepyeni bir kültür ortamının meydana gelmesindeki emeği büyüktür. Ülkemizdeki çağdaş edebiyatın kurulmasında, klasiklerin ve hümanizmin benimsenmesinde gösterdiği çaba, yaptığı etki unutulmayacaktır. Bir edebiyat adamı, bir eleştirmen olarak yeri hâlâ doldurulamamıştır.

Ataç'ın bizlere kazandırdıkları

Çok yazı yazdı dedim. Kitaplarını biliyoruz. Ancak henüz kitaplaşmamış yazıları da vardır. Onun için bir **kaynakça** yayımlandı (8). Bu çok yararlı kaynakçaya baktığımızda 1920'lerde, 1930'larda yazdığı yazıların çoğunun **kitaplarında** olmadığını görüyoruz. O yazılar saptanmalı bir an önce okuyucuya **kitap olarak sunul**malıdır.

Bir şey daha önereceğim: Yapıtları dizinli olarak yayımlanmalıdır. Özel adlar, kavramlar dizini yapılırsa, edebiyat ve düşünce hayatımızdaki katkısının boyutları daha iyi ortaya çıkacaktır. Bildiğim kadarıyla bugüne değin ancak bir kitabı dizinli olarak yayımlanmıştır (9).

Ataç'ı Sokrates'e, Voltaire'e benzetenler, ona dahi diyenler oldu. Bu benzetmelerdeki doğruluk payı tartışılabilir. Gerçek şu ki, o her şeyden önce bir rönesans, bir aydınlanma adamıydı.

Edebiyatımıza, düşünce dünyamıza kazandırdıkları bundan sonra da konuşulacak, hakkında yeni yazılar yazılacak, tezler yapılacaktır.

Yazımı bir soru ile bitiriyorum:

Bugün lise edebiyat kitaplarında Ataç'a yer veriliyor mu? Veriliyorsa ne ölçüde veriliyor? Verilmiyorsa çok yazık. ■

1) **Tenkit Meselesi.** Haber Akşam Postası (gazete) 5 Nisan 1938.

2) **Ataç Üzerine** (Bu yazı Hızır'ın **Bilimin Işığında Felsefe** adındaki kitabındadır: Sayfa 105-107.

3) Nusret Hızır, **Akılcı Ataç** (Bu yazı için şu kitaba bakınız: Ölümünün 10. Yılında Ataç'ı Anış, T.D.K. Yayınları, Ankara 1968, s. 22-24.

4) Hilmi Ziya Ülken, **Nurullah Ataç,** Yeni Sabah (gazete) 22 Mayıs 1957)

5) Hasan Ali Yücel, **Nurullah Ataç Hakkında,** Cumhuriyet (gazete) 26 Mayıs 195

6) Sabahattin Eyüboğlu, **Ataç,** Yeni Ufuklar (dergi) 1 Haziran 1957

7) Yakup Kadri Karaosmanoğlu, **Bir Beyin Adamının Ölümü,** Ulus (gazete) 11 Mayıs 1957

8) Sami Nabi Özerdim, **Nurullah Ataç Bibliyografyası** T.D.K. Yayınları 196

9) Nurullah Ataç, **Dergilerde,** T.D.K. Yayınları, 1980, Ankara

"Hızır gibi daima genç olan"

KONUR ERTOP

Cahit Külebi, Ataç'tan söz eden ünlü şiirinde onun "Hızır gibi daima genç" olduğunu söylemişti. 21 Ağustos 1898'de doğduğuna göre artık o 100 yaşındadır. Buna karşılık hâlâ "genç"tir.

Mütareke İstanbul'unda Yahya Kemal'in çevresindeki gençlerin çıkardığı *"Dergâh"* dergisinde Ataç'ın ilk yazıları yayımlanmıştı. Genç adam bu yazılarında edebiyatımızın öncü yazarlarını anlamaya çalışıyor, onların getirdiği yenilikleri açıklıyordu. Bu ilk dönem yazıları onun bütün yaşamında izleyeceği ilkeleri sergiler. Örneğin Ahmet Haşim'le ilgili yazısında sözü, *"Gurabahane-i Laklakan"* yazarını derinden etkilemiş Remy de Gourmont'a getiren Ataç, simgeciliğin ünlü eleştirmeninde gördüğü şu özelliklere dikkat çeker:

"Bence Gourmont bir şey öğretmeyen, fakat kafamızdan başka düşünürlerin etkisini silerek bizi kendi kendimize düşünmeye yönelten ustadır. Bütünüyle kuşkucu olmayı başaran Gourmont kendi sözleriyle çelişmekten de çekinmez." (*)

Ortaçağ Batı düşüncesini de sürüp gelen İslam ortaçağını da karartan nedenin ustaya, hocaya, imama körü körüne bağlanmak olduğu anımsanırsa gerçek bir aydınlanmacı olan Ataç'ın yukardaki alıntıda görüldüğü gibi daha yirmi yaşlarındayken ayrımına varıp bağlandığı ilkelerin önemi daha iyi anlaşılır. Bu gençlik yazısında dile getirdiği ilkeler *"kendi kendine düşünmek, kuşkucu olmak, kendi sözleriyle çelişmekten çekinmemek"*tir.

Ataç, ölümünden hemen önce kaleme aldığı son güncesinde Stendhal'dan övgüyle söz etmiş, onun usuna özendiğini söylemişti. Andre Gide, Léautaud yapıtlarını elinden düşürmediği, birçok etkiler aldığı yazarlar arasındadır. Ancak üzerinde ilk gözağrısı Remy de Gourmont'un etkisi çok farklıdır. 1935'teki bir yazısında da onun kimi özelliklerini şöyle özetler:

"Onun asıl büyüklüğü belki de belirli hiçbir şey söylememiş olmasındadır. O 'affermier' etmez, parçalardı.

(...) Böylece bir inanmamak dersi verdi. Yaşadığı 19. yüzyıl dinin dogmalarını yansıttığı için kendini bütün önyargılardan kurtulmuş sanırdı; fakat bir de Taine'in sanat kuramlarını, Renan'ın o gülümseyen deyişi altından sezilen bilimsel savlarını düşünün: 19. Yüzyıl değişmez gerçekleri keşfettiğine inanan, bu inanı paylaşmayanları Ortaçağ'da olduğu gibi yakmasa da pek yaşama hakkı vermeyen yüzyıldır. Hele son yıllarda bir üniversite baskısı başlamıştı. Üniversite ve akademi baskısı... Ancak onların beğendiği, öğütlediği edebiyattan sanattan başkası yaşama hakkına sahip değildi; hakarete, alaya uğrardı. Bari onların beğendikleri de bir şeye benzeseydi: Ozan olarak Sully Prudhomme, tiyatro yazarı diye Augier ile Dumas Fils, romancı diye Bourget ile Hervieu, resimde ve müzikte ise Detaille ile Massenet... İnsanın tüyleri ürperiyor. Hakarete, alaya uğrayanlar da Baudelaire, Verlaine gibi adamlar.

(...) Ünlülerin hiçliğini ortaya çıkardı.

(...) Döneminin inaçları içinde ne buldu ise yadsımış, yıkmıştır.

(...) İnanmak... Remy de Gourmont'un ve bütün simgecilerin kuşkuculuğu, Schopenhauer'in 'evren benim tasarımımdır' sözüne bağlanır; yerleşik kanıları yadsıyan simgeciler, kendi düşüncelerinin yarattığı ve ancak kendileri için doğru olduğunu bildikleri değerlere uyarlar. Bunun için Mercure de France, Fransız edebiyatında bireyciliği de baş yayıncılarından olmuştur."

Bu açıklamalardan Ataç'ın düşüncelerine, eleştirilerine yansıyan izler hemen

NURULLAH ATAÇ'IN BİYOGRAFİSİ

İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ali Nurullah Ata'dır. Hammer'den çevirdiği Devlet-i Osmaniye Tarihi adlı kitapla ün kazanan Mehmed Ata Bey'in oğludur.. Dört yıl Galatasaray Sultanisi'nde okuduktan sonra okulu yarıda bıraktı, bir süre öğrenim için İsviçre'de kaldı. Mütareke'de yurda dönünce, Edebiyat Fakültesi'ne devam etti (1922); kendi çalışmalarıyla Fransızca öğrendi, özel öğrenimle yetişti. 1921'de Nişantaşı Lisesi'nde Fransızca öğretmenliğiyle başlayan öğretmenlik hayatı, İstanbul, Ankara ve Adana'daki çeşitli liselerde 1945'e değin sürdü. Ticaret Vekâleti'nde (1925-26), Talim ve Terbiye Dairesi'n8de (1926-27) çevirmen, Basın-Yayın Umum Müdürlüğü'nde (1944-45) yayın şef olarak çalıştı. 1952'de, son görevi olan Cumhurbaşkanlığı çevirmenliğinden emekliye ayrıldı. 1949'dan ölümüne değin Türk Dil Kurumu'nda çeşitli görevler aldı. Ankara'da öldü. Yazı hayatına 1921'de Dergâh dergisinde birkaç şiir, tiyatro yazısı ve Ahmet Haşim üstüne yazdığı bir eleştiri ile başladı. Bu tarihten sonra, gazetelerde, dergilerde sürekli olarak yazdı.

Eserleri: Günlerin Getirdiği, 1946; Karalama Defteri, 1952; Sözden Söze, 1952; Ararken, 1954; Diyelim, 1954; Söz Arasında, (ö.s.), 1957; Okuruma Mektuplar, (ö.s.) 1958; Günce, (ö.s.), 1960; Prospero ile Caliban, (ö.s.), 1961; Ataç: Dil Üzerine Söyleşiler, (ö.s.), 1962; Söyleşiler, (ö.s.), 1964; Günce I, (ö.s.), 1972; Günce II, (ö.s.), 1972; Dergilerde, (ö.s.), 1980. ■

dikkati çekmektedir: Kesinlemelerden kaçınması, dogmaları yadsıması, akademik çevrelerin kalıplaşmış yargılarına karşı koyarak 'ünlülerin hiçliğini' ortaya çıkarması (örneğin Abdülhak Hamit'i, Tevfik Fikret'i, Mehmet Akif'i, -gerekçelerini sergileyerek- kıyasıya eleştirmesi), Garipçilerin şiirini, öztürkçeyi canla başla savunması, sağ bağnazlığın karşısında sol bağnazlığın da çıkmaz yol olduğunu savunarak kendisinin 'aşırı ortadan' olduğunu ileri sürmesi gibi!..

Ataç'ın ilk yazılarından biri olan 10 Ağustos 1922 tarihli *"Eleştirmeci Hakkında"*, onun 35 yıl boyunca eleştirmede izleyeceği yolun ipuçlarını verir:

"Bir yapıt hakkında önceden verilmiş yargıları denetlemeyi, kimsenin öğüdüne muhtaç olmaksızın yeni ya da güzellikleri daha önce dikkati çekmemiş eski yapıtları keşfetmeyi istemeyen okur -sanat çevresinde kişilik sahibi olmadığı için- ancak ticari bir önem taşır; yani o, sanatçının değil belki yayıncının ilgisini çeker.

(...) Edebiyat çevresinde egemen bir eleştirmeci düşünmek korkunç şeydir; bir adamın verdiği yargıları benimseme ya da koyduğu kurallara uyma sanatçıyı da, gerçek okuru da memnun edemez, zaten eleştirmecinin görevi de bu değildir.

Kimileri eleştirmecinin yeni yapıtları izleyerek iyilerini tanıtması yani yazarlarla halk arasında bir bileşke çizgisi olmasını isterler... Bu görevi gazetelerin ilan sayfaları pekala yerine getirir.

(...) Eleştirmecinin türlü edebiyat akımları arasında tarafsız kalması gerektiğini ileri sürenler vardır... Ancak, anlamadığımız sorunlar hakkında tarafsız olabiliriz.

(...) Eleştirmeci gerçeği bulmak ve öğretmekle görevli değildir. İşin doğrusu, sanatta gerçek yoktur, yetenek, deha vardır.

(...) Eleştirmeci iyiliği, kötülüğü ö retemez; o bir ahlak hocası değildir.

(...) Eleştirmeci bir sanatçıdır; bir ozanı, bir romancıyı ne için okursak onu da öyle okuruz. Eleştirmeci kendi duygularını, kendi düşüncelerini, kendi tutkularını söyler. Yazıları arasından, yerdiği ya da övdüğü yazarı değil, kendisini görürüz.

(...) Büyük eleştirmeci bağlı olduğu edebiyat akımının batmasından sonra da kalır; büyük ozanlar gibi.

(...) Sanat doğanın bir mizaç arasından görünüşüdür, derler. Eleştiri de yapıtların ve yazarların bir mizaç arasından görünüşüdür. Eleştirmeci de ozan gibi ne kadar tutkulu olursa o kadar ilgimizi çeker. Güçlü bir kişiliğe sahip olması koşuluyla toplumsal, siyasal, ahlaksal kısacası her türlü yanlış görüşleri, kinleri, kıskançlıkları eleştirmeciyi daha da çekici kılar. Edebiyatta haksızlık ancak zayıflarda bir kusurdur."

"(...) Ne kimsenin düşüncesini çürütmeye ne de kimseyi inandırmaya çalışıyorum. Bütün dilediğim, 'düşünceler ve insanlar'ın gerçeğine ulaşmak değil, onların karşısında kendi durumumu saptamaya çalışmaktır."

"Öznel" bir eleştirmeci

Bu gençlik yazısında sayılıp dökülenler "nesnel" eleştirinin karşıtı olan "öznel" eleştirinin nitelikleridir. Ataç, "öznel" bir eleştirmecidir. Onu kavramaya çalışırken kendisinin de tanımladığı bu niteliğini gözden hiç uzak tutmamalıdır.

Ataç'ın edebiyatımıza, düşüncelerimize katkılarını, *"Diyelim"* kitabına kendi kendisine anlattığı *"Ben"* yazısı pek doğru bir biçimde açıklar. Yine kendisinden söz ettiği -kitaplarına girmemiş- yazılarından alıntılar onu bugünün okurlarına ilginç yönleriyle tanıtacaktır.

"7 Gün" dergisi, "Nurullah Ataç Hakkında Ne Diyorlar?" diye bir soruşturma açmış; Ataç kendisi için alaylı bir dille şunları anlatmıştır:

"Bunca yıldır yazmasına karşın tutacağı yolu daha kestirememiş, ne düşündüğünü kendisi de pek iyi bilmeyen bir yazardır. Gerçi heveskârlığı sevmediğini söyler. Oysa bütün yazılarında en hafif bir heveskârdan başka bir şey göremiyorum. Kimileri onda bir tür içtenlik bulunduğunu söylüyorlar. Belki... İçtenlik dünün ve yarının sorumluluğunu üslenmeden bu andaki duygumuzu söylemekse, Nurullah Ataç içtenliklidir. Fakat bence içtenliği ancak, çevreyi düşünen, düşünceleri arasında bir tutarlık sağlamaya çalışan yazarlarda aramalıyız. Yoksa sokakta annesinin eteğini çekerek ağlarken bir bebek görüp gülmeye başlayan çocuk da içtenliklidir. Kendimi sevmem, beğenmem. Ben yukarda söylediğim gibi, içtenlikli bir yazar olmak isterdim. Heveskârlıktan kurtulmak isterdim." (1941)

"Benim gerçeği aradığım yoktur; ona erişilemez ve her düşüncede onun sönük ya da parlak bir parçasıyla karşılaşılır. Buna inandığım içindir ki düşünceleri, ulaştıkları sonuç için değil, salt kendileri için severim, hiçbirini de yanlıştır diye yadsımam. Her düşünce yaşadığımız bu bilinmezlik evrenini aydınlatmaya çalışan bir öneridir, karşıtı kadar doğrudur ve ancak o kadar doğrudur.

(...) Ne kimsenin düşüncesini çürütmeye ne de kimseyi inandırmaya çalışıyorum. Bütün dilediğim, 'düşünceler ve insanlar'ın gerçeğine ulaşmak değil, onların karşısında kendi durumumu saptamaya çalışmaktır." (1932)

"Biliyorum ki etki altında en çok kalan insanlardanım; bu, belki kişiliğimin pek güçlü olmadığını gösterir. Ne yapayım? Yapmacık kişilik, yapmacık güç yerine kendini saklamayan kişiliksizliği, güçsüzlüğü yeğlerim. Bunun içindir ki kitaplarını en çok okuduğum yazarların bende, öykünme denecek ölçüde etkisi görülür. Onlar durmaksızın kendilerini anlatan adamlardır. İçlerinden biri, Montaigne, 'Ben ancak kendi kendimi bulmaya çalışıyorum' der. Onun kitabını elimden bırakmadığım için benim de onun gibi yalnızca kendi kendimi aramam pek doğaldır.

Buluyor muyum? Kendim diye bulduğum şey ben miyim?.. Doğrusu ondan da kuşkum var: Sevdiğim yazarların yapıtlarından bende kalmış bazı şeyler var ki, belki yalnızca onları buluyor, o şeylerin benim olduğu, beni gösterdiği sanısına düşüyorum. Olabilir; doğrusu bu da umurumda değil. Diyebilirim kendimi değil, kendimi bulmuş olmak sanısını, o tatlı kuruntuyu arıyorum. Onu bile bulamadım." (1939)

"Ben kimseye yol göstermedim... Ancak kendi yolumu aradım. Sizlerin de öyle olmanızı, hiç kimsenin gösterdiği yoldan gitmeyip kendi yolunuzu bulmanızı dilerim.

(...) Edebiyatta, sanatta ustalara inanmak olur, olmaz değil. Fakat insan ancak yaşlandıktan sonra ustalara inanmalıdır, gençlikte her şeyi kendi buluyor gibi çalışmalıdır.

(...) Ben hiç olmazsa bugün bizde, hiç olmazsa çoğunluğun kullandığı anlamda eleştirmeci değilim. Eleştirmeciden de nefret ederim. Ben ötekinin berikinin yazılarını okuyacağım, bunlara öğretmenin not vermesi gibi not vereceğim... Niçin? Hayır o anlamda eleştirmeci değilim.

(...) Benim gibi adamlara büyük yazar demek, değerleri birbirine karıştırmak olur. Büyük yazar, yeni düşünceler ya da yeni bir duyarlık getirmiş adamdır. Büyük yazarda en yüksek ölçüde biçim kaygısı vardır. Ben ise birtakım düşünceleri şuradan buradan alarak yazdım. Sanatçı değilim. Yazılarım bir karalama yığınından oluşmaktadır. Yarına kalmama olanak yoktur. Bundan 70-80 yıl sonra bir kimse merak eder de bugünün gazetelerini, dergilerini karıştırırsa belki gözleri benim yazılarıma da ilişir; onların içinde birtakım düşünceler bulması, kimilerinden yararlanması olasıdır. Fakat büyük yazar buna denmez. Büyük yazar, yaptı karalama yığınına benzemeyen, geleceğe kalan adamdır." (1939)

Ataç'ın moralist yanı

Ataç'ın özeleştirisini dile getiren, bütün bu sözlerinde onun moralist yanının ağırlıkta olduğu gözlenmektedir. Yaşamının son 15 yılında ise artık o düşüncelerini yaymaya koyulmuş bir eylemcidir.

Bu dönemde, örneğin Orhan Veli ile arkadaşlarının getirdiği yenilik hareketi *"acayiplik"* diye alaya alınırken o gençlerin savunduğu ilkeleri en önce kavrayanlardan olmuş, onların şiirindeki tada varmış, onları yürekten savunarak geniş topluluklara tanıtmıştır. O sıralarda yayımlanmış bir yazısından edebiyatın yeni oluşumlarına hangi biri i lerle yaklaştığı açı lanır:

"Türk edebiyatında hiçbir ozanı, hiçbir yazarı 'acayip' olduğu için sevmedim; çünkü hiçbiri benim için bilmediğim, zaten alışık olmadığım bir şey söylemiyordu. Fransız simgecilerini azçok okumuş, Remy de Gourmont ile alışverişi olan bir adam için Ahmet Haşim'in şiirleri pek açık bir şeydir. Nâzım Hikmet'i okumadan çok önce serbest şiiri, Walt Whitman'ı, Futuristleri bilirdim. Fransızların -yepyeni değil, daha 1914'ten önce başlamış olan- yeni şiirlerini biraz okumuş olanların Orhan Veli'yi 'acayip' bulmalarına olanak yoktur."

Eski şiirimize yaklaşımı da böyle bir birikime dayanır. Fuzuli, Baki, Naili, Neşati gibi eski ozanları yakından tanır, onlarda yeni tadlar bulur. Bunu başarması geçmişin kapalı dünyasında yetişmiş sanatçılara eskiler gibi bakmaktan kurtulmasıyla olmuştur. Yunan-Latin geleneğinden beslenen evrensel uygarlığın yetiştirdiği bir kültür adamıdır; eski şiirimizi bu vaklaşımla değerlendirmiştir. Ona göre Yahya Kemal de geleneksel gazale Batılı bir öğe katabildiği için öteki gazelcilerden ayrılarak eski şiiri çağdaş anlayışla yorumlayıp zenginleştirebilmiştir!

1940'larda dil devriminin bir gönüllüsü olmuş, Türkçenin özleşmesine, yeni sözcüklerle zenginleşmesine vargücüyle çalışmıştır. Bu eylemin bir kökü, çeviri işiyle uğraşmasındadır. Lukianos, Plautus, Terentius gibi eski; Stendhal, Balzac gibi daha sonraki klasik yazarların yapıtlarını çevirirken Türkçenin eksikelerini yakından gözlemiştir. Öte yandan dille düşüncenin ne kadar yakın bağı bulunduğunun ayrımına varmıştır. Doğru düşünmenin, düşüncede ayrıntılara ulaşmanın, düşündüklerini eksiksiz, doğru anlatmanın ancak işlenmiş, zengin bir dille, kusursuz bir anlatımla sağlanabileceği görüşündedir. Dil devriminin birinci adamı oluşunda bu nedenlerin yanı sıra usta yazarlık yeteneğinin etkisi vardır. Bu yeteneği sözlüğümüzü zenginleştirirken yazı dilimize örneğin devrik cümle gibi hareketli anlatım zenginlikleri de kazandırmıştır.

Öte yandan doğru ve güzel yazmanın yolu yordamı üzerindeki yazılarıyla kendi döneminin "dil kirenmesi"ne direnmiş, uyarılarıyla o dönemin yazarlarının yanlışsız yazmasına, yazı dünyasına yeni giren gençlerin bu alışkanlığı kazanmasına yardımcı olmuştur.

1950'den sonra yeni yönetim Cumhuriyet dönemine kimliğini kazandıran devrim ilkelerini çiğnemeye başlayınca Ataç siyasal eleştiriler de yayımladı. Bu yazılarında "Kavafoğlu" takma adını kullanıyordu. Yönetim, "tutan devrimler-tutmayan devrimler" diye bir ayrıma girişmişti; tutmadığını ileri sürdüğü yenileşme hareketlerinden geri dönme yolunu açmaya çalışıyordu.

Ataç, "Atatürk devrimleri" değil "Atatürk devrimi" terimini kullanmakta direniyordu. Bunun sonucu olarak devrimin inançlarda, düşüncede, yasalarda, dilde, toplumsal yaşamdaki uygulamalarının parçalanmaz bir bütün oluşturduğu, içlerinden hiçbirini "tutmadı" diye bir yana itmeye olanak bulunmadığını öne sürüyordu.

İnsancı, akılcı, aydınlanmacı, laik, özgürlükçü Batı uygarlığı kaynağına bağlıydı. Bu değerleri düşüncemize ve yaşamımıza kazandırmaya çalışıyordu. Geleneğimize ancak bu değerlerden beslenerek yaklaşmanın yapıcı, yaratıcı olabileceğini savunuyordu.

"(...) Ben hiç olmazsa bugün bizde, hiç olmazsa çoğunluğun kullandığı anlamda eleştirmeci değilim. Eleştirmeciden de nefret ederim. Ben ötekinin berikinin yazılarını okuyacağım, bunlara öğretmenin not vermesi gibi not vereceğim... Niçin? Hayır o anlamda eleştirmeci değilim."

Sovyet devriminden sonra dünyada gelişen toplumcu hareketlere uzak durması düşünülemezdi. 1930'ların gazetelerinde, bütün dünyayı saran halk savaşlarında toplumcu halk hareketlerini savunan pek çok yazısı vardır. Ancak özgürlükleri kısıtlayan, bireyi ezen totaliter (bütüncül) yönetimlerin de karşısındaydı. Davalı, güdümlü sanata karşı çıkması bundandı.

Akılcı düşünceyi, sanat yeteneğini, derin kültürünü yansıtan yazıları ona doğumunun 100. yıldönümünde "genç" yazar kimliğini kazandırmaktadır. ■

(*) Bu yazı boyunca alıntıları özellikle, Ataç'ın hiçbir kitabına girmemiş, eski gazete ve dergilerde kalmış yazılarından derledim. Kitapları şimdilerde yeniden yayımlanırken bu yazıların da bir araya getirilmesi gereğini buradan duyuruyorum.-K.

Ataç denince...

SENNUR SEZER

Nurullah Ataç, 21 Ağustos 1898'de İstanbul'da, Beylerbeyi'nde doğmuştu. Bu yıl doğumunun yüzüncü yılı. Bir yazarın, özellikle öncü bir yazarın yüzüncü doğum yılı onun yeniden değerlendirilmesine ayrılmalı bence. Galiba böyle bir hazırlık yok ortalıkta. Ataç'ın dört kitabının iki cilt halinde basımı **(Karalama Defteri-Ararken-Günlerin Getirdiği-Sözden Söze)** yapıldı Yapı Kredi Yayınları'nca o kadar. Bir de Ataç üzerine önemli bir incelemenin yeni basımı Evrensel Basım Yayın'ın güz programında yer aldı: Asım Bezirci'nin **Nurullah Ataç** (Yaşamı, kişiliği, eleştiri anlayışı, yazıları) adlı çalışması. Ataç'ı irdeleyen öteki kitapların: Tahir Alangu/ Ataç'a Saygı, Metin And/ Ataç Tiyatro'da, Seyfettin Orhan Çağdaş/ Nurullah Ataç ve Şairleri, Yılmaz Çolpan/ Ataç'ın Sözcükleri, Mehmet Salihoğlu/ Ataç'la Gelen, Meral Tolluoğlu/ Babam Nurullah Ataç. Türk Dil Kurumu/ Ataç'ı Anış mevcudu var mı, yeni baskıları düşünülüyor mu? Bilemiyorum. Edebiyat kurumlarımızın da bir anma programı hazırlığı gelmedi kulağıma. Galiba toplu olarak, Ataç konusunda Ataç'ı haklı çıkarmaya çalışıyoruz. Ne mi demişti Ataç:

"Önemli bir kişiyim önemli olmasına, ancak benim önemim Monsieur Gide'inki gibi değil, başka türlü. O, yaşadığı çağın en büyük yazarı, başlıca yazarıydı, değeri günden güne beliriyor, eserinin özü, derin anlamı yavaş yavaş kavranıyor, gelecek yüzyıllarda daha da büyüyecektir o. Ben ona benzemem, öyle derin bir anlamı yoktur benim yazdıklarımın, gelecek yüzyılların kişileri yeni bir acun görüşü, bir yaşama yolu bulamayacaklardır benim yazılarımda. Ben ölümümden az sonra, belki de öldüğüm yıl içinde unutuluverirm. Olur, üç beş arkadaş, gönüldeş aralarında konuşurken anarlar beni, o başka, ama bir yazar olarak anılmam, öğretmenler öğrencilerine benim kitaplarımı okumalarını öğütlemezler." **(Ben, Diyelim,** s.3-12)

Gerçi, öğretmenlerin öğrencilerine kitap öğütlemesi, Ataç'ın yaşadığı günlerdeki gibi olağan değil. Hele Milli Eğitim Bakanlığı'nın (ya da Talim Terbiye Kurulu'nun) öğütlemediği kitapları öğütlemek hiç olağan değil ya... Şu satırları yazmış bir yazarı nasıl öğütler aklı başında bir eğitici: "Adını 'İstanbul Mektubu' koyacaktım bu yazımın sonra düşündüm, beğenmedim, İstanbul'u mu anlatacağım ben? Bana mı düşmüş İstanbul'u anlatmak? Siz onu şairlerden dinleyin: güzelliklerini, eğlencelerini, cana can katmasını söyliye söyliye bitiremiyorlar. Doğrusu, ben pek göremiyorum o güzellikleri, ama inanırım, neme lâzım! Şairlerle tartışmaya mı girişeceğim. Söz ebesi onlar, başa çıkabilir miyim?

Başka tehlikesi de vardır İstanbul'u yermenin. Şairlerden geçtim, Muallimler Birliği de kızıverir. Ne olur benim halim o zaman? Görmediniz mi? Yazarlarımızdan biri, Yahya Kemal Bey'in şiirlerinden hoşlanmadığını söyleyecek oldu, sen misin efendim böyle dil uzatan! 'Tel'in mitingleri', yani sizin, benim anlayacağımız 'ilenme toplantıları' yapıp adamcağızın burnundan getirmeye kalktılar. Bana da bulaşırlar. Hayır, İstanbul'dan açmayacağım, bu şehrin dillere destan güzelliklerini de, hepsi birbirinden üstün aydınlarını da anlamadığımı söyleyecek değilim.

Üç gündür yağmur yağıyor, ben ondan yakınacağım. Yahya Kemal Bey 'milli kıymet'tir, İstanbul 'milli kıymet'tir, yağmuru da 'milli kıymet' sayamazlar ya! Ben de çekinmeden söylerim onu sevmediğimi." (Yağmur, Karalama Defteri-Ararken, s.87)

Görüyorsunuz, Ataç "sivri dilli" bir yazar. Yağmur bahanesiyle hem İstanbul'u hem Yahya Kemal'i harcayıveriyor bir kalemde: "Nedense bu yağmurlarda hep Yahya Kemal Bey'in mısraları geliyor aklıma, sırası değil ya, benimle eğleniyor gibi hep onlar kurcalıyor zihnimi: **'İstanbul'un öyledir baharı, - Bir aşk oluverdi âşinalık! - Aylarca hayâl içinde kaldık. - Zannımca Erenköy'nde artık - Görmez felek öyle bir baharı!'**

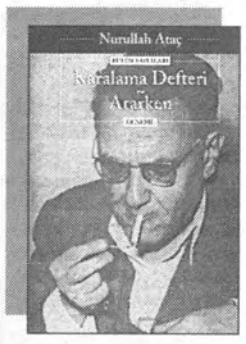

Büğün erken uyanmıştım, ben de ona benzer mısralar söylemek istedim: 'Yağmurları böyledir bu şehrin!' diye başladım, sonrası gelmedi, bir de 'Günlerce sular içinde kaldık' mısraını buldum. Ne yapayım? Şair değilim, bundan sonra da olamam? Nesir ne güne duruyor? Ben de nesir söylerim: 'Böyledir İstanbul'un yağmurları; sokaklar, caddeler birer ırmak oldu sanki. Saatlerce kahvelerde, saçak altlarında kaldık. Bilirim, bu yıla vergi değil, felek daha çok görür İstanbul'da böyle yaz yağmurlarını' "

Öğretmenlerimizin Ataç'ın kitaplarını öğrencilerine öğütlememesi yalnız, İstanbul, Yahya Kemal Bey yandaşlığından değildir kuşkusuz. Onun Avrupa edebiyatına hayranlığı da, bizim edebiyatımızı değerlendirişi de alışılmış biçimde değildir: "(...) Benim yazı yazmaya başladığım yıllarda bir Avrupa hayranlığı vardı bu ülkede. Avrupa hayranlığını kötüleyecek değilim. Gözlerimizi Avrupa'dan ayırmamalıyız, çoktur, sayılmayacak kadar çoktur bizim Avrupa'dan almamız gereken şeyler. Geleneklerimize sımsıkı bağlı kalmamızı, Avrupalı yazarların kitaplarını kapatıp da kendi edebiyatımızla yetinmemizi öğütleyenler oluyor, onlardan değilim ben, eritmeliyiz kendimizi Avrupa uygarlığı içinde, kurtuluş ondadır." (Ben, **Diyelim**)

Avrupa uygarlığı içinde erimemiz, fikri size aykırı gelmemişse bile, o cümleyi izleyen şu satırlarla irkilmemiz kaçınılmazdır: "Geçenlerde eleştirmecilerimizden Bay Mehmet Kaplan, Akif'i Müslüman olduğu için sevmediğimi söylüyordu. Hayır, 'Tevbe, ya Rabbi! hatâ rahına girdiklerime, - Bilip ettiklerime, bilmeyip ettiklerime' diyen şairi severim, Süleyman Çelebi'yi severim, iyi şairdir onlar, bayağı değildir. 'Medeniyet denilen tek dişi kalmış canavar' diyen şair ise şüphesiz bayağıdır. Mahalle kahvesi düşünürü. Hani, 'tesettür kalktı, bet bereket kalktı' diye konuşanlar vardır mahalle kahvelerinde, işte onların şairi, onların düşünürüdür Mehmet Akif.

Yalnız Batı uygarlığını değil, Doğu uygarlığını da sevmez, ince yanını sevmez o uygarlığın. Şirazlı Hafız'a da, Nedim'e de söver, şiire düşmandır. Avrupa'ya yönelmemizi, Avrupa uygarlığını benimsememizi istemeyenler hep o Mehmet Akif'e tutunurlar. Ben Mehmet Akif'çi değilim. Ama benim yazı yazmaya başladığım yıllardaki Avrupa hayranlığı körükörüne bir hayranlıktı."

Görüyorsunuz, Ataç 1954 yılında kitaplaşmış bu denemelerinde ne kadar genç. Gençliği günümüzde bile sürüyor çünkü hâlâ aykırı. Bu önemli bir özellik bence. Kurulu düzenin kolay kabul gören yargılarına, değer ölçütlerine aykırı durmak, kolay değildir. Ataç ise en önemli özelliğini şöyle tanımlar: "Benim önemimin gerçek yanı... Kısacası söyleyeyim onun ne olduğunu: doğruluğum. Edebiyatta, dil işinde yalandan kaçınıp düşündüğümü bezeksiz, donaksız olduğu gibi söyleyişim. Büyük bir şey değil ya, pek de küçümsemeyin." (Ben, **Diyelim**)

"Eleştiri bir sanattır"

Ataç, örneklediğim yazılarında eleştirmen midir, denemeci mi? Bu soruyu yanıtlamak zor. Onun eleştirmenliğinde, denemeye yaklaşan bir yan vardır. O eleştirmenliğin kalıcı bir yanı olduğuna inanmaz: "Edebiyatla, sanatla uğraşmak yarına inanmak demektir. Hiçbir şair, hiçbir hikâyeci bugün için yazmaz, ölümsüzlüğe özenir... Eleştirmeci ise böyle bir düş kuramaz, o bilir kendisinin geçici olduğunu: Başkalarının eserlerini tanıtıp sevdirecek, yahut değersizliğini gösterip yıkacak, inandığı doğruları yaydıktan sonra kendisi de unutulup gidecek." (Umutsuz Kalanların Uğraşı, Son Havadis, 22.3.1953, anan A. Bezirci). Bu düşüncenin etkisi, Asım Bezirci'ye göre Ataç'ın eleştirmede, deneme dili kullanışıdır: "Ataç, bu acı sonuçtan (unutulmaktan s.s.) kurtulmak için olacak, eleştiriyi sanata yaklaştırmaya, hikâye, şiir deneme gibi tadla okunan, unutulmayıp aranan yazılar kaleme almaya çalışıyor." **(Nurullah Ataç,** Asım Bezirci, s.47)

Ataç, kendini eleştirmenden çok bir denemeci, bir ahlakçı saymayı yeğler. Kuşkusuz bunda eleştirmenin kalıcı oluşuna inanmayışı kadar, eleştirmenlerden beklenenlerin yoğunluğu, 'edebiyatımızda eleştirmen yok' suçlamalarının da payı vardır. Ataç, kendini eleştirmen sınıfından saymasa da, eleştirmekten kaçınmaz. Ama eleştirilerinde öznel bir ölçü kullanır. Bu öznel ölçü, onun zaman zaman eleştirmede gerçekleştirilmesi gereken kuralları saymaktan alıkoymaz onu: "Siz bir romanı öteki romanlarla karşılaştırmak zorunda değilsiniz, eleştirmeci ise karşılaştıracak, bir çağın ürünleri arasındaki yerini belirtecek." (Neden Olamıyor) "Eleştirmenin kendisinden silkinmesi, kendini bir yana bırakıp incelediği eserle uğraşması gerekir. Biz onu yapamıyoruz, kendimizi bir yana bırakamıyoruz." (Gene eleştirme) Asım Bezirci'nin Son Havadis gazetesinin 26.2.1953 ve 19.2.1953 tarihli nüshalarından alıntıladığı bu örnekler, Ataç'ın nesnel eleştiriyi bildiğini fakat uygulamadığını gösterir.

Ataç'ın yeğlediği eleştiri biçemi belki de şu örneğe uyar: "Bizde 'nesnel eleştirme' denince bir yazının, bir şiirin herhangi bir sanat eserinin güzel olup olmadığını söylemek erdemlerini, ağdıklarını belirtmek, beğenilmeye değeri olup olmadığını, kalıp kalmayacağını söylemek anlaşılıyor. Oysaki bunların hepsi de birer değer yargısıdır; değer yargısı işin içine karışınca da nesnellik kalmaz, öznellik başlar, 'nesnel kalarak, özünüzü karıştırmadan bana bunun güzel olup olmadığını söyleyin' demek saçmanın ta kendisidir. Bu saçmadan bir türlü kurtulamıyoruz.

'Nesnel eleştirme' diye bir söz duymuşuz, ona istediğimiz anlamı vermeye kalkıyoruz. Herhangi bir sanat eserini değerce yargılamaya kalkan, onun güzel, yahut çirkin olduğunu söyleyen eleştirme, öznel olmak, öznel kalmak zorundadır." (Karalama Defteri, Karalama Defteri-Ararken, s.30). Ataç, eleştirmenin güzellik anlayışının sanatçıdan farklı olduğunu söylerken, kuşkusuz, kendi güzellik ölçülerini de açıklamaktadır: "Yaratıcı sanat adamı için bir güzellik vardır, ona inanır, ondan başkasını çirkin bulur, sanattan sadece hoşlanan adamın da alışık olduğu bir güzellik vardır, ondan başkasını anlamaya, beğenmeye çalışmaz, çirkin bulur, geçer, Tenkitçi ise öyle bir yanlı olamaz. Bir yanlı olursa belki bir sanat adamıdır, (...) bir mürşit, din kurmuş bir peygamberdir, ama bir tenkitçi değildir. Tenkitçinin asıl borcu her güzellikten hiç olmazsa birkaç türlü güzellikten anlamaktır. Büğün birtakım sebeplerle bu eseri beğenir, yarın büsbütün başka sebeplerle şu eserden hoşlanır. Gösterdiği sebepler birbirinden o kadar ayrı, birbirine o kadar zıttır ki tenkitçi değişti, ak dediğine kara, kara dediğine ak diyor sanırsınız. Tenkitçi değişir (...) çünkü birbirinden başka olan, birbirine hiç benzemeyen şeyleri anlamak zorundadır." (Tenkit, Gene Tenkit, **Günlerin Getirdiği-Sözden Söze,** s.100-101)

Nurullah Ataç'ın bu değişen güzellik anlayışı, nedenlerini açıklamadan verdiği yargılar, kimi zaman yolun başında bir yazarın keşfidir: "Yenilik'in Mart sayısında (...) Bay Adnan Özyalçıner'in de 'Ben' adlı bir hikâyesi var (...) O genç yazardan çok şeyler umuyorum." (Türk Dili, Nisan 1955, **Dergilerde,** s.245) Kimi zaman aynı akımın iki ozanından birini ötekine yeğlemek: "Severim ben Bay Turgut Uyar'ın şiirlerini. Hepsini değil ama bir kaçını çok severim." **(Günce I)**, "Bay Cemal Süreya'nın yırlarını (şiirlerini) pek bilmem. Daha doğrusu şimdiye dek okuduklarımı sevemedim." **(Günce II)**. Ataç'ın genç yazarlara bu ilgisi onunla ilgili bir söylence yaratmıştır: "Ataç'ın beğendiği, övdüğü kişi üne kavuşur". Ataç yalanlar bunu: "Büğün **Ataç** diye bir masal, bir efsane, bir **myhte** varsa genç şairler, genç yazarlar kurmuşlardır onu. Hepsi de yılar benden, yılgı salmışımdır onların arasına. Suç bende değil, ben bir şey yapmadım onları yıldırmak için, kendiliklerinden, anlayışsızlıklarından yıldılar. Birtakım köksüz kanılara, yalanlara saplandıkları için yıldılar. Ben onların yazdıklarına, çalışmalarına ilgi gösterdim, edebiyatı, şiiri severim de onun için. Güzel olan şeylerden ben de, elimden geldiğince, neden almayayım payımı? Yaşadığım çağ Türk şairlerinin hepsini değilse de çoğunu okudum, bir şiiri beğenince söyledim beğendiğimi benden sonra, yahut benimle birlikte daha başka kişiler de anladı o şiirlerin değerini. Ama dışardan bakanlar o şairlerin, beğenip de övdüğüm şairlerin, ben beğendiğim, ben övdüğüm için üne erdiklerini sandılar. Alıklar! Gerçekten değeri olmayan bir şiire ben değer katabilir miyim? Kimse katamaz." (Ben, **Deyince**)

Ataç'ın kimi zaman birbirini tutmaz yargılarını, savrukluğunu eleştirenler haklıdır. Ama Ataç'ın bunları, bir yargıya varmak için değil, tad alınan yazılar olsun diye yazdığı düşünülürse, amacına ulaştığı anlaşılır.

Sözün özü

Ataç, yargılarına katılın katılmayın, bir dil ve anlatım ustasıdır. Kolay okunur. Bu kolay okunma, yazdığı verdiği emekle olanaklı. Yazı yazmak isteyen, yazı yazmanın gizine varmak isteyen herkes Ataç'ı okumak, onun alaysılığının, öfkesinin tadına varmak zorunda. (Keşke öğretmenler, Türkçe dersinden zayıf öğrencilerine Ataç'ın kitaplarını öğütlese). Onun dille ilgili kuramlarının, çeviri ile ilgili yorumlarının birçoğu bugün de tartışılacak değerde... Kısacası, bence elbet, Ataç yaşıyor. Yüz yaşında genç bir delikanlı olarak tartışıyor...

Bir de denemeci Ataç var ki... O tartışılmayacak biçimde güncel. ■

Günlerin Getirdiği-Sözden Söze/ *Nurullah Ataç / Yapı Kredi Yayınları / 269 s.*
Karalama Defteri- Ararken / *Nurullah Ataç / Yapı Kredi Yayınları / 175 s.*

Bilgi Yayınevi'nden Yeni Kitaplar

Bu kitapta, Yekta Güngör Özden doksan ozanın Atatürk için yazdığı şiirleri biraraya getirdi.

Attilâ İlhan'ın 'Cumhuriyet Söyleşileri' dizisinin ilk kitabı olan '... bir sap kırmızı karanfil', Eylül 1996 - Mart 1997 tarihleri arasında kaleme aldığı yazılardan oluşuyor.

Muzaffer İzgü, ince alaylı, düşündürücü gülmecesiyle koltuktan oturağa yükselen oturaklıları anlatıyor Oturaklı Başkan'da...

Nevzat Üstün ve Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülleri sahibi Hidayet Karakuş'un yeni şiir kitabı...

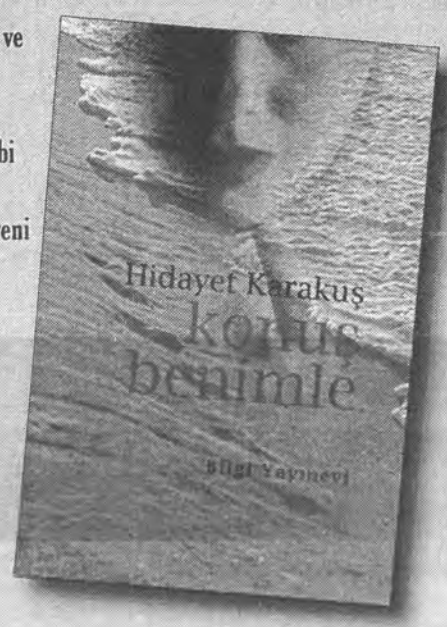

Konuşurken ve dinlerken takıldığımız yaygın dil yanlışlarının düzeltildiği Güzel Konuşma ve Okuma Kılavuzu, öğrencilerden öğretmenlere, üst düzey yöneticilerden siyasetçilere, radyo-tv sunucularından muhabirlere kadar herkes için...

Ahmet Erhan bu ilk öykü kitabı olan Köpek Yılları'nı; insanı saran, şaşırtan, neredeyse kendince bir çizgi yaratan öykülerle bezemiş.

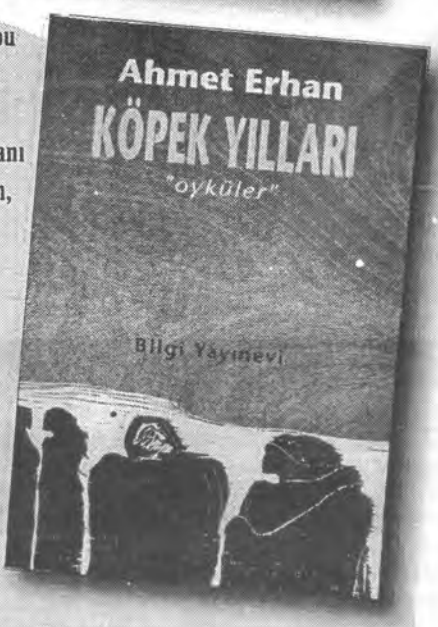

Cumhuriyet tarihimizin 75 yılına Türk Sanat Müziği dalında damgasını vuran Safiye Ayla, 90 yıllık yaşamında yapayalnızlığın acısını yüreğinin orta yerinde sürekli taşımasına karşın, 'acıyı bal eylemeyi' hep başardı.

1997 Orhan Kemal Öykü Ödülü, 1996 Haldun Taner Öykü Ödülü üçüncülüğü...

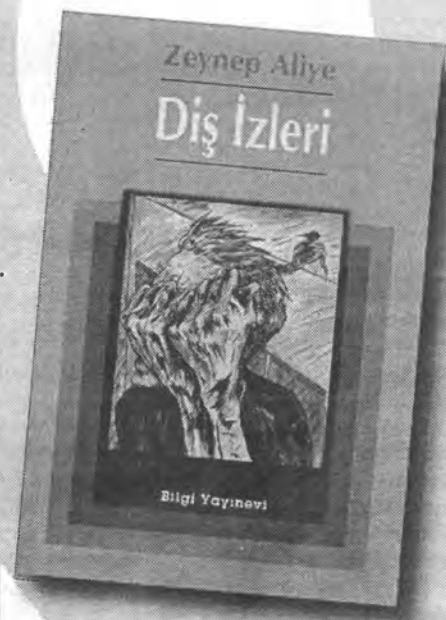

Talât Sait Halman, kitaptaki elli şiirde doğa ve insan sevgisiyle, kardeşlik ve aşkı sizlerle paylaşıyor.

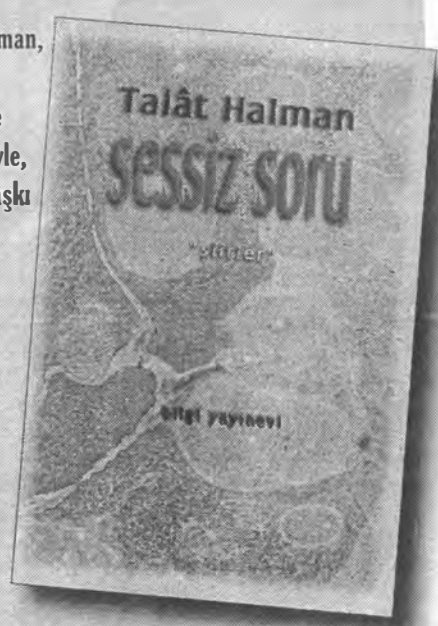

Bütün Kitabevlerinde

bBİLGİ YAYINEVİ

Meşrutiyet Caddesi, 46 / A Yenişehir - 06420 / ANKARA Tel : (0-312) 431 81 22 - 434 49 98 Faks : (0-312) 431 77 58
www.bilgiyayinevi.com.tr • e-mail: info@bilgiyayinevi.com.tr

Jonathan Carr'dan "The Real Mahler"

Mahler gerçeğinin peşinde

Kendisini iyi tanıyan bir Schoenberg'e göre Gustav Mahler bir azizdi, bir yarı tanrıydı. Kendisini daha az tanıyanlar hırslı bir oportünist olduğunu, Viyana Filarmoni'nin başına geçebilmek için Sinagog'dan çıkıp Protestan kilisesine kapağı attığını savlarlar. Kendisini çok daha iyi tanıması gereken eşi Alma Mahler'e göre ise Gustav hasta ruhlu, karanlık düşünceli, kompleksli bir zavallıdır. Tüm bu değişik Mahler'den hangisi doğrusudur? Carr, tam yirmi yıl Alma'nın sır gibi sakladığı (belki de bir bölümünü yok ettiği) dokümanlar da dahil pek çok yazılı kaynağa ulaşarak, Mahler'in yaşadığı ve bulunduğu dünyadaki tüm mekânları dolaşarak bu sırrı daha içinden çözmeye çalıştı.Hazırladığı bu kitapla Mahler gerçeğini gözler önüne seriyor.

ERHAN KARAESMEN

Geçtiğimiz aylarda İngiltere, ABD ve Almanya'da İngilizce ve Almanca basımları piyasaya sürülen ve İngiltere'de kısa zamanda ikinci baskısı hazırlanmakta olan bir kitap dünyada yılın müzik literatürü olarak alkışlanıyor: Jonathan Carr'ın "The Real Mahler"i. New York'ta, Londra'da, Frankfurt'taki ünlü yayın organlarında hakkında övücü yazılar çıkıyor. Sadece bu yönüyle bakıldığında biraz medyatik gibi gözüken, ama asıl önemi özgünlüğünde ve alışılmış müzik literatürü kalıplarını zorlayışından kaynaklanan bu yapıtı kısaca tanıtmakta yarar görüyorum. Ankara ve İstanbul'daki bazı ciddi kitabevlerinin vitrinlerini yakında süsleyeceği de bilindiğinden meraklı ve ilgili kesimlerin dikkatine şu günlerde sunulması düşünülmüştür.

Mahler söylenceleri

Yazar yapıtın Önsöz ve Giriş bölümlerinde şu saptamaları yapıyor: "Kendisini iyi tanıyan bir Schoenberg'e göre Gustav Mahler bir azizdi, bir yarı tanrıydı. Kendisini daha az tanıyanlar hırslı bir oportünist olduğunu, Viyana Filarmoni'nin başına geçebilmek için Sinagog'dan çıkıp Protestan kilisesine kapağı attığını savlarlar. Kendisini çok daha iyi tanıması gereken eşi Alma Mahler'e göre ise Gustav hasta ruhlu, karanlık düşünceli, kompleksli bir zavallıdır. Oysa Alma öncesi döneminden Mahler'i bilen Viyana burjuvazisi için ise, o rahat, şakacı, yakışıklı, gayet sağlıklı ve hatta hallice kadın avcısı bir hayat insanıdır. Tüm bu değişik Mahler'den hangisi doğrusudur? Genç ölen Gustav'a karşın çok uzun yaşayan Alma "Mahler söylenceleri"nin ısrarla tek kaynağı olmayı istemiştir. Yazılı kaynaklara dayalı araştırma yapmak isteyenlere hiç yardımcı olmamıştır. Meraklıları sözlü aktarılmış anekdotlarla geçiştirmiştir. Olguların niteliği bakımından ve tarih-yer ayrıntısında çelişkilerle dolu ve dikkatli bakılınca inandırıcı olmayan bu anekdotlar Bayan Alma'nın kadınsı etkileyiciliği dolayısıyla itibar görmüştür. Visconti ve Ken Russel'in filmlerinde çizilen Mahler portresi de, Alma'nın betimlediği hastalıklı, bunalımlı, karanlık insan tipolojisine yaklaşmıştır. Ayrıca, epeyce yaygın bir Mahler literatürü de yine Alma'nın dümen suyunda kalarak büyük ölçüde bunalımlı bir kişiliği tasvir etmiştir. Gerçek Mahler (The Real Mahler) çok sayıda yazılı dokümanından hareketle Alma'nın Mahler tasvirinin pek de insancıl olmayan bir taraflılıkla sergilenişindeki yanlışlıkları ortaya koyarken, okuyucuyu gerçek büyük adam Gustav'a daha yaklaştırmak için yazılmıştır.

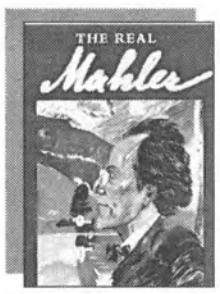

Jonathan Carr

Eşi Alma Mahler'e göre Gustav hasta ruhlu, karanlık düşünceli, kompleksli bir zavallıydı.

Bir Türk ve Türkiye dostu

Yazar Jonathan Carr, klasik bir müzikolog ya da müzik yazarı olmanın çok ötesinde uluslararası intellegentsia'da olağanüstü saygınlığa sahip bir aydın-uzmandır. İngiliz kökenlidir. Ancak kıta Avrupası'nın çeşitli ülkelerinde (son yirmi küsur yıldır da Almanya'da) yaşamıştır. Dünya ekonomi politikasındaki değişiklikler üzerine çeşitli dillere çevrilip çok kere basılmış üç kitabı da dahil epeyce bir yayının sahibidir. Çeşitli üniversitelerde ve araştırma kurumlarında konferans verir, seminer düzenler. Zaman zaman yürüttüğü uluslararası gazetecilik mesleğinde de büyük üne sahiptir. Rastlantılarla, bu satırların yazarının da yakın kişisel dostudur. Ama kendisinden burada takdirkâr bir dille uzunca söz edilmesinin ana sebebi, Jonathan Carr'ın derin bir Türk ve Türkiye dostu oluşudur. Uluslararası platformlardaki prestijini Rum-Ermeni-Kürt ve Kıbrıs kıskaçlarıyla sarılı Türkiye'nin derdini ve haklılığını anlatmak üzere kullanagelmiştir.

Gelelim Müzik Adamı Carr'a ve Mahler'le ilgili yenilikçi bulgularına. Biz, otuz altı yıl önce Jonathan ile ilk kez birlikte Mahler senfonileri dinleyişimizin arkasından geceyarısı söyleşilerimizde, sadece bir musiki cümlesinde ve hatta bazen sadece altı yedi ardışık seste, insanı bu denli derinliğe çekebilen bu müziğin sırrını coşkuyla tartışırdık. Ben bu sırrı hâlâ çözebilmiş değilim. Carr tam yirmi yıl Alma'nın sır gibi sakladığı (belki de bir bölümünü yok ettiği) dokümanlar da dahil pek çok yazılı kaynağa ulaşarak, Mahler'in yaşadığı ve bulunduğu dünyadaki tüm mekânları dolaşarak bu sırrı daha içinden çözmeye çalıştı. Olağanüstü müzik bilgisi, musiki duyumsama yeteneği, efsanevi üstün belleği (hem ses belleği, hem de her şey belleği) ile tutkulu aydın, titiz araştırmacı nitelikleri birlikte bu olağanüstü yapıtı hazırladı. Normalde bin sayfaya yaygınlaşabilecek bir metni üç yüz sayfada yoğunlaştırdı.

Ancak, bu yoğunlaşma okuyucu için bir güçlük yaratmıyor. Aksine, fazlalıklarından arındırılması ve biyografik çizginin en öz unsurlarına indirgenmiş haliyle, metin, Mahler ile ilgili önceden pek okunmamış ve yeterince ön bilgiye sahip olmayan okuyucuyu önemli nirengiler arasında kafa karıştırmadan dolaştırarak aydınlatıyor. "Yaz tatillerinde değişiklik olsun diye uzun senfoniler de besteleyen bir ünlü orkestra şefi" statüsüyle değerlendirilmesinden "son yüzyılın -ve belki de- tüm zamanların en büyük bestecilerinden biri" olduğuna müzik dünyasının karar verişine kadar geçen evrelerin anlamlı bir özeti de veriliyor. Mahler'in senfonik eserlerinde insan sesi kullanışındaki özgünlük tartışılıyor. Bu arada, sadece Alma'nın yanlı koşullandırışıyla oluşmuş bir kuşkudan kaynaklanarak değil, ama o benzersiz derinlikteki müziğine yer yer serpiştirilmiş sarsıcı "ölüm" temalarıyla da bir "karanlık ruhluluk sergilemesi" yapılıp yapılmadığı da tartışılıyor. Aslında, ölüm duygusu özellikle çok sevdiği kızı Putzi (Maria Anna)'nin beş yaşındayken ölüvermesinden sonra Mahler'de bir saplantıya dönüşmüşe benziyor. Mahler'in son bestelerinden ve tüm zamanların en büyük senfonik yapıtlarından biri olan "Das Lied Von Der Erde" (Yerkürenin Türküsü)'yi dinlerken insanı çok derinden ve sarsıcı bir duygusallık kuşatır. Bu özel konum, Petzi'nin ölümü sonrasında, bestecinin "yaşam-sonsuzluk ve ölüm" hesaplaşmasındaki son söylemelerinin ürünüdür. Gerçekte, çok çocuklu ve fakir bir taşralı Yahudi ailesinin evladı olarak, Gustav küçük yaşlarından itibaren aile çevresinde kardeşlerinin ve diğer yakınlarının ölümleriyle sarsılagelmişti. Ölümün amansızlığı muhtemelen gizli bir ruhsal dürtü olarak onu parlak, şöhretli Viyana günleri ve uluslararası kariyeri boyunca da izlemişti.

Ölüm ve sonsuzluk

İnsan sesini orkestranın arasına bir dramatik gerginlik unsuru olarak sokuşu da hep ölüm ve sonsuzluk düşüncelerini müzik dilinde çağrıştırma unsuru olmuştur. Gençlik senfonilerinde dahi bunun örneklerine rastlanır. Ama, özellikle olgunluk yapıtları 6. Senfoni ve Das Kinder Totenlieder (Çocukların Ölüm Şarkıları)'dan itibaren ürpertili ve ürpertici bir sonsuzlukla hesaplaşma dönemine girdiğini biliyoruz. Carr'ın kitabında bu evreler ve karmaşık duyguların yoğunluk kazanması süreci hem betimleme olarak hem de sebeplerinin kaynaklara dayalı çözümlemeleriyle birlikte çok ustaca anlatılıyor. Yazının başında Mahler'i özel yakından tanımayan müzikseverlerin de zevkine varabileceği ve öze indirgenmiş doğru ve güzel olguları öğrenebileceği bir yapıt oluşundan söz etmiştik. Ancak, şunu da eklemek gereker ki, Mahler ile ilgili önceden bazı özel bilgilere sahip, müziğini kısmen bilen ve en azından bir Mahler biyografisi okumuş daha ileri müzikseverlerin Carr'ın kitabından alabilecekleri zevk çok daha derin olacaktır. (*)

Gustav Mahler müziğinin karmaşık ölüm duyguları ile bağlantıları bir yana ses ile akıl ve gönül iletişiminin benzersiz kudrette ve aynı zamanda yalınlıkta bir anlatıma sahip olduğu günümüzde tüm müzik çevrelerince kabul edilmiş durumdadır. 1860 ile 1911 arasına sığmış yarım yüzyıllık yaşamında Mahler adı büyük orkestra ve opera şefi olarak kulaklarda çınlamıştı. Avrupa'nın hemen büyük operalarında ve özellikle Viyana Operası ve Filarmoni Orkestrası'nın başında sürdürdüğü olağanüstü

Gustav Mahler

Alma Mahler

kariyerinin üzerine son yıllarında Metropolitan Opera ile New York Filarmoni'nin şefliğini de üstlenmişti. Zaman zaman kendi yapıtlarını çaldığı oluyordu. Ancak, kendi çağdaşı müzisyenlere, bir Debussy'e, bir Richard Strauss'a oranla besteciliği çok da aşağılarda kabul edilirdi. Yaşamının son dönemlerinde ve onu izleyen yıllarda kendi öğrencileri ve büyük hayranları olan Bruno Walter, Otto Klamperer gibi sonraki dönemlerin büyük bagetleri üstadlarının müziğini inat ve ısrarla çalmayı denemişlerdi. Ancak, I. Dünya Savaşı'nın yarattığı kopukluğun da etkisiyle Mahler müziği 1920'lerden itibaren daha da az çalınır oldu ve sonra tam bir unutulmuşluğa terkedildi. Ta ki 1950'lerin ortalarından itibaren Walter ile Klamperer'e ek olarak daha genç kuşaklardan çok yetenekli müzisyenler, Amerika'da Leonard Bernstein, Avrupa'da Rafael Kubelik bu olağanüstü müziğin yeniden keşfedilmesi ve sevdirtilmesi için büyük gayretin içinde oldular. Giderek kişiliğini kanıtlamak yolundaki yetenekli genç şefler için bir Mahler senfoninin altından kalkabilme bir mecburiyet haline dönüştü. Geçtiğimiz sezonun ilk aylarında Simon Rattle'ın New York Carnegie Hall'de Mahler 6. Senfoni'yi yöneteceği konserin biletlerinin haftalar önceden satılmış olması 1990'larda içine düşülmüş Mahleromani'nin bir ilginç göstergesidir. Nitekim geçen yılın (1997) İstanbul Festivali'nde Robert Slatkin (-ki yıldızı parlayan ilginç Amerikan şeflerinden ve Atlantik ötesinde Gilbert Kaplan ile birlikte Mahler araştımalarının en hararetli düzenleyicilerindendir.) BBC Orkestrası'nın başında İstanbullulara da Mahler dinletmişti. Bu konserde adı henüz az bilinen ama çok yetenekli İngiliz mezzosopranosu Jean Rigby'nin Rückert Şarkıları'ndan üç tanesini müzikseverlerin ve özellikle Mahler meraklılarının ayaklarını yerden keserek söyleyişi uzun yıllar unutulmayacaktır

Gerçek Mahler

Yeniden kitabımıza dönersek Alma Schindler kendisinden on altı yaş büyük ve dehasını maalesef kavrayamamış bulunduğu eşi Gustav Mahler'in ölümünden sonra Avrupa intelligensia'sında salonlardan salonlara ve hatta kucaklardan kucaklara dolaşan bir yaşam sürdürmüştü. Güzel, zeki, kaprisli ve romantik kadın hüviyetiyle girdiği yerleri etkisi altına alabiliyordu. Ancak bu etkileme gücünü Gustav Mahler söz konusu olduğunda hiç de insanca olmayan biçimde mitolojik bir ürküntü heyulası yaratma yolunda kullanmış bulunuşu büyük talihsizliktir. Yapıtlarıyla ve biyografileriyle Mahler'i biraz bilen bu satırların yazarı da gençlik yıllarında Alma etkisinde çizilmiş saptırılmış ve yanlış bir Mahler kişiliğini kafasından gerçek Mahler'miş gibi geçirebilmişti. Ancak yapıtlarını daha yakından tanıyıp tutkulu uzmanlarıyla başlarında Jonathan Carr'ın bulunduğu tutkulu uzmanlarıyla görüşe tartışa Alma betimlemeleri dışında bir gerçek Mahler'i el yordamı algılamaya çalışıyordu. Dostu Jonathan'ın yetkin ve titiz bulgular ve alabildiğine rafine anlatımlı kitabı peşinde olduğu Mahler gerçeğini apaydınlık belirlemiştir. Mahler'in büyüklüğünü, derinliğini, müziğinin benzersizliğini daha yakından anlamak ve takdir etmek isteyen her müziksever için Carr'ın "The Real Mahler"ini içtenlikle ve hararetle tavsiye ediyoruz.

(*) Mahler'in ilk bakışta karamsar, hatta bazen hastalıklı karamsar duygularla kuşatılmış gibi gözüken müziği aslında elem bulutlarını dağıtıcı bir özellik de taşır. Bu satırların yazarı, Swas yangını vahşeti ya da sevgili Uğur Mumcu'nun hunharca katli gibi trajik olayların arkasından hüzünle solup gider dünyayı yeniden yaşanılırlığa kavuşturmak üzere haftalarca Mahler müziği dinlemişti, örneğin. ■

Selma Fındıklı'dan yeni öyküler

Ankara İstasyonu

Selma Fındıklı, Ankara İstasyonu'ndaki öykülerde, Loş Sokağın Kadınları'nda olduğu gibi kendisinin tanık olmadığı, içinde bulunmadığı, duyduğu, yaşamlara eğilmiş, tarihsel yapıyı bozmadan o eğildiklerini harmanlamış, bir güzel yoğurmuş, gerçeğin ağır bastığı yapıtlara ruh vermiş.

MUZAFFER BUYRUKÇU

Nereye Yüreğim romanıyla edebiyat çevrelerinde sıcak bir ilgi uyandıran Selma Fındıklı, ilk öykü kitabı **Loş Sokağın Kadınları**'yla bu ilgiyi pekiştirmiştir. Gönülleri yaralı, aradıklarını bulamamış, aldatmış, aldatılmış, terk edilmiş, kendi istediklerini değil başkalarının istediklerini yapmak zorunda bırakılmış, bir köşeye fırlatılıp orada unutulmuş 'bahtı kara' kişilerin öykülerinden oluşmuştur **Loş Sokağın Kadınları.**

Bunun arkasından **Gözüm Yaşı Tuna Selidir Şimdi** romanını yazdı. Balkanlardaki karmaşadan kaçan insanların hem oradaki serüvenleri hem de göç ettikleri Anadolu topraklarında karşılaştıkları sıkıntılar hüzün dolu, özlem dolu bir dille sunulur okura. Son kitabı **Ankara İstasyonu,** bir öyküler toplamıdır. Bu öyküler, 1918 - 1944 yılları arasındaki bazı önemli durumları kapsar.

Geçmişten bugüne

Görülüyor ki Selma Fındıklı, geçmişi kurcalayan, geçmişle bugünün birleşip ayrıldığı noktaların peşine düşen yazarlardan biridir. Mekân olarak da zaman olarak da geçmişi seçmiş, tezgâhını oralara kurmuştur ve ürettiği her ürün, geçmişin birikiminden çıkartılmıştır. Evet, Selma Fındıklı, geçmişten bugüne gürül gürül akan selleri, o sellerin bireylere, toplumlara getirdiklerini izler ve onların yoğunlaştığı alanlara yönelir. Nesli tükenenlere, yavaş yavaş tükenmekte olanlara, anılarının mezarlığında yatanlara, bugünle bağlarını her yönden koparanlara ışık tutar 'belki bugüne bir şeyler kazandırırım' diye. Sanki bir yandan da şöyle der gibidir. 'Bugün onların değildir, bugün onlara yabancıdır. Sadece dün onlarındır.' Bu sözler Selma Fındıklı'nın hangi yaşamları seçtiğinin bir özeti gibidir.

Kahramanları bugünle ilgili bir ses işitseler bile dün'ün olaylarında, dün'ün katmanlarında devinirler, anılardan anılara sıçrarlar ve 'dün, anı, çağrışım' dallarına tutunurlar. **Ankara İstasyonu**'nda aynı yöntemi uygular Selma Fındıklı. Gözlerini 'dün'e diker, dünkü yaşanmışlıklara çengel atar, dün'den bugüne ulanacak, ulanan her şeye kucak açar; bazı olguları, benzerlikleri ve doğurganlıkları nedeniyle bugüne bağlar. 'Bugün dünün uzantısıdır, dün olmadan bugün olamaz, dün bugünün başlangıcıdır' dergibidir.

Doğrudur. Ama dün yaşanan kimi şeyleri canlandırmanın olanağı var mıdır? Onlar ömürlerini tamamlamamış mıdır? Onları bugüne taşımanın anlamı nedir? Posaları, gereksizleri bugüne taşımak, bugünün ağırlığını çoğaltmak demek değil midir? Bu sorulara, ancak, 'Size büyük çalkantıların, büyük toplumsal dalgalanmaların, büyük savaşların hallaçın pamuğu attığı gibi insanları bir yerlere atan, perişan eden dönemlerde, her şeye karşın varlıklarındaki ölümsüzlükleri koruyan kişilerin bu direnişlerini, bu iradelerini ve umutlara dört elle sarılmalarını örneklerle göstermek istedim' gibisinden bir yanıt verilirse yapılan iş sağlıklıdır.

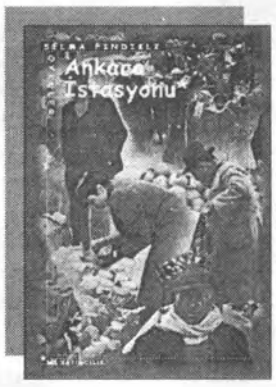

Ankara İstasyonu, dört yıl çeşitli cephelerde çarpışan Fahri Çavuş'un trenden inmesiyle başlar. Yıl 1918'dir. "Ankara istasyonu, cepheye giderken gördüğümden daha sönük, daha hüzünlü görünüyor gözüme. Ben de öyleyim. / Kaput bezinden dikilmiş yamalı torbamı sırtımdan atıp karşı tepelere bakıyorum. Kale'ye. Eteğinde gömülü evleriyle Hisarönü'ne..." Ve Kaleiçi'ndeki bir kuytuda bulunan evini, Tefçi Safiye'nin evini düşünür.

O düşünürken Selma Fındıklı, okurun ilgisini Tefçi Safiye'nin sıradan öyküsüne kaydırır. Kocası Safiye'yi iki çocuğuyla bir başlarına bırakıp başka bir kadınla oturmaktadır. Tefçi, düğünlerde, şölenlerde tef çalarak geçimini sağlamaktadır ve biri kız, biri oğlan iki yavrusuna bakmaktadır. Bir gün Habibe Hanım çalar kapısını ve gelininin doğum mevlidine Hoca Hanım'ın gelmeyeceğini, bu görevi Safiye'nin üstlenmesini ister. Safiye, "Olmaz, yapamam, dua bilmem" derse de yakasını bırakmaz. Ayağına gelen bu kısmeti tepmeyen ve ondan yararlanma yollarını arayan Safiye, tefçilikten hocalığa yükselir. (Kokoreççi Ali Kalkancı'nın şeyh olması gibi.) Ayrıca bu, düşük bir konumdan önemli bir konuma sıçramak, çevrenin saygısını kazananların arasına girmektir. Fahri de hoşlanır bu sıfattan...

Tefçi Safiye'nin oğlunu küçümseyenler, bundan böyle küçümsemeyeceklerdir. Selma Fındıklı, bu değişme süresinde yapılanları, yapılması gerekenleri sergiler. Aynı öykünün içeriğine İkinci Meşrutiyet'ten, Abdülhamit'in devrilmesinden ve halkın böyle siyasi oluşumlarla ilgilenmemesinden doğan yansımaları da ekler.

Ethem usta'nın dramı

'Erzincan'ı Dolan Gel' **Ankara İstasyonu**'nun son öyküsüdür. Bakır sürahinin üstüne kırmızı karanfiller ince yeşil yapraklarını, tomurcuklarını işleyen Ethem Usta'nın dramının köklerine, başlangıçlarına ve dramı yaratan olaylara iner, oralarda gördüklerini gösterir Selma Fındıklı. Aile, iki felaketle allak bullak olmuştur. Birinci felaket, Ekim Devrimi'nin arkasından devlet kurma, Türklerden öç alma sevdasına kapılan örgütlü Ermeni çetelerinin saldırılarını bekledikleri günlerdir. (Onlar beklerken Ermeniler, Erzincan, Erzurum dolaylarında çok kan dökmüşlerdir, çok can almışlardır.) O günlerde benliklerini korkular, kaygılar, çaresizlikler mengene gibi sıkıştırmaktadır. Kaçacakları, sığınacakları en küçük bir liman yoktur. İşte o sırada yaşlı bir adam "Burnuma kar kokusu geliyor" der, onun sezgilerine ve dinsel anlayışına göre kar yağarsa Ermeniler saldıramayacaktır. Nitekim saldıramıyorlar... Türk askerleri onların hepsini önlerine katıp sürüyor ötelere. Orada Ermenilerin saldırılarından kurtaran kar, -bir simge olarak kullanmıştır bunu Selma Fındıklı- kırk bin kişinin öldüğü Erzincan depreminde felaketin habercisidir.

Çekilen yokluklar

Ethem Usta bu depremde karısı Nedime'yi, dört çocuğunu, ablasını, akrabalarını yitirir. Erzincan depremini anımsıyorum. İstanbul'da, Yenikapı'da, Beşikçi sokağında oturuyorduk. Kar yağıyordu ve radyoda 'Pencereden kar geliyor' türküsü söyleniyordu. İsmet İnönü'nün depremzedelerin ve yıkıntıların arasında dolaşırken çekilen resimlerini yayınlamışlardı gazeteler ama asıl unutulmayan, efsaneleşen resim -bu resim sonradan pullara da basılacaktır- yaşlı bir kadının İsmet İnönü'nün göğsüne kapanarak ağlamasını gösteren resimdir. Selma Fındıklı, bu resmi de anımsatmış öykü kişilerine.

Erzincan felaketinin yaraları tam olarak sarılmamışken İkinci Dünya Savaşı belirir ufukta. Almanlarla savaşan İngiltere'nin İsmet İnönü'yü kendi saflarına katılarak savaşa girmesi için zorlaması, İsmet İnönü'nün ince, diplomatik oyunlarla İngilizleri atlatması ve bu oyunu yıllarca sürdürmesi, halkını savaşa sokmama başarısını kazanması.. bilgi olarak verilmiş. Elbet savaş sırasında pek çok şeyin yokluğu çekildi, ekmek vesikayla satıldı, şeker ortadan kalktı, tonlarca buğdayın silolarda çürütüldüğü söylendi (sonradan Demokat Partililer, bu yokluğu ustalıkla kullanıp halkı kandıracaklar, hâlâ oturdukları iktidarı ele geçireceklerdir) ama kimsenin burnu kanamadı.

Yeni bir yaşam tarzı

Ethem usta, Erzincan depreminden sonra geldiği Ankara'ya yerleşir, bir kadınla evlenir, ondan bir kızı olur... Ama kızını adıyla değil de öteki kızlarının adlarını ünleyerek çağırır, bu da karısıyla tartışmasına neden olur. Ethem Usta'nın amacı, bakır sürahiye depremde ölen karısı Nedime'yi, çocuklarını, ablasını ve akrabalarını -birer karanfilde, birer tomurcukta temsil ederek- haketmek, böylece ölümsüzleştirmektir.

Öykü burdadır, sanat burdadır.

Selma Fındıklı, **Ankara İstasyonu**'ndaki öykülerde, **Loş Sokağın Kadınları'**nda olduğu gibi kendisinin tanık olmadığı, içinde bulunmadığı, duyduğu, yaşamlara eğilmiş, tarihsel yapıyı bozmadan o eğildiklerine harmanlamış, bir güzel yoğurmuş, gerçeğin ağır bastığı yapıtlara ruh vermiştir.

Bu yapıtlarda Cumhuriyetin kuruluşu, Mustafa Kemal Paşa'nın egemenliğinin her yerde hissedilmesi, onun yarattığı güven ortamı, Ankara'nın başkent oluşu ve yeni bir anlayışın, yeni bir yaşam tarzının temsilciliğini onurla sergilemesi vardır. Osmanlı artıklarının öfkeleri, kızgınlıkları vardır... O sistemden kalan gerilikler, ilkellikler ve bu ilkelliklerin kuruttuğu, insanlıktan uzaklaştırdığı zavallılar, ikiyüzlüler, korkaklar, hainler vardır...

Selma Fındıklı, ilk romanı Nereye Yüreğim'le yakaladığı duyarlı; hüzünlerle, görüntülerle örülü anlatımı **Ankara İstasyonu**'nda daha bir geliştirmiş, zenginleştirmiştir. ■

Ankara İstasyonu / *Öyküler / Selma Fındıklı / Sel Yayıncılık / s.91.*

Liste 2 HİÇBİR YAZAR YAZDIKLARI İÇİN VADE FARKI İSTEMEDİ; SİZ NEDEN ARACILARA ÖDEYESİNİZ

YENİ ve ÇOK SATAN KİTAPLAR

Fırat Suyu Kan Akıyor/Y.Kemal 1.700.000
Gölgede Kalan Yıllar/M.Fuat 3.560.000
Piraye'ye Mektuplar/N.Hikmet 3.900.000
Yüzyılların Mirası 5.c/Tanilli 3.500.000
Yaratıcı Aklın Sentezi/ " 3.200.000
Türkiyede Aydınlanma Hareketi/" 1.950.000
Geniş Zamanlar/Ayşe Kulin 750.000
Adı Aylin/ " 1.550.000
İki Yeşil Su Samuru/B.Uzuner 1.350.000
Kumral Ada Mavi Tuna/" 1.950.000
Atatürk Olmasaydı/C.Kutay 2.250.000
Kösem Sultan/Jean Belli 3.500.000
Alisiz Alevilik Olur Mu?/Ortak 1.500.000
Hiçbir Aşk Hiçbir Ölüm/İ.Aral 1.300.000
İçimden Kuşlar Göçüyor/ " 900.000
Tehlikeli Masallar/A.Altan 1.350.000
Sudaki İz/ " 1.300.000
Kılıç Yarası Gibi/ " 1.700.000
Yüzyıllık Yalnızlık/Marquez 1.700.000
Gülün Adı/Umberto Eco 2.550.000
Doğmamış Çocuğa Mektup 700.000
Simyacı/Paul Coelho 900.000
Yüzüklerin Efendisi 1/Tolkien 2.500.000
Yüzüklerin Efendisi 2/ " 2.300.000
Fenerbahçe Cumhuriyeti ve Cumhurbaşkanları/H.Deringör 1.200.000
26 kitap 49.060.000

ŞİİR 3

Yalnızlık Paylaşılmaz/Ö.Asaf 1.520.000
Benden Sonra Mutluluk/ " 1.520.000
Bir Kapı Önünde/ " 1.270.000
Ellerı Var Özgürlüğün/O.Rıfat 2.050.000
Dilsiz ve Çıplak/ " 1.320.000
Denize Doğru Konuşma/ " 1.320.000
Koca Bir Yaz/ " 1.270.000
Çobanıl Şiirler/ " 1.870.000
Yaşayıp Ölmek.../ " 1.870.000
Om Mani Padme Hum/A.Çelebi 1.100.000
Kül/ İlhan Berk 1.290.000
Deniz Eskisi/ " 1.240.000
İstanbul Kitabı/ " 1.070.000
Galile Denizi/ " 1.350.000
Atlas/ " 1.530.000
Delta ve Çocuk/ " 1.260.000
Güzel Irmak/ " 1.070.000
Aşıkane/ " 1.520.000
Dün Dağlarda Dolaştım.../ " 800.000
Günaydın Yeryüzü/ " 1.480.000
Gözlerim Sığmıyor/K.İskender 1.240.000
2 kitap 28.960.000

ŞİİR 4

Bir Siyasinin Şiirleri/Can Yücel 900.000
Ölüm ve Oğlum Gök Yokuş/" 900.000
Renkahenk/ " 900.000
Canfeda/ " 900.000
Çok Bi Çocuk/ " 750.000
Gece Vardiyası/ " 900.000
Güle Güle Seslerin Sessizliği/" 900.000
Gezintiler/ " 900.000
Maaile/ " 900.000
Seke Seke/ " 1.500.000
Kum Saati/Murathan Mungan 800.000
Osmanlıya Dair Hikaya/ " 850.000
Sahtiyan/ " 1.000.000
Yaz Sinemaları/ " 800.000
Eski 45'likler/ " 800.000
Mırıldandıklarım/ " 800.000
Yaz Geçer/ " 800.000
Omayra/ " 1.000.000
Mürekkep Balığı/ " 800.000
Başkalarının Gecesi/ " 800.000
20 kitap 17.900.000

ŞİİR ANTOLOJİLERİ

Türk Şiir Ant(2c)/Behramoğlu 4.000.000
Türk Şiir Ant/Memet Fuat 3.000.000
Aşk Şiirleri Ant./E.Alova 3.000.000
Dünya Şiirleri Ant(4c)/Ataol 7.000.000

DÜNYA KLASİKLERİ 1

Suç ve Ceza/ Dostoyevski 2.500.000
Budala/ " 2.300.000
Ecinniler/ " 2.400.000
Karamazof Kardeşler/ " 4.250.000
Y.Notlar/Beyaz Geceler/ " 600.000
İnsancıklar/ " 600.000
Ebedi Koca/ " 600.000
Bir Yufka Yürekli/ " 600.000
Kumarbaz/ " 600.000
Öteki/ " 600.000
Netoçka Nezvanova/ " 600.000
Ev Sahibesi/ " 600.000
Ölüler Evinden Anılar/ " 1.990.000
Ölü Canlar/ Gogol 1.250.000
Bir Delinin Hatıra Defteri/ " 600.000
Babalar ve Çocuklar/ Turgenyev 800.000
Duman/ " 1.200.000
Yaşam Yolu (2 cilt)/Makarenko 3.500.000
21 kitap 25.590.000

DÜNYA KLASİKLERİ 2

Savaş ve Barış/ Tolstoy 6 800.000
Diriliş/ " 1.750.000
Anna Karanina/ " 3.200.000
Kröyçer Sonat/ " 600.000
Toplu Eserler (4 cilt)/ Çehov 4.000.000
Korkulu Gece/ " 600.000
Oblomov/Gonçerov 1.750.000
Ana/ Maksim Gorki 1.250.000
Çocukluğum/ " 800.000
Ekmeğimi Kazanırken/ " 1.250.000
Benim Üniversitelerim/ " 500.000
Muhbir/ " 700.000
Edebiyat Yaşamım/ " 1.600.000
Çimento/Gladkov 1.500.000
20 kitap 26.300.000

DÜNYA KLASİKLERİ 3

Durgun Don/ Şolohov 6.000.000
Uyandırılmış Toprak/ " 1.600.000
Don Kıyısında Hasat/ " 1.400.000
Pugaçef Ayaklanması/Gesinoviç 600.000
Fırtına/İlya Ehrenburg 4.000.000
Paris Düşerken/ " 3.000.000
Demir Ökçe/ Jack London 850.000
Açlar Ordusu/ " 550.000
Kızıl Veba/ " 500.000
Yanan Gün/ " 1.200.000
Uçurum İnsanları/ " 700.000
Beyaz Diş / " 750.000
Yol/ " 1.000.000
Yasunı Tutanaksın/Lagerve-Collins 1.800.000
Suçsuzlar(Saccoile Vanzetti)Fast 1.200.000
Darağacından Notlar/J.Fuçik 800.000
21 kitap 25.950.000

DÜNYA KLASİKLERİ 4

Ütopia/Thomas More 750.000
İhtiyar Balıkçı/E.Hemingway 600.000
Çanlar Kimin İçin Çalıyor/ " 2.000.000
Gazap Üzümleri/Steinbeck 2.000.000
İnci/ " 600.000
Fareler ve İnsanlar/ " 600.000
Cennetin Doğusu/ " 2.000.000
Bitmeyen Kavga/ " 1.500.000
İktidar/B Russell 950.000
Din İle Bilim/ " 750.000
Jane Eyre/ E.Bronte 1.800.000
Uğultulu Tepeler/ " 1.300.000
Emma/ J.Austen 1.000.000
Aşk ve Gurur/ " 1.300.000
Aşık Kadınlar/Lawrence 1.500.000
Oğullar ve Sevgililer/ " 2.000.000
Vadim O Kadar Yeşildi ki/ 2.000.000
Son Yaprak/O.Henry 900.000
Dorian Gray'in Portresi/O.Wilde 800.000
Oliver Twist/C.Dickens 1.600.000
Mübarek Toprak/Pearl S.Buck 1.250.000
Kutsal Sığınak/W.Faulkner 900.000
Şikago Mezbahaları/Sinclair 1.250.000
23 kitap 29.550.000

DÜNYA KLASİKLERİ 5

Denemeler/Montaigne 1.500.000
Vadideki Zambak/Balzac 1.550.000
Köylüler/ " 1.100.000
Eugenie Grandet/ " 650.000
Goriot Baba/ " 1.250.000
Güzel İmperia/ " 500.000
Tılsımlı Deri/ " 950.000
Nana/ Emile Zola 1.500.000
Bir Aşk Hikayesi/ " 1.100.000
Therese Raquin/ " 900.000
Germinal/ " 1.500.000
Emek (2 cilt)/ " 2.000.000
Sefiller (4 cilt)/V.Hugo 5.400.000
Madam Bovary/Flaubert 1.300.000
Körleşme/ Canetti 2.000.000
Rahibe/Diderot 600.000
20 kitap 23.800.000

DÜNYA KLASİKLERİ 6

Kızıl ile Kara/Stendhal 2.750.000
Parma Manastırı/ " 2.500.000
Sözcükler/ J.P. Sartre 900.000
Bulantı/ " 1.300.000
Duvar/ " 1.100.000
Akıl Çağı/ " 1.600.000
Yaşanmayan Zaman/" 2.100.000
Yıkılış/ " 1.850.000
Yabancı/A.Camus 650.000
Veba/ " 1.500.000
Mutlu Ölüm/ " 900.000
İlk Adam/ " 1.600.000
Sürgün ve Krallık/ " 800.000
Başkaldıran İnsan/ " 1.500.000
Ekmekçi Kadın/Montepin 1.250.000
Küçük Şey /A.Daudet 500.000
Demirhane Müdürü/Ohnet 1.000.000
Meleklerin İsyanı/A.France 550.000
Bir Dostluk Öyküsü/Troyat 500.000
Pastoral Senfoni/Dar Kapı/A.Gide 1.000.000
Elise ya da Gerçek Yaşam/Claire 1.200.000
21 kitap 27.050.000

DÜNYA KLASİKLERİ 7

Pan/ Kunt Hamsun 950.000
Victoria/ " 750.000
Açlık/ " 750.000
Şato/FranzKafka 1.500.000
Dava/ " 1.100.000
Kayıp (Amerika)/ " 1.100.000
Değişim/ " 500.000
Hikayeler/ " 950.000
Günlükler (2 cilt)/" 2.200.000
Ottala'ya Mektuplar/ " 600.000
Taşrada Düğün Hazırlıkları/ " 1.400.000
Sevgili Milena/ " 950.000
Sidarta/ Hermann Hesse 900.000
Demian/ " 900.000
Şeftali Ağacı/ " 900.000
Öldürmeyeceksin/ " 900.000
Bozkır Kurdu/ 1.000.000
Narsis ve Goldmund/ " 1.350.000
Böyle Buyurdu Zerdüşt/Nietzsche 1.000.000
20 kitap 19.700.000

DÜNYA KLASİKLERİ 8

İlyada/ Homeros 2.500.000
Odysseia/ " 2.000.000
Don Kişot (2 cilt)/ Cervantes 2.800.000
Ayrılık Valsi/ Milan Kundera 1.250.000
Şaka/ " 1.650.000
Yavaşlık/ " 850.000
Gülüşün ve Unutuşun Kitabı/ " 1.400.000
Benden Selam Söyle Anadoluya 900.000
Mitolojiden Seçmeler/Lucianos 1.500.000
Aslan Asker Şvayk/Hasek 1.250.000
Asisli Francis/ Kazancakis 1.250.000
Zorba/ " 1.700.000
Kaptan Mihalis/ " 2.400.000
Tarçın Kokulu Kız/Amado 1.800.000
Arkadaş/Panait İstrati 600.000
16 kitap 21.150.000

SİYASAL 1

Ne Yapmalı/ Lenin 950.000
Emperyalizm/ " 700.000
Devlet ve Devrim/ " 800.000
İhanete Uğrayan Devrim/Troçki 1.500.000
Faşizme Karşı Mücadele/ " 2.500.000
Karl Marx Biyografi/Bil.Ak. 4.500.000
Friedrich Engels Biyografi/ " 3.500.000
Marksist-Leninist Partinin Temel Eğitim Dersleri/Engels Enstitütüsü 2.500.000
Birinci Enternasyonal/ J.Duclas 1.100.000
Emperyalizmin Felsefesi/Wells 1.000.000
Eğitim Üzerine/Suhamlinski 800.000
Lenin ve Eğitim/Korolyov 1.600.000
Devrimci Eğitim ve Ahlak/Kalinin 900.000
Kurşuna Dizilenlerden Mektuplar 550.000
Milli Demokratik Devrim/Stalin 750.000
Komünist Manifesto/Marx-Engels 600.000
16 kitap 24.250.000

SİYASAL 2

Komünist Parti Tarihi/Stalin 1.200.000
Örgütlenme Üzerine/Lenin-Stalin 900.000
Marx'ın Sosyolojisi/Lefebvre 600.000
Teorik Yazılar/Mahir Çayan 950.000
Ülke ve Özgürlük/ Marcos 750.000
Düşük Yoğunluklu Demokrasi 1.200.000
Che Guevara ve Afrika Gerillası 1.200.000
Savaş Anıları/Che Guevara 1.200.000
Arkadaşım Che/R.Rojo 1.200.000
Che Guevara/J.Cormier 2.100.000
10 kitap 11.300.000

ALEVİ-BEKTAŞİ KÜLTÜRÜ 2

Yaşayan Alevilik/ Cemal Şener 750.000
Alevilik Sorunu Üstüne/ " 750.000
Alevilik Üstüne Ne Dediler/" 900.000
Şaha Doğru Giden Kervan/ " 1.000.000
Pir Sultan Abdal/Orhan Ural 500.000
Tuttum Aynayı Yüzüme/(Çeviri") 700.000
Alevi Bektaşi Köylerinde/ " 800.000
Hünsiye/ (Çeviri) 500.000
Hz Ali-Muaviye Çatışması/ " 750.000
Aleviler ve Diyanet/B.Pehlivan 750.000
Alevi-Bektaşi Düş.Allah/ " 650.000
Hz.Ali'nin Şiirleri/I.Z.Eyüboğlu 650.000
İslamda Bölünmeler Çelişmeler/" 550.000
Günümüzde Alevilik/ " 650.000
İslamın Çöküşü/ " 750.000
Alevilere Saldırılar/E.Korkmaz 650.000
Aleviler ve Aydınlanma/ " 650.000
Alevilik-Bektaşilik Söy./A.Aydın 1.500.000
Hü Dost/Fikret Otyam 1.100.000
19 Kitap 14.550.000

AYDINLANMA

Şeriat ve Kadın/ İlhan Arsel 2.700.000
Aydın ve " Aydın" " 2.500.000
Şeriattan Kıssalar " 2.600.000
Şeriat ve Kölelik/ " 500.000
Tevrat ve İncilin Eleştirisi/ " 1.150.000
Din Adamları " 2.400.000
Şeriat Devletinden Laik Cum/ " 3.000.000
Biz Profesörler " 1.150.000
Diyanet'e Cevap " 600.000
Din Bu/ 4 cilt/ Turan Dursun 4.950.000
Kutsal Kitapların Kaynakları/" 2.850.000
Allah/Kuran/Dua " 1.700.000
Kulleteyn " 1.500.000
Ünlülere Mektuplar " 400.000
Turan Dursun'un Hayatı 450.000
İlhan Arsel'e Mektuplar/ 500.000
İslamın Kaynakları/Erol Sever 1.150.000
Kutsal Kitapların Kökeni/İ.Çığ 450.000
Din Devletleri/ Aysel Ekşi 900.000
Şeytan Ayetleri Tartışması/ 850.000
Din ve Allah/Doğu Perincek 1.550.000
Laikliğin Neresindeyiz/Gültekin 1.050.000
İslamcı Siyaset/Gencay Şeylan 1.000.000
Din ve Laiklik Üzerine/Atatürk 1.250.000
32 kitap 37.150.000

Kuran Ansiklopedisi/8 cilt/ Turan Dursun 22.000.000

TARİH ve KÜLTÜR 2

Türk Kimliği/ Bozkurt Güvenç 2.750.000
Atatürk Üzerine/ Emre Kongar 950.000
21.Yüzyılda Türkiye/ " 4.250.000
Türk Toplumbilimcileri/2.c " 5.000.000
Türk Halk Eylemleri/Ç.Yetkin 1.600.000
İttihat ve Terakki/ F. Ahmad 1.150.000
İttihatçılıktan Kemalizme/ " 1.000.000
Toplum ve Devlet/D. Perincek 1.150.000
Türk Devrim Tarihi/Yücekök 1.000.000
Tek Parti Yönetimi/ Esat Öz 1.000.000
Ordu-Siyaset İlişkisi/ Özdağ 1.000.000
Ordu ve Politika/M.Öztürk 1.000.000
Siyaset ve Devletçilik/ Keser 1.000.000
Siyasal Elitler/ M.Turhan 1.000.000
Modernleşme ve Milliyetçilik/ 1.000.000
Türk Bireyi Kuramına Giriş/ 1.000.000
Atatürk ve Tam Bağımsızlık/M.A. 500.000
Atatürk ve Eğitim 500.000
Atatürk'ün Gizli Oturum Konuş. 1.250.000
Atatürk'ün Resmi Yayınlara Girmemiş
Söylev, Demeç ve Yazışmaları 1.750.000
Atatürk İhtilali/M.Esat Bozkurt 1.250.000
M.Kemal/Eskişehir-İzmit Konuş. 2.100.000
23 kitap 33.200.000

TARİH ve KÜLTÜR 3

Herodot Tarihi/ Heredotos 3.250.000
Eski Toplum / L.H.Morgan 3.200.000
Tarih Öncesi Ege/G.Thomson 3.300.000
İlk Filozoflar/ " 1.800.000
Aiskilos ve Atina/ " 2.000.000
Altın Dal / James G.Frazer 3.200.000
Asur Tarihi/ Erol Sever 1.050.000
Tarih Üzerine / Nietzche 750.000
Bilimsel Devrimlerin Yapısı/Kuhn 1.000.000
Tarihte Neler Oldu/ G.Chid 1.050.000
Toplumsal Evrim/ " 950.000
Fransız Devrimi / F. Furet 850.000
Tanrıların Vatanı Anadolu/Cream 1.150.000
Tanrılar, Mezarlar, Bilginler/ " 2.250.000
17 kitap 25.800.000

FELSEFE 1

Felsefe Tarihi/Weber 2.250.000
Felsefenin Başlangıç İlkeleri 1.100.000
Felsefenin Tem.İlkeleri/Politzer 2.100.000
Bilgi Teorisi ve Mantık/Aster 1.000.000
Hukuk Felsefesi/Hegel 1.500.000
Felsefenin İlkeleri/Descartes 750.000
Metod Üzerine Konuşma/ " 500.000
Felsefe Konuşmaları/ Diderot 600.000
Aktörlük Üzerine/ " 500.000
Güneş Ülkesi/Campanella 500.000
Üç Konuşma/Berkeley 550.000
Marksizm ve Felsefe/Korsch 1.000.000
Yöntem Araştırmaları/Sartre 700.000
Varoluşçuluk/ " 600.000
Varoluş Felsefesine Giriş/Mounier 700.000
Gramsci ve Felsefe/J.Texier 1.000.000
Aşkın Anatomisi/Freud-Camus 1.000.000
Antik Felsefe/Kranz 850.000
Felsefe Nedir/Jaspers 1.250.000
Ecce Homo/Nietzsche 750.000
20 kitap 19.150.000

FELSEFE 2

Batı Felsefesi Tarihi(3c)/Russell 3.000.000
Metafizik/Aristotales 3.500.000
Politika/Aristotales 1.450.000
Devlet/ Eflatun 1.750.000
Diyaloglar (2 Cilt)/ " 3.600.000
Felsefe Tarihi/M.Gökberk 2.450.000
Düşünce Tarihi/O.Hançerlioğlu 2.450.000
Düşünce Tarihi/Afşar Timuçin 4.000.000
Estetik/ " 2.000.000
Felsefe Bir Sevinçtir/ " 600.000
Özgür Prometheus/ " 600.000
Yaratıcı İnsan/H.Laborit 900.000
İnsanlar Arasındaki Eşitsizliğin Kaynağı/ J.J. Rousseau 900.000
Görme Biçimleri/J.Berger 1.200.000
17 kitap 28.400.000

AZİZ NESİN 1

Zübük 1.560.000
Koltuk 1.190.000
Ölmüş Eşek 1.130.000
Gözüne Gözlük 1.000.000
Yedek Parça 1.130.000
Kalpazanlık Bile Yapılamıyor 1.000.000
Kazan Töreni 1.230.000
Seyyahatname 850.000
Bir Koltuk Nasıl Devrilir 1.130.000
Gıdı Gıdı 1.140.000
Hoptirinam 1.030.000
Benim Delilerim 1.730.000
Maçinli Kız İçin Ev 1.130.000
Korkudan Korkmak 1.000.000
Damda Deli Var 1.130.000
Hangi Parti Kazanacak 1.130.000
Bay Düdük 1.000.000
Fil Hamdi 1.030.000
Aferin 980.000
Gol Kralı 1.590.000
20 kitap 23.110.000

AZİZ NESİN 2

Tek Yol 1.730.000
Yeşil Renkli Namus Gazı 1.100.000
Vatan Sağolsun 1.270.000
Biz Adam Olmayız 1.270.000
Mahallenin Kısmeti 1.250.000
Mahmut İle Nigar 1.130.000
Merhaba 1.270.000
Nazik Alet 1.150.000
Havadan Sudan 1.030.000
Geriye Kalan 880.000
Hoşçakalın 880.000
İhtilali Nasıl Yaptık 1.130.000
İnsanlar Konuşa Konuşa 1.380.000
Nah Kalkınız 1.130.000
Onursal Dr.Olmanın Büyük Onuru 1.340.000
Rüyalarım Ziyan Olmasın 1.150.000
Rıfat Bey Neden Kaşınıyor 1.130.000
Sosyalizm Geliyor Savulun 1.200.000
Kör Döğüşü 980.000
Memleketin Birinde 1.000.000
20 kitap 23.400.000

ŞİİR 5

Hayyam/Bütün Şiirler 750.000
Neruda /Şiirler 600.000
Seferis/Bütün Şiirler 900.000
Kafavis/Bütün Şiirler 1.000.000
Graganda/Ritsos 750.000
Erotika/Ritsos 750.000
Şarkılar Kitabı/Heine 2.500.000
Aeneas/ Vergilius 1.700.000
Sığırtmaç Türküleri/ Vergilius 700.000
Dönüşümler/ Ovidius 1.700.000
Aşk Sanatı/ " 700.000
11 Kitap 12.050.000

ŞİİR 6

Acılar Denizi/Ümit Yaşar 2.150.000
Yüzyıl Yanarım/ " 1.400.000
İki Kişiye Bir Dünya " 1.250.000
Sözüm Meclisten Dışarı " 2.150.000
Neyzen Tevfik/Bütün Şiirleri 1.680.000
Şair Eşref / " 2.170.000
Kaygusuz Abdal / " 1.100.000
Erzurumlu Emrah / " 1.000.000
Dostlar Beni Hatırlasın/Veysel 1.050.000
Karacaoğlan / 2.100.000
Yunus Emre / 1.750.000
Köroğlu/Kuloğlu/Dadaloğlu/ 1.680.000
Bektaşi Gülleri/ 1.820.000
13 Kitap 21.300.000

SİNEMA 1

100 Yılın 100 Filmi/A.Dorsay 3.250.000
100 Yılın 100 Yönetmeni/ " 4.450.000
Hayatımızı Değiştiren Filimler/ 2.450.000
Sümbül Sokağın Tutsak Kadını/ 1.450.000
4 Kitap 11.600.000

ÇAĞDAŞ KADIN 2

Feminizm ve Sosyalizm/ 500.000
Kadın Aşk ve İktidar/Ş.Güzel 900.000
Kadınlar ve İşçi Hareketi/ 900.000
Tek Tanrılı Dinler Karş.Kadın 1.300.000
Osmanlı Kadın Hareketi/Çakır 1.800.000
Örtülü Kimlik/A.İlyasoğlu 750.000
Hayatımı Yaşarken/Goldman 4.400.000
İğdiş Edilmiş Kadın/Greer 1.200.000
Kadınlar ve İşçi Hareketi/Mahaim 650.000
İşte Lenin/ Krupskaya 1.500.000
Lenin'den Anılar/ 3 kitap/ " 1.500.000
Büyük Hayat Yaşadım/Kollontai 1.500.000
Kadın Sorunu Üzerine/Marx 1.200.000
Kadın Sorunu Üzerine/Zetkin 900.000
Kadın ve Sosyalizim/A.Bebel 1.700.000
Kadın ve Marksizm/Marks-Engels 900.000
Marksist Teoride Kadın/Vogel 700.000
İyi Aşıklar Kötü Aşıklar/ H-Colleran 700.000
Hınçla Sevmek/Modleski 500.000
Sevgi Mektupları/Voznesenskaya 500.000
B.Avr. Fahişeliğin Tarihi/Wells 400.000
Bir Büyük Aşk/Kollontai 550.000
İşçi Arıların Aşkı/ " 850.000
Kadına Uygulanan Baskı/Barrett 1.000.000
Beni Ne Kadar Seviyorsun/Garnaroff 650.000
Uçmak/Kate Millett 1.750.000
Güneş Kadını/P.Salomon 1.000.000
Kadın ve Eşitlik/Mitchel-Oakley 900.000
31 Kitap 31.100.000

BİLİM KURGU 2

Mülksüzler/ Ursula Leguin 1.500.000
Yerdeniz Büyücüsü/ " 1.000.000
Atuan Mezarları/ " 800.000
En Uzak Sahil/ " 1.000.000
Tehanu/ " 1.200.000
Balıkçıl Gözü/ " 700.000
Rocannon'un Dünyası/" 650.000
Dünyaya Orman Denir/ " 600.000
8 kitap 7.450.000

POLİSİYE

Sarı Köpek/Georges Simenon 650.000
Trendeki Yabancılar/Highsmith 1.100.000
S. Holmes Ölüm Döşeğinde 1.000.000
Büyük Uyku/R.Chandler 950.000
Kızıl Hasat/D.Hammett 750.000
Hayat Berbat/L.Malet 800.000
Güneş Bize Haram/ " 800.000
Ecel Terleri/ " 850.000
Amsterdam Gülü/S. Yemni 900.000
Dr.March'ın Dört Oğlu/Aubert 900.000
Gulyabaniler Cenneti/D.Pennac 1.000.000
11 kitap 9.700.000

ÇOCUK

Küçük Prens/ Saint Exupery 700.000
Palavracı Baron/Eric Kastner 550.000
Açıkgöz Budalalar/ " 600.000
Hayvanlar Toplantısı/ " 550.000
Uçan Sınıf/ " 700.000
Küçük Hafiyeler/ " 800.000
Şeytanın Altınları/Ülkü Tamer 550.000
Şu Babamın İşleri/C.Blosan 500.000
Kuğuların Türküsü/Marcel Ayme 550.000
Yağmur Yağdıran Kedi/ " 550.000
Nuhun Gemisi/ " 550.000
Suluboya Kutuları/ " 550.000
Erik Çekirdeği/Tolstoy 500.000
Dev Şeftali/ Roald Dahl 900.000
Çarlı'nin Büyük Cam Asansörü/" 900.000
Çarlı'nin Çikolata Fabrikası/ " 900.000
Pıtırcık Tatilde/Sempe/Goscinny 600.000
Şeker Portakalı/Vasconcelos 1.100.000
Güneşi Uyandıralım/ " 1.350.000
Delifişek/ " 550.000
Martı/Richard Bach 400.000
Dedem Korkut Öyküleri/Erdal Öz 800.000
Çocuk Kalbi .Amicis 850.000
23 kitap 16.000.000

SANAT KİTAPLARI 2

Sanatın Öyküsü/Gombrich 11.500.000
Türk Sanatı/O.Aslanapa 3.950.000
Romantizm/F.Claudon 2.950.000
Sembolizm/J.Cassou 2.950.000
Sürrealizm/R.Passeron 2.950.000
Ekspresyonizm/L.Richard 2.950.000
Dünya Sanat Tarihi/A.Turan 4.950.000
7 kitap 32.700.000

SANAT KİTAPLARI 3

Çağdaş Türk Sanatı/S.Tansuğ 3.950.000
Resim Sanatının Tarihi/ " 2.250.000
Türk Resminde Yeni Dönem/ " 1.450.000
İnsan Figürü Çizimi/Parramon 1.950.000
Baş ve Portre Çizme Sanatı/ " 1.950.000
Çizim ve Resim Sanatı/ " 1.950.000
Işık ve Gölge/ " 1.950.000
Yağlıboya Resim Sanatı/ " 1.950.000
Resimde Renk ve Uygulanışı/" 1.950.000
Modern Resim/İsmail Tunalı 1.850.000
Sanatta Devrim/İpşiroğlu 1.450.000
Sanat Tarihinin Temel Kavr. 2.450.000
12 kitap 25.100.000

TÜRK YAZARLARI 1

Kuyucaklı Yusuf/Sebahattin Ali 1.500.000
Kürk Mantolu Madonna/ " 1.000.000
İnce Memed/4c/Yaşar Kemal 10.050.000
Zulmün Artsın/ " 1.450.000
Ağacın Çürüğü/ " 1.500.000
Baldaki Tuz/ " 2.000.000
Ortadirek/ " 1.770.000
Yer Demir Gök Bakır/ " 1.940.000
Ölmez Otu/ " 1.770.000
Yılanı Öldürseler/ " 850.000
Teneke/ " 1.050.000
Filler Sultanı/ " 1.100.000
Sarı Sıcak/ " 1.380.000
Üç Anadolu Efsanesi/ " 1.320.000
Demirciler Çarşısı Cinayeti/ " 2.600.000
Yusufçuk Yusuf/ " 2.900.000
Karın Sesi/ " 2.750.000
Allahın Askerleri/ " 1.280.000
Çakırcalı Efe/ " 1.100.000
Kanayan/ Erdal Öz 750.000
Yaralısın/ " 1.450.000
Havada Kar Sesi Var/ " 800.000
Gülünün Solduğu Akşam/ " 1.600.000
Sular Ne Güzelse/ " 800.000
27 kitap 44.710.000

TÜRK YAZARLARI 4

Sinekli Bakkal/H.Edip Adıvar 1.150.000
Mor Salkımlı Ev/ " 1.800.000
Ateşten Gömlek/ " 1.300.000
Vurun Kahpeye/ " 1.150.000
Handan/ " 1.100.000
Türk 'ün Ateşle İmtahanı 1.400.000
Gulyabani/H.Rahmi Gülpınar 1.700.000
Mürebbiye/ " 1.700.000
Kuyruklu Yıldız Altında.../ 1.700.000
İki Hodüğün Seyahati/ " 1.700.000
Şıpsevdi/ " 2.050.000
Efsuncu Baba/ " 1.600.000
Ben Deli miyim? / " 1.750.000
Cadı/ " 1.750.000
Utanmaz Adam/ " 1.750.000
Şık-Ölüm Bir Kurtuluş mudur? 1.750.000
Kaynanam Nasıl Kudurdu?/ 1.150.000
17 kitap 26.500.000

TÜRKİYE TARİHİ/ 5 Cilt

Sina Akşin Yönetiminde **9.850.000**

KİTABI MUKADDES (*Tevrat/Zebur /İncil*) Musa/Davut/İsa 2.000.000

ÖZEL : Bu kitapları okuduktan sonra bize teşekkür mektubu yazmak zorunda değilsiniz..

Sevda Sözleri/ Cemal Süreya 1.500.000
Edebiyat Yaşamım/ Gorki 1.600.000
Yaşadığımız Itiraf Ediyorum/Neruda 1.050.000
Sevgili Milena/Kafka 950.000
Çocuk Kalbi/E.Amicis/ Ssssssss 850.000

Yukarıda işaretlediğim kitapları satın almak istiyorum
Adı Soyadı.....
İş Adresi ve Tel.....
.....
.....
Ev Adresi ve Tel.....
Mesleği.....Peşin.....Taksitle.....İmza.....

İHTİYACINIZ OLAN KİTAPLARI TEK TEK SEÇEREK ÖZEL BİR SET OLUŞTURABİLİRSİNİZ

ŞAFAK PAZARLAMA Peşin Fiyatına taksitli kitap satışı:**10.000.000-15.000.000 TL** tutarında kitapları **4 Ay, 15.000.000-30.000.000 6 Ay,30.000.000** ve daha fazla kitap alımlarda **8 Ay taksit yapılır.% 20**'si peşinat,geri kalanını eşit taksitle posta çeki ile (**M.Zeki Gezici** 276367) ödeyebilirsiniz.En az **5.000.000** TL **PEŞİN ALIMLARDA %20 İNDİRİM YAPILIR.**

Gönderi ücreti alıcıya aittir. ŞAFAK PAZARLAMA: *Millet Cad. 115/1 Çapa İstanbul. Tel: (0 212) **587 77 68** Fax: **585 45 90***

AKSOY YAYINCILIK'TA

Türkiye'nin en çok satan kitaplarını kredi

Temeşvarlı Osman Ağa'nın Anıları

Ahmet Ağa'nın Viyana Kuşatması Günlüğü

Kösem Sultan Topkapı'da Bir Gelin

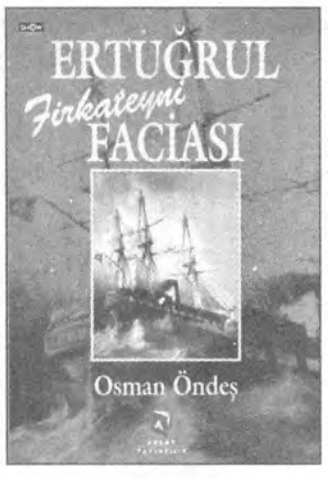

Ertuğrul Firkateyni Faciası

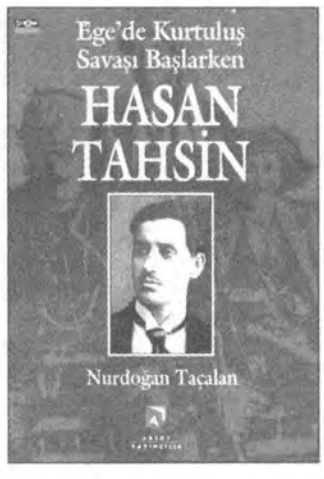

Ege'de Kurtuluş Savaşı Başlarken

Yitik Ülkenin Prensi

Anahtarsız Kafesler

Darwin'in Kara Kutusu

Johan Padan Amerika'yı Keşfediyor

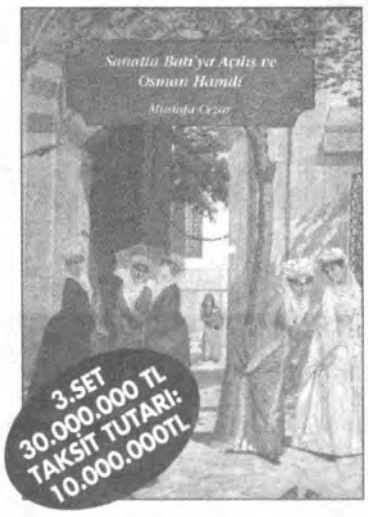

Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi

En Komik Hastane Öyküleri - Desteksiz Balıkçı Mavalları
Çılgın Köpek Öyküleri - Yaşanmış Sıradışı Aşklar - Nankör Kedi Öyküleri

Türkçe İbadet 1

Türkçe İbadet 2 Kitap+CD-ROM

Sahte Derviş

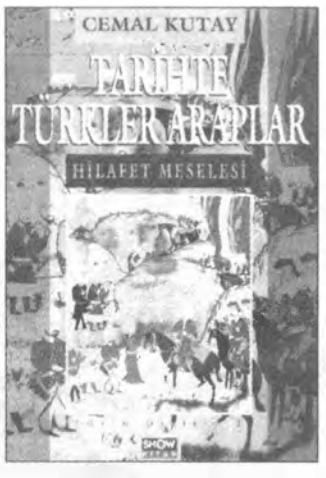

Tarihte Türkler Araplar

Atatürk Olmasaydı

AN BÜYÜK KAMPANYA

kartı ile peşin fiyatına taksitle alabilirsiniz

6. SET
9.780.000 TL
TAKSİT TUTARI:
3.260.000 TL

Cam Kent - Perdita Durango - Birinci Kasap Savaşı - Kedinin Gözü
Yalnız Bir Sinek - Sıfırı Tüketmek - Kasabanın Delisi

7. SET
10.980.000 TL
TAKSİT TUTARI:
3.660.000 TL

- Takıl Bana
- En Büyük Ben
- Ve Karşınızda Garfield
- Garfield Hollywood'da
- Bir Çılgının Maceraları

8. SET
3.000.000 TL
TAKSİT TUTARI:
1.000.000 TL

Kar-a
Çocuklara Şarkılar
CD+Kitap+Puzzle
ya da
Kaset+ Kitap+Puzzle

9. SET
18.480.000 TL
TAKSİT TUTARI:
6.160.000 TL

Panorama '97
Fethullah Gülen 1-2

10. SET
30.000.000 TL
TAKSİT TUTARI:
10.000.000 TL

İngilizce
1-2-3

Ürünlerden dilediklerinizi işaretleyerek siparişformunu doldurup, bize posta ya da faks ile göndermeniz durumunda, siparişleriniz (Birinci taksitin tahsil edilmesi ile) ücretsiz olarak adresinize ulaştırılacaktır. Türkiye'nin en çok satan kitaplarını artık kredi kartı ve taksitle alabilirsiniz.

Kredi Kartıyla Sipariş Formu

Adı, Sayadı: _____ ☐ Ev Adresi ☐ İş Adresi

Ürünlerimiz, elden teslim edileceğinden, mesai saatleri içinde bulunduğunuz adresinizi işaretlemenizi önemle rica ederiz.

Adres: _____

Ev Tel: _____ İş Tel: _____

☐ VISA ☐ Eurocard-Mastercard

Kart No: ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐☐☐

Son Kullanma Tarihi: ☐☐ ☐☐☐☐

VADE	TUTAR
1	
2	
3	
TOPLAM	

- ☐ 1. SET: TARİH DİZİSİ
- ☐ 2. SET: YAŞANTI/EDEBİYAT/BİLİM
- ☐ 3. SET: PRESTİJ DİZİSİ
- ☐ 4. SET: ANTİ-STRES DİZİSİ
- ☐ 5. SET : CEMAL KUTAY DİZİSİ
- ☐ 6. SET: EGOİST DİZİSİ
- ☐ 7. SET: GARFIELD YETİŞKİN DİZİSİ
- 8. SET: ÇOCUKLARA ŞARKILAR
  - ☐ CD-ROM + KİTAP veya
  - ☐ KASET + KİTAP
- ☐ 9. SET: BELGESEL CD-ROM
- ☐ 10.SET: İNGİLİZCE CD-ROM

Özel Şartlar:
a) Toplam kitap bedeli, sipariş formunun tarafımıza ulaştırıldığı tarihten itibaren 3 eşit taksitle tahsil edilecektir.
b) Belirtilen satışlar yurtiçi ve Kıbrıs için geçerlidir.
c) Bu kampanya 1 Eylül tarihine kadar geçerlidir.
d) Bu belge ile AKSOY YAYINCILIK SAN. VE TİC. AŞ.'ye yukarıda numarası yazılı olan kredi kartımla kitap bedelini tahsil etme yetkisini veriyorum. Kredi kartımın değiştirilmesi durumunda, yeni kredi kartıma ilişkin bilgileri şirketinize bildirmeyi taahhüt ederim. Kredi kartımın iptal nedeni veya herhangi bir nedenden dolayı borcumun tahsil edilememesi halinde, vadesi gelmemiş taksitlerin muacceliyet kazandığını ve borcun tamamını defaten ödeyeceğimi peşinen kabul ve taahhüt ederim. Borcumun kredi kartı hesabımdan tahsil edilememesi halinde, İktisat Bankası T.A.Ş'nin Kredi Kartı Kredisi aylık faiz oranı üzerinden vade farkı ile birlikte borcumu ödemeyi taahhüt ederim.

Tarih:...../...../1998
İmza

Adres: Aksoy Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş, Aytar Cad. F. Ebcioğlu Sok. 25/1-2 80600 - 1. Levent - İstanbul
Telefon: (0212) 284 90 41 - 42 Faks: (0212) 284 84 37

1939'da toplanan

Birinci Türk Neşriyat Kongresi ve Dünya Klasikleri

Cumhuriyet Gazetesi'nin uzun süren çabaları sonucunda üç dört haftadır yeniden (ve bu kez ilk baskılarındaki gibi 1500 adet değil, gazetenin baskı sayısınca, yani onbinlerce kopya olarak) okurla buluşmakta olan "Beyaz Kitaplar", "Beyaz Dizi", "Klasikler Dizisi" olarak adlandırılan Doğu ve Batı Edebiyatlarından yapılan bu çevirilerin hazırlanmasında zamanında kimler-nasıl karar vermişti? Bu kitapların çevrilmesinde bu anlamlı "terceme faaliyetinin" gündeme getirilmesinde kimler nasıl yönlendirici olmuşlardı? Bu soruların yanıtlarını biraz merak ediyorsanız, Edebiyatçılar Derneği tarafından 26-27 Aralık 1997 günlerinde Ankara'da düzenlenen, sessiz ama görkemli **Hasan Ali Yücel Günleri** sempozyumuna uzanmanız, o sempozyum bildirilerini içeren aynı adlı kitabı (1) edinmeniz (Aralık 1997) ve yine aynı sempozyuma yetiştirilen **Birinci Türk Neşriyat Kongresi** (2) tıpkıbasım kitabını edinip incelemeniz gerekecek.

ALİ CENGİZKAN

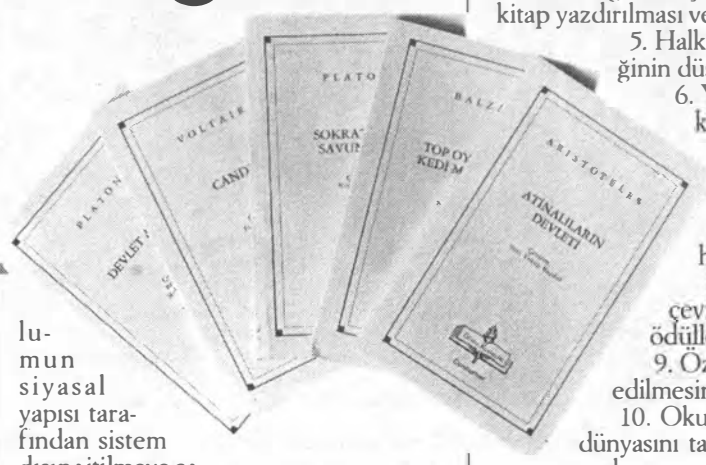

Aydınlanma hareketinin öncüsü

15 Mayıs 1939 tarihlerinde Ankara'da, genç Maarif Vekili Hasan Âli Yücel'in yönlendiriciliğinde toplanan Birinci Türk Neşriyat Kongresi'nin açılış oturumunda, Başvekil (Başbakan) Dr. Refik Saydam konuşmasının bir yerinde bakın ne diyor (2, s.8): "Memlekette bir Milli Kütüphane vücude getirdik. Bunu en uzak köye kadar götürmek, yalnız götürmek değil okutmak zevkini daimi surette idame etmek bu kongrenin yapacağı programa tabi olacaktır." Yalnızca Milli Eğitim Bakanı tarafından değil, Başbakan tarafından da savunulan, dahası Mustafa Kemal Atatürk'ün ve yeni Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün de desteklerini alan bu görüş, Cumhuriyet'in aydınlanmacı düşüncesinden başka bir şey değildir. Yolları sonradan ayrılacak olsa bile bu ülkücü kişiler, Türk insanının uygar dünyanın en önemli noktalarına gelebilmesi için bir kültür devrimine gereksinim duyulduğunu görmüşlerdir. Kuşkusuz tıpkı Hasan Âli Yücel Günleri'nin Açış Konuşması'nda değinildiği gibi, eğitim ve kültür hareketinin başındaki Hasan Âli Yücel için şunlar söylenmelidir: "Geçmişin ağırlaşan sayfalarına baktığımızda, tıpkı Mustafa Kemal Atatürk'ün özel tarihindeki gibi bir alınyazısı görüyoruz onda da: Son derecede yalnızdır her ikisi de. Hatta yapmak istediklerini çevrelerine rağmen yapmışlardır." (1; s.8). Ancak Türkiye'de iş yapmanın özel kaderinde bunlar yazılıysa, şimdiye kadar iş yapmak isteyenleri 'karşılayan' bu özel yalnızlık durumu, şimdiden sonrakileri de bekleyecektir.

Yücel yine Kongre'de yaptığı konuşmada, Neşriyat Kongresi'nin amaçlarını, sade ama öz ve net bir biçimde şöyle belirtmektedir (2;s.10): "Neşriyat işlerinde de tam demokrat bir ruh ve tam realist bir düşünce ile çalışmak ancak cumhuriyet rejiminde kabil olabilmiştir. Cumhuriyet tarihindedir ki, bir taraftan bütün devlet organlarıyla kuvvetli bir neşriyat hareketine girişilmiş, diğer taraftan hususi basım ve yayın kurumlarının emeklerine imkân nispetinde iştirak edilmiş ve çalışmaları böylece takviye olunmuştur. Dün ziyaret ettiğimiz On Yıllık Türk Neşriyat Sergisi bunun canlı bir delilidir. Bu yolda atılmış en müsbet ve inkilapçı adımın Latin esasından alınmış Türk harflerini kabul etmemiz olduğunda bir an bile tereddüt edilemez." Yine sürdürüyor: "Garp kültür ve tefekkür camiasının seçkin bir uzvu olmak dileğinde ve azminde bulunan Cumhuriyetçi Türkiye, medeni dünyanın eski ve yeni fikir mahsullerini kendi diline çevirmek ve alemin duyuş ve düşünüşü ile benliğini kuvvetlendirmek mecburiyetindedir. Bu mecburiyet, bizi geniş bir tercüme seferberliğine davet ediyor. Bunu nasıl yapacağız? Neleri tercüme etmeliyiz ve hangi sıra ile, nasıl bir yoldan bu işleri başarmalıyız? Bugün, bütün iyi niyetlere rağmen elde muayyen bir program bulunmayışı yüzünden bu yolda heba olan emeklere ve paralara acımıyor muyuz?" (2;s.12).

Yücel gibi bir kişinin arkasında Mustafa Kemal Atatürk olmasaydı, hatta ölümünden sonra onun koruyucu gölgesi üzerinde eksik kalsaydı, Türk toplumu böyle bir dönüşümü yine de yaşamamış olurdu, diye düşünmek gerekir. Bunları düşündüren yeterince neden var: Pek çok başarılı görevi geride bırakan bir kişi 42 yaşında Milli Eğitim Bakanı oluyor ve görevi alışının beşinci ayında Birinci Türk Neşriyat Kongresi'ni, bundan iki ay sonra da Birinci Maarif Şurası'nı topluyor. Her iki kongre de, kendi alanlarında ilk olmanın yanısıra, ülkenin aynı alanda hizmet veren bütün kesimlerini bir araya getirmesi açısından ilginçtir. Yücel aynı kucaklayıcı tavrını Muharrirler Kongresi'ni düzenleyip, özellikle edebiyat ve düşünce yaşamına emeği geçen kişileri biraraya getirirken de yapmıştır. Ancak kısa zaman sonra Kenan Öner davası ile başlayan ve hızla tırmandırılan (siyasal nedenleri başka kaynaklarda, örneğin 4, bugüne kadar yeterince incelenmiş olan) bir süreçle toplumun siyasal yapısı tarafından sistem dışına itilmeye çalışılması, hiç şaşırtıcı değildir ve gerek üniversite çevresinde, gerekse çeviri grubunda emek veren ve kendisinin himaye ettiği kişilerin, kendisinin görevi bırakmasından sonraki on yıl içinde toplumda boy hedefi haline getirilerek saf dışı bırakılmaları da yine beklenen bir şey olmak gerekir. Aydınlanmacı görüş ülkemizden bu tür çabalarla ve cadı kazanlarıyla uzaklaştırılmaya çalışılmıştır. (3 ve 4).

Hasan Ali Yücel,İnönü'yle birlikte Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nde

Kongrenin kapsamlı konuları

Birinci Türk Neşriyat Kongresi'ne dönersek, kongrenin konu başlıklarına bakıldığında bunların, 1939'dan bakılan bir Türkiye için, ne kadar kapsamlı olduklarına ve büyük bir uzakgörüşlülükle hazırlanmış oluşlarına şaşılabilir bile. Son aylarda çok önemli bir gündem maddesini oluşturan Telif Hakları Yönetmeliği'nin uygulanması ve bu amaçla yazar haklarını koruyucu uygulamaların başlatılması konusu, o dönemde belki de ilk kez gündeme getirilmiştir. Sanırız yine aynı uzgörüşlülüğün verdiği ivme ile 1951 yılında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun yasalaşması sağlanmıştır. Ancak aynı yasada 1983 yılında bazı değişikliklere gidildiği halde, 1998 yılına gelindiğinde yasanın emrettiği kuralların 15 yıldır uygulanmamış oldukları görülmektedir. Hatta daha da kötüsü, yürürlükte olan yasalar bile tartışılır hale gelmiştir. Anayasal güvenceye karşın, düşünce özgürlüğünün tahakküm altında yaşadığı bir Türkiye'de telif hakları konusunun, alandaki bütün taraflar tarafından (yazar-yayıncı-okur-dağıtıcı-kitapçı-denetleyici bütün kurumlar) çiğneniyor olması da ayrıca şaşırtıcı olmamalıdır.

Kongre'de cle alınan konuların başlıklarından oluşan aşağıdaki liste, alanda gönrevli olarak hizmet veren her kurum ve kişinin nasıl bu etkinliğin bir parçası kılındığının da resmi bir kanıtıdır.

1. Resmi ve özel yayıncıların maddi olanaklarını güçlendirmek için yöntemler geliştirmek.
2. Çeviri seferberliğinin programlanması.
3. Çocuk edebiyatı kitaplığını oluşturacak çeviri ve telif yapıtların biraraya getirilmesi.
4. Ortaöğretim çağındaki gençlik için kitap yazdırılması ve çevirtilmesi.
5. Halk için yayın seferberliğinin düşünülmesi.
6. Yazma ve basma eski kitapların, yeniden basılacak olanlarının saptanması.
7. Ansiklopedi ve başvuru kitapları hazırlatılması.
8. Kitap yazımını ve çevrilmesini teşvik için ödüllerin konması.
9. Özel yayıncılığın teşvik edilmesinin yolları.
10. Okumayı teşvik ve yayın dünyasını tanıtma amaçlı propagandanın nasıl yapılacağı.
11. Yayın dünyasının satış ve dağıtım sorunlarının çözülmesi.
12. Basımevlerinin niteliğini arttıracak önlemlerin alınması.
13. Telif hakları konusunda yönetmeliklerin günün koşullarına uygun hale getirilmesi.
14. Ayrıca yeni gelecek önerilerin görüşülmesi.

Bu amaçlara ulaşmak için kongrede yedi dalda komisyon (encümen) kurulmuş ve bu komisyonlar karar geliştirmişlerdir. Bunlar;

a. Basım, Yayın ve Satış İşleri Komisyonu.
b. Dilekler Komisyonu.
c. Telif Hakları Komisyonu.
d. Gençlik ve Çocuk Edebiyatı Komisyonu.
e. Ödül, Yardım ve Propaganda İşler Komisyonu.
f. Yayın Programı Komisyonu.
g. Çeviri İşleri Komisyonu

biçiminde çalışmışlardır.

İncelendiğinde belki de en kısa öneri olarak bulunacak olan Tercüme İşleri Komisyonu raporu, çevirisi yapılacak ve yayımlanacak olan kitaplar listesinden oluşan eki ile çok etkili olmuştur. Bu ekte, Yunan ve Latin dillerinden 38, Alman dilinden 34, Rus dilinden 33, İtalyan dilinden 10, Şark dillerinden 7, Şimal dillerinden 10, İspanyol dilinden 6, İngiliz dilinden 42, Amerikan dilinden 5 ve Fransız dilinden 112 kitabı görüyoruz. Bu kitapların büyük çoğunluğu üniversite önerileriyle de çakışmaktadır ve hızla Türk diline kazandırılırlar. Diğer komisyonların önerileri de bugün bile ne yazık ki çözülmemiş durumda olan, ama o günden aydın insanın görebileceği önerilerle doludur. Ancak Çeviri Etkinliği, sanırız Birinci Türk Neşriyat Kongresi'nin en kalıcı ve toplum üzerindeki etkilerinin en uzun süreli olduğu etkinlik olmuştur.

Türk yayıncılığının gelişmesini sağladı

O dönemde yayınevleri belki azdı, ancak bu büyük aydınlanma hareketi merkezi hükümet tarafından başlatılınca, yayın dünyasında bir bakıma nitelik açısından bir rekabet doğurdu. Yayıncı Ahmet İhsan Tokgöz kongrede yaptığı konuşmada, 1890 yılında yayıncılığa başladığında bu alanda iki basımevi olduğunu söyleyerek üç dönemi yaşamış olmaktan kaynaklanan sevincine dikkat çekiyor. (2;s.23-24). Abdülhamit döneminin yayıncılık üzerindeki baskısı ve Harf Devrimi ilk iki dönemdir. Üçüncü dönemde yani Harf Devrimi sonrasındaki on yılda ise, daha önceki elli yıla sığan sayıda yayının yayımlanmış olması döneme damgasını vurmuştur. Neşriyat Kongresi sonrasındaki yıllarda,

devletin kendi çabalarıyla oluşturduğu çeviri etkinliği ve yayınları, dergi yayıncılığı ve ansiklopedi yayıncılığı, pek çok özel kesim yayıncısına da büyük bir destek vermiştir. Varlık dergisinin başladığı yayınlar, Orhan Burian'ın sürdürdükleri, Remzi Kitaphanesi'nin dizileri, tümü de bir bağlam içinde eğitime susamış, pozitif bilimlere hasret bir toplumun önüne sürülmüş oldu. Özellikle Köy Enstitüleri kurumunda ve o yoldan yetişen yeni eğitimcilerin eğittikleri genç öğrenciler, bu yayın kültürü hareketinden doğrudan etkilendiler ve çok fazla da yararlandılar. Yepyeni bir aydınlanma hareketi, bir kültür devrimi idi bu. Ve bütün radikal hareketler gibi, belli çevrelerin statükocu arayışlarına çarptı, dağılmadı ama etkisini yitirerek, belki özellikle 1960 Anayasası'ndan sonra gerçek etkinliğini, sivil topluma bırakarak işlevini yerine getirdi. Daha sonraki dönemlerde sivil unsurların önünün kesilmesidir ki düşünce özgürlüğünden yoksun oluşumuzu, eğitim hizmetlerinin politize olmasını, yeni kuşakların edebiyatla olan bağlarının kesilmesini, gündeme getirmiştir.

Toplum olarak şükran borçluyuz!

Cengiz Bektaş, Mehmet Başaran'dan dinlediği, daha binlerce benzeri olan, bir öyküyü şöyle anlatır: "İnönü bir Köy Enstitüsü'nü (Savaştepe, 1942) gezmektedir. Tarım alanlarında da neler yapıldığını görmek ister, dışarı çıkar... Yamaçta sürünün başında bir kız görür. Yanına varır, söyleşir.

Bir ara sorar:

- Heybende ne var?

Açar heybesini gösterir kız:

- Ekmek, bir iki köfte, bir de kitap...

Klasiklerden Antigone...

Duygulanır... Çevresindekilere der ki:

- Her insanımızın ekmeğinin yanında bir kitap bulabildiğimizde bu iş çözülür." (1;s.73)

Bu öykü, hem bir yaşanmışlık olarak çok ilginç gelir bana, hem de her okuyuşumda Yannis Ritsos'un pek çok şiirindeki gibi Bağış şiirinde de insanın gizemli bir hırsla donanmasına yol açan o insancıl özelliği buldurur yeniden:

Bağış

Şiire, aşka ve ölüme inanıyorum, diyor
İşte bu yüzden ölümsüzlüğe de inanıyorum.
Bir dize yazıyorum, dünyayı yazıyorum;
ben varım, dünya var.
Bir ırmak akıyor serçe parmağımın ucundan.
Yedi kere bu ırmak gökyüzünün mavisi. Yeniden
İlk gerçek oluyor bu arılık, bu benim son dileğim.

31 Mart 1969

İnsanın kendisine, yalnızca kendisine ve aklına güvenmesinden, güvenmesi gerektiğinden kaynaklanan bir hırstır bu! Silinmek istenen işte bu büyük idealizmdir ve çıkarlar dünyasının bu zavallı düşmanlığı, akılcı ve insancı düşüncenin karşısında her zaman zavallı kalmaya yazgılı olacaktır! ■

(*) 24 Mart 1998 tarihinde, Yayıncılar Birliği'nin düzenlediği 1. Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı kapsamında düzenlenen panelde sunulan bildirinin geliştirilmiş biçimidir.

(1) Hasan Âli Yücel Günleri, Yayına Hazırlayanlar: Ali Ekber Danabaş ve Abdülkadir Budak, Edebiyatçılar Derneği Yayınları: 11; Aralık 1997, Ankara, 25 sayfalık fotoğraf albümü ile birlikte 152 sayfa.

(2) Birinci Türk Neşriyat Kongresi, Raporlar, Teklifler, Müzakere Zabıtları; tıpkıbasım, Edebiyatçılar Derneği Yayınları: 12, 1997, Ankara, 412 sayfa.

(3) Feyzullah Ertuğrul, Yücel-Öner Davası, Hasan Âli Yücel'e Armağan, Birleşmiş Milletler Türk Derneği Yayınları: 22, Ankara, 1997.

(4) Mete Çetik, Üniversite'de Cadı Kazanı: 1948 DTCF Tasfiyesi ve Pertev Naili Boratav'ın Müdafaası, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1998.

Muzaffer Buyrukçu'nun günlük kitaplarının dokuzuncusu:"Dünden Bugüne"

Yarın İçin Yazılmış Günlükler

Muzaffer Buyrukçu'nun hangi günlük kitabını elinize alırsanız alın, günlerin gündemine, hep sanatın ve sanatçının olduğunu görürsünüz. Sanatçının gündelik hayatı, sıradan olaylar içindeki sıradışı davranışlar, esrikliği, çılgınlığı, hatta taşkınlığı ve yaratma sürecindeki sancıları, bir biçimine getirilerek irdelenir, hem de canlı örnekler üzerinde. Günlükler açık yüreklilik ve cesaretle yazıldıkları kadar, bir o kadar da tarihçi merakıyla beslenmişlerdir.

MELİSA GÜRPINAR

Günlük, artık edebiyatımızda da bir yazı türü olarak önemli bir yer tutuyorsa, bunun gerçek anlamda kırk yıllık piri, Muzaffer Buyrukçu'dur kuşkusuz.

TC Kültür Bakanlığı Yayınları, Sanat-Edebiyat dizisi kapsamında basılan, "Dünden Bugüne" (Günlükler), M. Buyrukçu'nun bu türde yazılmış dokuzuncu kitabı. Her biri beş yüz sayfadan az olmayan bu çalışmalar bile, yazarın ne denli üretken bir yazı emekçisi olduğunu vurgulamaya yeterli. Yani, sorumlu, çalışkan, hayatını yazıya adamış ve edebiyatçı kimliğini köşesinde büyük bir alçakgönüllülükle savunan az sayıdaki yazarlarımızdan biri M. Buyrukçu.

Devletin yayın yapıp yapmaması konusundaki bütün yaklaşımları bir yana bırakıp, tam bu noktada diyebilirim ki, K. B. Yayımlar Dairesi, gerçekten yerinde ve kutlanası bir kararla, M. Buyrukçu'ya bu ilgiyi göstermiştir.

Herhalde bir kitap tanıtma yazısı, o kitaptan coşku verici izlenimler edinilmezse ve yazarıyla sezgisel bir akrabalık kurulmazsa, kolayına yazılamaz. Ben de M. Buyrukçu'nun, onun kitaplarını her okuyuşumda aramızda yaratılan illiyete dayanarak, günlüklerinin en önemli özelliklerine değinmek istiyorum sözü hiç dolaştırmadan.

İlk söylemek istediğim, bu günlüklerin, günlük yıllık değil, doğrusu ömürlük olduklarıdır. Bölüm başlarındaki tek bir günü saptayan tarihe aldanmamak gerekir. O tarih, ancak bir kapıdır. O kapıdan bütün bir hayata girilir. Hem de kaç kişinin hayatına. Kaç ömürlük bilgi ve değerlendirme, olayların, düşüncelerin içinde, gizli ve dağınık olarak, alıcısını belki de meraklısını beklemektedir. Günlükler, sonsuz sayıda her günün bir toplamıdır. İnsanlığın bilinen tarihinden bugüne, oradan yarına ulaşan çizgide, önüne çıkan her izdüşümünü, M. Buyrukçu günlüğüne çeker alır, çağrışımlar elveriyorsa. Anlatımını dayandırdığı zaman ve süreç açısından, kapsamı en geniş günlük onunkilerdir. Günlüklerde anılar, yer ve mekân parçacıkları da, alabildiğine değişkendir. Bir dünya atlasının yapraklarını çevirmeye benzer bu günlükleri okumak. Yazar tam bir düş yolcusudur çünkü. Gaziosmanpaşa'daki gecekondudan, Çankaya'ya, başkanların kralların saraylarına uzanan bir döner sahnede gezinir sanki sözcükler.

Tek bir günlüğün bile, yaklaşık bir kitap oylumunda olduğu düşünülürse, M. Buyrukçu'nun farklılığı kolayca ortaya çıkar. Günlüklerde yer alan kişiler açısından

da bakılsa, onun günlüğü kadar kalabalık olanına rastlamanın pek mümkün olamayacağı hemen görülür. Fakat bu nicelikle ilgili yaklaşımları bir kıyıya koyup, satırların arasında M. Buyrukçu'yu ararsanız, onu en yalnız ve en yalın durumuyla her an yakalayabilirsiniz. Yazar, öbür öykü ve romanlarında kahramanlarına yaşattığı düşsel serüvenleri, günlüklerin anlatıcısı olan kendine pek uygun görmez. O bütün yüreğiyle, dost sevgili arkadaş arayan çocuksu bir içtenliğin içindedir. Anlatıları her konu ya da gündelik hayatta girişilen her olayda, yüce bir yalnızlığın çağrısı gizlidir. Bu çağrıya koşup yetişenler, yazar tarafından taçlandırılırlar, büyük bir sevecenlikle günlüklerin konuğu durumuna getirirler. Yazar, başkalarını elleri üzerinde yükseltirken, kendini uyanık diri bir gözlemci, hatta yalnızca gözden ibaret bırakır. Bazen bir türkücağız çağırır Rumeli'den, o kadar. Yazarın kendini, bilir de bilmez, görür de görmez konumuna düşürdüğü anlarda, anlatımdaki güldürü öğesi doruklara çıkar. Saf bir tarık rolü, acımasızlıklar karşısında herkesin sık sık oynamak zorunda kaldığı bir roldür çünkü. Kitapta beni neredeyse ağlatacak kadar güldüren, böylesi "sâfiyetle" söylenmiş, kimbilir kaç tane, tek sözcük var. Zaten muziplik ve hüzün, M. Buyrukçu'nun günlüklerine döşeli yaşama sevincinin, her türlü etkiye açık iki çıplak ucudur.

Dostlarla sohbet

M. Buyrukçu'nun günlüklerini okumak, ayrıcalıklı bir keyif verdiği kadar, yazarının yapmacıksız özentisiz, pozsuz bir portresini de sunuyor okura. O, göz boyayan, kendisiyle övünen, tepeden bakan bir tavır içine hiç girmez okurlarına karşı. Kendinde beğendiği yanlarını belirtmek zorunda kalsa bile, acı bir alayla maskeler sözlerini. Şakaya vurur. Gerçek yüzünü, dostlarıyla yaptığı sohbetlerde gösterir biraz. Konuşmak da, yazmak kadar hayatı ululama eylemidir M. Buyrukçu'ya kalırsa. Sevgi olmadan da, ne konuşulur, ne yazılır. Adı konmamış ve pazarlaması yapılmamış küçük sevgiler toplamı, günlüklerin içinde, bir yaz gecesinin yıldızcıkları gibi göz kırparlar bize. Uyarırlar, dalgınlık ve karamsarlığımızı dağıtırlar.

Bir başka dikkat çekici özellik de, M. Buyrukçu'nun en uygun ortamı bulduğunda, tam yeri geldiğinde bile, bilgi satmak, birileriyle entelektüellik yarışlarına girmek gibi eylemlere hiç yer vermediğidir günlüklerinde. Kendi dağarcığındaki olanca yükü satırlara boca edip, okuru yormaz ve aşağılamaz da bir anlamda. Öğretici hiç değildir. Ancak, aydınlatıcı uyarıcı aydın kişiliğiyle, sistemdeki her yanlış işleyişe "muhalefetten "de bir an olsun geri kalmaz. Her vesile ile sorumluluklarını yerine getirmek ister. Bütün günlüklerinde, ülkesinde ve dünyada yaşanılan olaylara karşı geliştirdiği eleştirel bakış, umulmadık anlarda karşımıza çıkıverir.

Zaten günlüklerin, bol çağrışımlı, sıçrayarak gelişen bir anlatım düzeni var. Bugünden düne, anılardan düşlere, düşlerden gerçeğe akan konular, yer yer şiir ve öykü dokusunda sunulmuş bizlere. M. Buyrukçu'nun öykü ve romanları, nasıl senaryolaştırılmaya yatkın görsellikler ve akıcı diyaloglar içeriyorsa, günlüklerinde de, hayatın doğal ve kurmaca anlarını karşı karşıya getiren, çarpıcı sahneler yer alıyor.

Günlüklerdeki zaman ve mekân açılımlarının sınırsızlığı, nasıl çok belirgin bir özellik ise, adı geçen kişilerin de çoğunlukla Türk edebiyatının yaşayan ya da yitirdiğimiz kişilerinden seçilmesi, rastlantısal bir durum olmasa gerek. Okuyucunun, günlüklerde M. Buyrukçu'dan çok, ilgi duyduğu yazarı tanıması da bir olasılık, hem de usta bir kalemden... Ben M. Buyrukçu kadar, çağdaşı olan Türk yazarlarına içtenlikle yaklaşan, pek çoğundan da sevgi, övgü ve özlemle söz açan bir başka yazara rastlamadım diyebilirim, içinde soluduğumuz bu sanat ve edebiyat ortamında. Kimi kişilerin, kimi kitaplardan ya da sanatçılardan, ancak herhangi bir çıkar karşılığı bol bol söz ettiği medya ortamını saymazsak tabii.

Günlüklerin ağına takılan

Günlük tanımı, en yaygın anlamda, anıları ve özel hayatı da simgelediği halde, M. Buyrukçu günlüklerinde, özel hayat, sergilemeleri ve iç dökmeler hiç yer almaz. O profesyonel bir dikkatle, yazıyı evinin içine sokmaz. Ancak kapının önündeki ezan çiçeklerini koklamanıza, erik ağacına dokunmanıza izin verir. Ya da isterse, dostlarla birlikte okurlara da evinin kapısını açar ama, sohbet göklere çıksa da, en az konuşan eşlerdir gene de. Sanki en sorunsuz boş alan, onun yuvasıdır dünyada. Dostlarla birlikte oturulan sofraların verimliliğini çok iyi bilen M. Buyrukçu, yenilen ve içilenlerin adlarını ve lezzetlerini de bir bir sıralamayı hiç aksatmaz. Onların da yaşama kültürümüzün bir parçası olduğunu düşünerek. Ne yazık ki, damak zevkinin çok gelişmiş olduğu izlenimini vermesine karşın, domates, peynir, kavun ve şiş kebapla noktalanan içki sofralarında kilitlenip kalmıştır, günlüklerin ağına takılan beğenileri. Bir restoranlar kenti olan İstanbul'da, genç ve yetenekli köşe yazarlarının ulaşabildikleri değişik tatlar, bir edebiyat yazarının görgü ve bilgisinin dışında kalarak, her türlü gündelik değerlendirmenin ötesine geçememektedir sosyal yapılanmamız gereği. Hiç de önemli değil ama, edebiyatta yemek konusuna en fazla yer ayıran bir yazar olduğu için Buyrukçu, böyle sabun köpüğü bir yazıklanmayı dile getirdim işte.

Sonuçta, M. Buyrukçu'nun hangi günlük kitabını elinize alırsanız alın, günlerin gündeminde, hep sanatın ve sanatçının olduğunu görürsünüz. Sanatçının gündelik hayatı, sıradan olaylar içindeki sıradışı davranışları, esrikliği, çılgınlığı, hatta taşkınlığı ve yaratma sürecindeki sancıları, bir biçimine getirilerek irdelenir, hem de canlı örnekler üzerinde. Günlükler açık yüreklilik ve cesaretle yazıldıkları kadar, bir o kadar da tarihçi merakıyla beslenmişlerdir. Tarih düşürme güdüsü de, bu söylemi yürüten bir etkendir. Her yaşadığını yazan ve bunu hiç yaşanmamış olanlarla süsleyip, bize bir tür "yumuşak belgesel" sunan M. Buyrukçu gibi edebiyat dehalarına, gelecek kuşakların sanat adına çok şey borçlu olacakları şimdiden bellidir. ■

Dünden Bugüne (Günlükler) / *M. Buyrukçu / T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları / 530 s.*

İki Levinas Yorumu:

Sevginin Bilgeliği ve Postmodern Etik

Türkçe'de Levinas hakkında konuşmaya başlama olanağı sağlayan Bauman ve Finkielkraut'un kitapları en az Levinas yorumu olarak okunduğu kadar, yazarların kendi düşünceleri olarak da okunmalıdır.Her yorum yorumlanandan çok, yorumlayanın izlerini taşır. *Sevginin Bilgeliği* ve *Postmodern Etik* kitaplarının yayımlanması ile Levinas'ı anlamanın mümkün hale geldiğini düşünmek Levinas'a yapılacak büyük bir haksızlıktır ve Levinas'ı sessizliğe gömmekten daha vahim sonuçlar doğurabilir. Levinas'ı okumanın güçlükleri çerçevesinden bakarsak Levinas kendi metinlerinden okunamaz yargısına varabiliriz ki, bu da ucu Levinas'ı kapatmaya; Bauman ve Finkielkraut Onu nasıl anlayıp, gündeliğe tercüme etmişse Onu öylece bırakmaya gidebilen bir yargıdır.

AYŞEGÜL SABUKTAY

Hannah Arendt'in Nazilerin yargılandığı Nuremberg mahkemelerinden "yargılananların 'yasal' suçlar işlediği mahkemeler" olarak sözettiği değerlendirmesini aktaran Bauman, mahkemeyi kazanmış olsalardı yargılananlardan herhangi birisi vicdan azabı çekecek miydi sorusunu sorar. Cevabın hayır olması durumunda tam tersinin olması gerektiğini söylemek için gerekli argümanlardan yoksun olduğumuzu belirten Bauman, yaptırımlarıyla mahkemeler işlemekteyken iyiyi kötüden ayırmanın kişisel inisiyatif alanının dışında kaldığını vurgulayıp içinde bulunulan çelişkili duruma dikkat çeker ve okuyucuyu hayata ilişkin temel bir soruyla, ahlaki sorumluluk ne ölçüde kişiseldir sorusuyla başbaşa bırakır (SMM, 139). Toplumsal olarak suç kapsamında değerlendirilmeyen eylemler insanın gönül rahatlığı ile gerçekleştirilebileceği eylemler midir?

Modern hayatın ahlakı

Arendt'in II. Dünya Savaşı sonrası yargılanan Nazilerle ilgili olarak aktardıkları ve Bauman'ın yorumları doğrudan, doğruyu yanlıştan ayırma sorunu ve dayandığı temeller ile ilişkilidir. Bauman modern hayatın ahlakı aklın prensipleri üzerinde temellendirmesinin ahlakın muğlak doğasını bozan ve kişisel inisiyatife, bir anlamda öznelerin ya da faillerin varoluşuna fırsat bırakmayan bir yapı yarattığını söyler. Bauman'ın bu saptamaları doğrudan Levinas felsefesinin temel kavramlarından birine, "öznellik" kavramına yaslanır.

Levinas felsefesinin temel sorunsalı insanlığın temel sorunsalı, yani Ben ve Başkası arasındaki ilişkidir. Levinas okuyucuya "Aynı" olarak sözettiği bir insanın "Başka" olarak sözettiği bir başka insanla ilişkisini anlatır. Anlatılan ilişkinin özgünlüğü bilincin terimlerine indirgenemez oluşudur. Levinas'ın anlatısında Benim karşımdakini anlayıp, benlik olarak tavır geliştirmemin ötesinde bir tür ilişki vardır ki, bu Başka ile yakınlık durumunda ortaya çıkar. Başkasıyla yakın olduğumda başkası bilincim tarafından kapsanıp, Aynının terimlerine indirgenmeye çalışılandır, ancak her zaman Başkada Aynı tarafından kapsanamayan birşeyler vardır. Ahlaki ilişkinin temellerinde de benim Başkası yönelimli olmam, onu bilince indirgeyememem, bir anlamda onun bana indirgenemeyen sonsuzluğu yatar. Bu indirgenemezlik ahlakı bütün temellerin ötesinde ve öncesinde kılar. Başkasıyla yakınlık durumunda bilincin kendinden çıkıp kendine dönen rahat ve güvenli sarmalının dışında kalıp, bilinci rahatsız eden Başkasının Aynıya indirgenemezliğidir. Başkasıyla kurulan ilişkinin bilincin kendi içindeki oyunlarını rahatsız eden bir başka cephesi vardır. Bu yüzden Levinas, *Otherwise than Being or Beyond the Essence* kitabında, "bilme olarak değil, yakınlık olarak yorumlanan hassasiyetle başlamakla, bilgi dolaşımı haline gelmiş dilin ötesinde, dilde temas ve hassasiyet aramakla, öznelliği bilincinde olma ve temalaştırmaya indirgenemez bir biçimde tanımlamayı denedik" demektedir (OB, 100). Levinas'ın sözettiği duyarlılık Başkasının Aynıya indirgenemezliğinden beslenir. Levinas'ın öznelliği tanımlama biçimiyle öznellik, bilincin ötesinde, başkasıyla yakınlık ilişkisi içindeki kişinin biricikliği ile kendisine yüklenen sorumluluğun biricikliği ile yaşanır.

Sonsuzluk düşüncesi

Beni özne haline getiren Başkasına karşı sorumlu oluşumdaki biricikliğimdir. Sorumluluğum devredilemez ve ertelenemez, bu yüzden ben biricik ve tekimdir. Levinas *Totality and Infinity*'nin başlarında "kitabın kendini öznelliğin savunusu olarak sunduğunu", ancak bu savununun "totaliteye karşı tümüyle egoist protesto düzeyinde ya da ölümden önceki ızdırapta olduğu biçimiyle değil, sonsuzluk düşüncesinde bulunduğu haliyle" bir protesto olduğunu yazar (TI, 26). Levinas'ın felsefesi öznelliğin sonsuzluk düşüncesinde bulunduğu haliyle savunusudur. Levinas'ın felsefesinde etik ontolojiyi önceler. Bu tez belki de bizleri özneler olarak var kılanın ahlak olduğunu vurgulaması biçiminde de yorumlanabilir.

Yanlışı doğrudan ayırma meselesine dönecek olursak, "modern" olarak adlandırılan çağdaş toplumlarda ahlak akıl ve bilinç çerçevesinde tanımlanmıştır. Ancak tam da tersine ahlaka ilişkin asli nokta akıl tarafından kapsanamaz oluşudur. Ahlak aklın ötesinde bir alandır, bilincin terimleriyle tariflenemez. Bilinçlilik öznenin kendisiyle oyunudur. Bu oyunda özne kendinden kaynaklanan niyetlerle ötekine ulaşır, ötekini kendi bilinci doğrultusunda sentezleyerek kendi terimlerine indirger. Levinas'ın felsefesinde yaşadığımız ancak çok da farkında olmadığımız bir yaşantı anlatılır. Buna yaşantılayışımız bile diyemeyiz çünkü tümüyle pasif olduğumuz bir durumdur. Akıl temelli moral düzen tasarlarının yükselmesi bile bütün temelleri önceleyen bir temel öncesine dayanır. Ötekiyle yakınlık içinde pasif olduğumuzda yaşadığımız devredilemez ve ertelenemez sorumluluk bizi biricik kılandır.

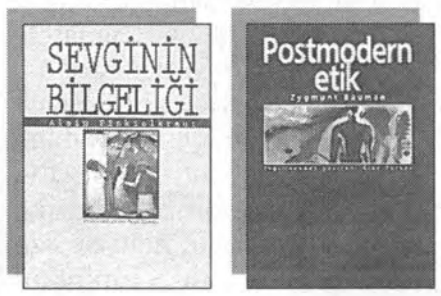

İnsanlar ve rolleri

Bauman'ın Levinas'a dayanan modernite eleştirisi tam da modern toplumun giderek ahlakın kişisel, devredilemez yönlerini törpüleyip, insanları rollere indirgemesinin eleştirisidir. Modern toplum koyduğu müthiş kurallarla kişilere kişisel sorumluluk alanının dışında bir ahlak alanı yaratmıştır. Modern toplumun kişisel ahlakı yokedici bir diğer yönü de Bauman'ın Ulrick Beck'e referansla anlattığı risk toplumunun yarattığı koşullardan kaynaklanır (PE, 242). Modern toplumda riskler giderek kestirilebilir ve denetlenebilir alanın dışına çıkmıştır ve modern örgütlenme tarzları sayesinde aktörler eylemlerde ancak çok kısmi sorumluluklar taşıyabilmekte, çoğunlukla bunları bile farkında olmamaktadır. Bauman Levinas'ın felsefesine temellendirip, ahlakın ikircikliliğe dayalı, muğlak karakterini, ancak muğlaklıkla yaşanabileceğini, hiçbir garantisinin olmadığını doğrudan bilince tercüme edilemeyeceğini ve modernite ile giderek kişisel sorumluluk taşımanın imkânsız hale geldiğini; sorumlu kişiler yerine rollerin aktörlerinin yaratıldığını vurgulayarak bir modernite eleştirisi inşa eder. Ahlakı kendisi dışında bir temele, aklın temeline oturtma çabasının afakiliğinden söz eder. Bauman'ın insanlar arası ilişkilerin kişisel çıkarlar ve gelecekte sağlanacak faydalar olarak rasyonelleştirilemeyeceğini, ahlakın bunların dışında varolan bir muğlaklık durumu olduğunu ve ancak muğlaklık durumunun ahlaki öznenin varolmasını sağladığını söylerken dayandığı temel Levinas'tır.

Bauman postmodern durumun getirdiği farklılaşmaların bir ölçüde risk toplumunun gelişmesi -yani modernliğin neredeyse zırvanadan çıkmış versiyonu ile karşı karşıya kalmamız- bir ölçüde de ahlaki kodların sarsıntı geçirmesi anlamında ahlakın yeniden kişiselleşmesi olduğunu belirttik. Ancak bu kişiselleşmenin bir ucu kişisel sorumluluğun gelişmesine giderken bir diğer ucu da başkasına ve başkasının sorunlarına karşı duyarsız, tepkisiz kalmaya ve ahlaki göreliliğin vurgulanmasına gider. Yıllarca garanti altına alınmaya, akıl temelinde gerekçelendirilmeye ve tek tipleştirilmeye çalışılan ahlak kodları artık birarada tutulamayacak kadar eleştiriye uğramış ve dayandıkları temel kaymıştır. Postmodern durum insanlara her şeyin mubah olabileceği müthiş bir görelilik cenneti sunmuştur.

Alain Finkielkraut

Zygmunt Bauman

Bauman bu karışık ortamdan basit bir çıkış yolu bulunamayacağını, Başkası için olmanın Başkasına hükmetmekle ona duyarlı olmak arasındaki ince çizginin üzerinde bir yerlerde, hiçbir zaman rahat edilemeyen bir noktada deneyimlenebilen bir yöneliş olduğunu vurgulamakla yetinir.

Bauman'ın *Postmodern Etik* kitabının kurgusu doğrudan Levinas'ın kavramlarına dayanır, referans verilen diğer yazarlar da bu temel çerçevesinde yorumlanır. Ancak kanımca Levinas'ı yorumlamaya çalışan bütün kitaplarda ya da yazılarda -bu yazıda olduğu gibii, yitip giden çok önemli iki şey vardır. Yitip gidenler Levinas'ın şiirsel dili ve yoruma açık yazış tarzıdır. Talep üzerine haklarında bu yazıyı yazdığım iki kitabın, yani Bauman'ın *Postmodern Etik* ve Alain Finkielkraut'un *Sevginin Bilgeliği* kitaplarının -her ikisinin de çevirilerinin son derece anlaşılır ve güzel olmasına rağmen- kesinlikle istisna oluşturmadıkları kanısındayım. *Sevginin Bilgeliği*'nde de *Postmodern Etik*'te olduğu gibi Levinas'ın felsefesi somut olaylar temelinde yorumlanıp, açıklamalar getirmekte kullanılır; bir anlamda gündeliğe tercüme edilip, anlaşılır kılınır. Bauman modernite eleştirisini Levinas'ın öznellik kavramına dayandırırken, Alain Finkielkraut Levinas felsefesini, ahlaktan daha fazla farkında olduğumuz bir ilişki dolayımıyla, erotik aşkla hissettirmeye çalışır ve bunu yaparken Proust'un aşkı tanımlayıcı anlatılarına gönderme yapar. Finkielkraut "Sevginin bilgeliği: ... sevilen kişi, aslında, sürekli gelişme halindedir. Onu hiç durmadan çözümlerim, ama o kuşatmadan kurtulur, kendi öznesiyle ilgili söyleme asla tam anlamıyla uymaz, onu sarmaya veya aldatmaya yönelik bütün çabalarımdan kurtulur" (SB, 64) derken Başkasıyla ilişkide sevginin açtığı yolun Başkasının sonsuzluğu ile beslendiğine dikkat çeker. Her iki kitap da temel yapılarını Levinas'ın kavramlarına dayandırarak farklı ürünler ortaya çıkarırlar. Finkielkraut politik hareketlerin totaliter karakterini, Bauman moderniteyi eleştirir. Levinas'ı yorumlamanın kaybettirdiklerinden sözettiğimizde, "acaba susmamız mı gerekir?" sorusuyla karşı karşıya kalabiliriz. Kuşkusuz Levinas felsefesine yakın olmak isteyen birisi için bu yorumlar bir anlamda Levinas'ı kapatma tehlikesi taşımaktadırlar. Levinas yoruma açık yazış tarzı, şiirsel dili ve müthiş ikna gücü ile okuyucuya doğruda söylemeden bazı şeyleri "hissettirir", bu da harika bir yöntemdir, çünkü anlattıkları anlamaktan çok hissedilebilecek şeylerdir.

Tabii insanlar üzerinde bu kadar müthiş etki yaratan bir filozof ister istemez pek çok kere yorumlanacak, felsefesi yorumlanmış halleriyle bilinir hale

gelecektir. Bir anlamda Levinas farklı bağlamlara taşınmaya, bu bağlamlarda tekrar ve tekrar üretilmeye çalışılacak; ne demek istediğinin anlaşılmaya çalışılmasının ötesinde şu bağlamda ne derdi, onun felsefesi şu alana nasıl yorumlanabilir, vs. türden oraya buraya çekiştirilmelere maruz kalacaktır. Ben bu tip gelişmelerin arı bir Levinas felsefesi arayışıyla olumsuzlanmasını, Levinas'ı "bozmak" olarak değerlendirilmesini doğru bulmuyorum. Levinas hakkında konuşanları susturmak yerine, tam tersine Levinas hakkında daha çok konuşur hale gelmekte fayda var diye düşünüyorum. Sonsuzluk düşüncesinin filozofunu, kapatmama kaygısıyla hakkında konuşulmayan birisi haline getirmek onu sessizliğe gömmek olacaktır diyorum.

Levinas'ı okumanın güçlüğü

Levinas'ı doğrudan kendi metinlerinden okumanın güçlüğü okuyucuyu Levinas'ı, Onu yorumlayanlar aracılığıyla anlamaya çalışmaya da itmemelidir kanımca. Levinas'ı kendi metinlerinden okumanın güçlüğünden sözetmişken, kendi deneyimimi sizlere aktarmak anlamlı olabilir. Ahmet İnam'ın ODTÜ'de verdiği yüksek lisans-doktora dersi çerçevesinde ilk derse *Otherwise than Being or Beyond Essence*'ın ilk bölümünü iki kere okumuş olarak gittiğim halde aklımda neredeyse hiçbir şey kalmamış olmasına şaşmış, aynı derste benim iki kere okuyup üzerinde hiç yorum yapmadığım metni Ahmet İnam'ın okuyup her cümle hakkında uzun uzun yorum yapmasına bir kez daha şaşmıştım. Bir dönem boyunca devam ettiğim derslerin sonunda zor da olsa Levinas'ı okuyup yorumlayabilir, bir anlamda onu anlayabilir hale geldim; bunun benim zekâ geriliğimden kaynaklandığını düşünmemeniz için sınıfta bir istisna olmadığımı da belirtmeliyim herhalde.

Türkçe'de Levinas hakkında konuşmaya başlama olanağı sağlayan Bauman ve Finkielkraut'un kitaplarına dönersek, bu kitaplar en az Levinas yorumu olarak okunduğu kadar, yazarların kendi düşünceleri olarak da okunmalıdır. Kanımca her yorum yorumlanandan çok yorumlayanın izlerini taşır. *Sevginin Bilgeliği* ve *Postmodern Etik* kitaplarının yayımlanması ile Levinas'ı anlamanın mümkün hale geldiğini düşünmek Levinas'a yapılacak büyük bir haksızlıktır ve Levinas'ı sessizliğe gömmekten daha vahim sonuçlar doğurabilir. Levinas'ı okumanın güçlükleri çerçevesinden bakarsak Levinas kendi metinlerinden okunamaz yargısına varabiliriz ki, bu da ucu Levinas'ı kapatmaya; Bauman ve Finkielkraut Onu nasıl anlayıp, gündeliğe tercüme etmişse Onu öylece bırakmaya gidebilen bir yargıdır. Son söz olarak Levinas'ı yorumlayan kitaplar Onun hakkında konuşmamız için bir olanak yaratsa da; Levinas'ı Levinas üzerine yazanlardan okumakla kalmayıp, mümkünse kendisinden okumayı, şiirselliği ve ikna ediciliği ile baş başa kalmayı deneyin diyorum. ■

Kısaltmalar

OB *Otherwise Than Being, or Beyond Essence.* Trans. Alphonso Lingis. The Hague, Martinus Nijhoof 1981.

PE Zygmund Bauman, Postmodern Etik. Çev. Alev Türker, Ayrıntı Yayınları, 1998.

SB Alain Finkielkraut, Sevginin Bilgeliği, Çev. Ayşen Ekmekçi, Ayrıntı Yayınları, 1995.

SMM Zygmund Bauman, Social Manipulation of Morality. *Theory Culture & Society* Vol. 8:137-151. London, Sage 1991.

TI *Totality and Infinity.* Trans. Alphonso Lingis. The Hauge, Martinus Nijhoof 1969.

Sevginin Bilgeliği / *Alain Finkielkraut/ Çeviren: Ayşen Ekmekçi / Ayrıntı Yayınları / 129 s.*

Postmodern Etik / *Zygmunt Bauman / Çeviren: Alev Türker / Ayrıntı Yayınları / 314 s.*

Halil Nebiler'den "Çocuklardık"

Apalaca Çiçekten Ondum

"Biz, 12 Eylül 1980 günü birdenbire büyüdük." 12 Eylül karanlığı çocu ları bir rüyadan uyandırdı. Bu rüya insanlığın biriktirmiş olduğu tüm değerleri kapsayan en ileri noktaydı. Halil Nebiler, Türkiye toplumunun yaşadığı en sancılı yılları son derece etkili bir anlatımla bizlere anımsatıyor.

MUSTAFA ARIKAN

Ülkemiz, son 35 yılını toplumsal çalkantılarla geçirdi. 1960'ların çok sesli, demokratik ortamı, 12 Mart ve 12 Eylül darbeleriyle yerini baskıcı, otoriter, şiddete dayanan bir ortama bıraktı. 1960'ların çocukları, 70'lere ilk gençlik dönemini yaşayan delikanlılar olarak girdiler. Ülkenin hızla politikleştiği, sol düşüncelerin yaygınlık kazandığı bu yıllar sola karşı resmi ve gayrı resmi şiddetin de örgütlenmeye başlandığı bir dönemdi.

Halil Nebiler, "Çocuklardık" adlı kitabında kendisinin de içinde yer aldığı sıcak ve akıcı bir anlatımla yansıtıyor. Anı yazıcılığı, kişisel tarihle, toplumsal tarihin kesişme noktasını oluşturur çoğu zaman. Nebiler, bunun yetkin örneklerinden birini veriyor kitabında. Son 35 yılı yaşayan herkesin kendinden bir şeyler bulabileceği, bir fotoğraf albümü var karşımızda.

"Şu fabrikaların olduğu yerler hep tarla idi. Yazın boyumuzu aşan ekinlerin arasında yorulana kadar yürür, dere boyuna giderdik. Söğüt ağaçları arasından kimi yerde göller oluşturarak sessizce akıp, zenginlerin oturduğu yerin kıyıcığından denize karışırdı Ayamama deresi. Sonbaharda ekin yüklü öküz arabaları, at arabaları, traktörler, eski caminin oraya taşırdı tarlaların süsünü. Geceleri öbek öbek ateşler görülürdü. Anızlar yakılırdı." (1) Biz çocuğun gözünden 35 yıl önce bir emekçi semtinin tasvirleri, bugün aynı kentte görme imkânına sahip olmadığımız görüntüleri önümüze seriyor.

O yılların ayrıcalıklı iletişim aracı olan radyonun çocukları kendine bağlayışı *"Bazı geceler radyo önce çıkardı. Radyoda en çok 'Radyo Tiyatrosu' bizi kendisine bağlardı. Efektleri Ertuğrul İmer ya da Korkmaz Çakar yapardı. Muhtar Emmi, Ali Dayı, bekçi, birinci adam, ikinci adam, Mahmut, Döne Kadın... Radyo Tiyatrosu bir heyecan kasırgası haline getirdi."* (2) biçiminde anlatılıyor.

1960'larda bir emekçi semtinde yaşam, tüm ayrıntılarıyla, tüm renkleriyle sergileniyor. Çocukların, okul yaşamları; *'Leylek Rondu'yla, ünite dergileriyle, resim yarışmalarıyla, aşı günleriyle* anlatılıyor. 1960'ların anti-emperyalist eylemleri, dönemin atmosferini yansıtan önemli bir öğe oluyor. 1960'ların ikinci yarısının temel karakteristiğini oluşturan bu atmosferi hazırlayan toplumsal ve siyasal ortam bir çocuğun gözünden resmediliyor.

Bu çocuklar Türkiye tarihinin en fırtınalı günlerinde yaşıyorlardı. O günler gökyüzünü fethe çıkan kitlelerin özlemlerini, daha iyi, onurlu bir yaşam istemlerini sözle ve eylemle dile getirdikleri günlerdi. *"Babalarımız fabrikalardan çıkıp denizin karşı kıyısından gelen arkadaşlarıyla buluşarak kentin atardamarlarını tıkadığında sadece dokuz yaşındaydık ve • işçi denizini babalarımızın omuzlarından izliyorduk. Bunca insan ne yapıyordu, caddeler nasıl böylesine pırıl p r l yakamozlanıyordu bu insanlarla, bilmiyorduk. Çocuklardık ve babalarımızın omuzlarındaydık 15-16 Haziranlarda. Yıkılıp yere düşenleri görürdük, süngüleri, miğferleri, tankları görürdük, duvar diplerine saklananları, saklanmayıp silahlı adamları saldıranları, gömleğinin düğmelerini yırtarak açıp tüfeklerin karşısında duranları görürdük. Babalarımız koşar adım yürüdükçe, ceketlerin tuta tuta bizde yürürdük. Hiç kimse hakkımızda Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na aykı davranmak suçundan dava açmayı aklına bile getirmedi."* (4) Denizler, Mahirler, sürek avları, idamlar, katliam haberleri sonrasında burnunu çekerek ağlayan bu çocuklar 3-5 yıl sonra yapacakları tercihlerin kararlarını belki de o günlerde veriyorlardı.

Ve 1970'li yılların kanlı günlerinde gencecik insanlar büyük bir coşku fırtınasıyla, küçücük omuzlarıyla kocaman bir yükü omuzlamaya başladılar. Halkevleri, duvar yazıları, devrim marşları, 'teeeyyy, teeeyyy' diyerek oynanan halk oyunları, seminerler, Durgun Don, Ne Yapmalı, Demir Ökçe, Felsefenin Temel İlkeleri yaşamın büyük bölümünü kaplamaya başlar.

O yılların kan banyosu 1977'de 1 Mayıs katliamıyla doruğa çıkar. *"Kemal Türkler, alanı hınca hınç dolduran 600 bine yakın kişiye seslendiği konuşmasını bitirmek üzereydi. Sabahın erken saatlerinden beri ayakta olan, fiziksel gücü oldukça tükenmiş, günlerdir basında işlenen saldırı olasılığının boşa çıkmasıyla rahatlamış ve her an tetikte olmanın yarattığı stresle iyice yorgun düşümüş kitleler dönüş hazırlığına başlamışlardı. İşte ilk silah sesi o an duyuldu!.."* (5)

Zorlu günler yaşıyorlardı çocuklar, bir yandan çalışıyor, bir yandan okula devam diyorlardı. Ancak, günler ağır geliyordu, saldırılar artıyor, kitlelerin gelecek umutları, düşleri tabancayla, bombayla karartılmaya çalışıyorlardı. Ancak bu çocuklar, yola çıkmıştı bu kez, yılmıyorlardı. En yakın arkadaşları katlediliyordu, içleri yanıyordu, yürekleri sıkışıyordu. *"Pis bir yağmur yağardı Turgut'un mezarının toprağına. Lodos'un arkasından kar gelirdi. Kendimizi yalnız bissederdik. İçimizi buz tutardı."* (6) Ancak çocuklar yılmazdı, çocuk kalmak için mücadele ederlerdi. Oysa çocukların büyümesi gerekiyordu.

"Sonra tanklar geldi. Hepimiz evlerimize hapsolduk. Ardından, tek tek evlerimizden topladılar. Milyonlarca hacadan Lenin'in, Marks'ın, Nihat Behram'ın, Ahmed Arif'in, Bekir Yıldız'ın dumanları karıştı göğe. Partiler, dernekler, sendikalar kapatıldı. Yüzlerce adam arkasından vuruldu ve 'dur ihtarı' verildi." (7)

"Biz, 12 Eylül 1980 günü birdenbire büyüdük." 12 Eylül karanlığı çocukları bir rüyadan uyandırdı. Bu rüya insanlığın biriktirmiş olduğu tüm değerleri kapsayan en ileri noktaydı. Halil Nebiler, Türkiye toplumunun yaşadığı en sancılı yılları son derece etkili bir anlatımla bizlere anımsatıyor. Bu etkili anlatım, gücünü içtenliğinden, yalınlığından alıyor. Bu metni etkili kılan bir diğer unsur, içerden olması, "tarafsızlık", "üstten bakış" gibi revaçta olan unsurlara karşı, haklı olan milyonların safında yer alması. ■

(1) Çocuklardık, Halil Nebiler, Bilim Yayınları, Birinci Basım, Haziran 1998, s.22., (2) a.g.e., s.26., (3) a.g.e., s.34, 35, 36., (4) a.g.e., s.39,40., (5) a.g.e., s.85., (6) a.g.e., s.124., (7) a.g.e., s.125.

yeni

RÜZGÂRDA YAPRAKLAR
(şiirler)
ADONIS
türkçesi: Metin Fındıkçı

BAŞLIKSIZ OLABİLİR
(şiirler)
WISLAWA SZYMBORSKA
türkçesi: Neşe Taluy Yüce
Agnieszka Ayşen Lytko

O GÜZEL İNSANLAR
(denemeler)
ATİLLA ÖZKIRIMLI

CARMINA BURANA
türkçesi: Ramazan Şen

ŞİİR YAZILARI
(eleştiri)
FETHİ NACİ

DİL DEVRİMİ VE SONUÇLARI
(inceleme)
TAHSİN YÜCEL

YAZININ YEDİ RENGİ
(denemeler)
UĞUR KÖKDEN

HALA KİTABI
(anlatı)
TARIK SİPAHİ

SARICAN
(anlatı)
NURİ ARSLAN

HECE TAŞLARI
(seçki)
MEHMET H.DOĞAN

iyi şeyler
İstanbul

Akaretler Spor Caddesi BJK Plaza B Blok No.92
Zemin Kat Beşiktaş 80680 İstanbul
Tel: 0212/227 97 77 (pbx)
Faks: 0212/227 97 57 (pbx)

K İ T A P   Y A Ş A M D I R

SAYIN ÜYEMİZ ve ÜYE ADAYIMIZ. AĞUSTOS 98 DUYURUMUZLA YENİDEN MERHABA!

BUNDAN BÖYLE HER AY "CUMHURİYET KİTAP" TA LİSTELERİMİZİ BULACAKSINIZ. FİYATLARIMIZ YENİ LİSTEMİZ YAYINLANANA DEK GEÇERLİDİR. LİSTEMİZDE YER ALMAYAN ANCAK KİTAP EKİNDE ADINA RASTLADIĞINIZ, YA DA EDİNMEYİ DÜŞÜNDÜĞÜNÜZ HER KİTABI SİPARİŞİNİZE EKLEYEBİLİRSİNİZ. DİLEYENLERE ÜCRETSİZ GENEL KATALOG GÖNDERİLİR. 16. YILIMIZDA 9 BİNİ AŞKIN ÜYEMİZ VE 13.000 KİTABIMIZLA KİTAPSEVERLERİN HİZMETİNDEYİZ.

PEŞİN ALIMLARDA İNDİRİMİMİZ % 20 DİR.

SİPARİŞLERİNİZE İLİŞKİN (VADE FARKSIZ) TAKSİTLENDİRME KOŞULLARI

0 - 4.000.000	(Taksitlendirme kapsamı dışındadır) (% 20 İNDİRİMLİ PEŞİN)		
4.000.000 - 12.000.000	% 25 PEŞİNAT	Kalanı	5 ay TAKSİT
12.000.000 - 21.000.000	% 25 PEŞİNAT	Kalanı	6 ay TAKSİT
21.000.000 - ve üstü	% 25 PEŞİNAT	Kalanı	8 ay TAKSİT

Peşinat tutarları, İstanbul için (her iki yaka) adrese teslimde servis elemanımıza, Anadolu siparişlerinde kitapları teslim alırken postaneye ödenir. İSTANBUL servis ücreti 200.000, ANADOLU koli gönderi tutarı 650.000 Tl dır. Taksitler, kitaplarla birlikte gönderilen posta çekleriyle ödenir.

BU SAYIDAKİ YAYINEVLERİMİZ

ADAM / AFA / AKAŞA / AKSOY / ALAN / ALTIN / ANAHTAR / ANT / ARAS / ARBA / ARION / ARITAN / ARK SANAT / AYRINTI / BELGE / BERFİN / BİLGİ / BİLİM SANAT / BOYUT / CAN / CEM / CEP / ÇAĞDAŞ / ÇINAR / DHARMA / DORUK / E / ENGİN / EVRENSEL / GÖÇEBE / GÜNCEL / GÜNDOĞAN / İDEA / İLETİŞİM / İMGE / İNKILAP / KABALCI / KASTAŞ / KAYNAK / KURALDIŞI / METİS / MİLLİYET / NİSAN / OKYANUS / PAPİRUS / PARANTEZ / PAYEL / PENCERE / RUH VE MADDE / REMZİ / ÖZGÜR / SABAH / SARMAL / SAY / SEL / SİMAVİ / SİSTEM / SOL-ONUR / SOSYAL / SÖZ / TARİH VAKFI / TELOS / TOP. DÖNÜŞÜM / VARLIK / YALÇIN / YKY / YENİ BOYUT / YOL / YÖN

YENİ KİTAPLAR

YARIM HAZİRAN / Can DÜNDAR	1.200.000
BEN, ZAMAN TANRISI / Can ERYÜMLÜ	1.850.000
MAKBEL'İN GÜNCESİ / Makbel OYTAY	800.000
CAHİDE / Aysel ÖZDEMİR	1.200.000
BÜTÜN DÜŞLER 'NAZLI'DIR / Atilla ŞENKON	800.000
BEN ve ÖTEKİ / Tahsin YÜCEL	1.300.000
UÇUK / Çetin ALTAN	900.000
KAPI AÇIK Arkanı Dön ve Çık! / Perihan Mağden	1.600.000
BİR VİCDAN DAVASI / Aziz NESİN	1.400.000
"Yıkanmak İstemeyen Çocuklar" Olalım / Ü. Oskay	1.600.000
MASKELİ LEYDİ / Faruk BİLDİRİCİ	1.900.000
BİR DİNOZORUN ANILARI / Mina URGAN	1.600.000
ALAMUT "Fedailerin Kalesi" / Wladimir BARTOL	2.500.000
AŞK ÜZERİNE / Alain de BOTTON	1.450.000
URUK ASLANI GILGAMEŞ / Harald BREAM	2.550.000
BEŞİNCİ DAĞ / Paulo COELHO	1.200.000
KARANLIKTA OKUMAK / Seamus DEANE	1.600.000
PORNOGRAFİ / Witold GOMBROWICZ	1.100.000
TEMİZLİKÇİ KADINLAR ADASI / Milena Moser	900.000
ÖLÜM BENİ İSTEMİYOR / Y. Mukagasana	1.250.000
GOG 1-2 / Giovanni PAPINI	1.750.000
MASALLAR / J. R. R. TOLKIEN	1.100.000
ELEŞTİRİNİN GÖREVİ / Terry EAGLETON	900.000
ÖZEL BİR ARMAĞAN / Danielle STEEL	1.250.000
REFİA SULTAN / Ali AKYILDIZ	1.750.000
AVRUPA'nın Kıskacında Abdülhamit / O. Koloğlu	1.800.000
KÜÇÜK ASYA Seyahatnamesi / Yzb. F. Burnaby	3.250.000
NELERE GÜLERLERDİ / Cemal KUTAY	3.500.000
BABEK / SAİD NEFİSİ	700.000
HASAN TAHSİN / Nurdoğan TAÇALAN	3.500.000
Mütareke Dönemi ve Bekirağa Bölüğü /	2.450.000
TOPLUMLARIN Belleği ve Medya / Toktamış Ateş	1.100.000
TÖRE KISKACINDA KADIN / Mehmet FARAÇ	600.000
ELEBAŞI MI? ÇETEBAŞI MI? / Bektaş T. Güneş	900.000
RADİKAL YAZILAR / Etyen MAHÇUPYAN	1.200.000
FİLİSTİN RÜYASI / Faik BULUT	900.000
YENİ MUHAFAZAKARLIK NEDİR? / H. DUBIEL	1.350.000
DİNLER KAVŞAĞI ANADOLU / Derman Bayladı	1.000.000
GÖKSEL DİNLERDE İNSAN / Ö. BAŞARGAN	800.000
GÖRSEL YATIRIMCI / John J. MURPHY	2.750.000
SIRA DIŞI PATRON / Eric BRODER	750.000
TÜRKİYE'NİN EN GÜZEL KÜÇÜK OTELLERİ	2.250.000
İMDAT! BABA OLDUM / Jack HEINOWITZ	1.600.000
UĞUR FELSEFE ÖĞRENİYOR / H. BATUHAN	1.850.000
DÜŞÜNÜYORUM Öyleyse Gülüyorum / J. Paulos	850.000
SALKIMLAR / Nermi UYGUR	2.000.000
SÖYLEŞİMLER / KONFÜÇYÜS	900.000
ÖNEMLİ İŞLERE ÖNCELİK / Stephen R. Covey	2.000.000
DUYGUSAL ZEKA / Daniel GOLEMAN	2.000.000
GÜÇLÜ KİŞİLİKLER / Tim KIMMEL	1.450.000
GERÇEK BAŞARI / Tom MORRIS	1.700.000
AŞIK KALMAK / John POWELL	1.200.000
MAZERET YOK! / Jay RIFENBARY	2.250.000
MÜZİKTE GENİŞ SOLUKLAR / Leyla PAMİR	4.000.000
DARWIN'İN KARA KUTUSU / Michael J. BEHE	3.500.000

TÜRK YAZARLARI

KUM SAATİNİ İzlerken / Nermin Abadan-Unat	1.050.000
MOR SALKIMLI EV / Halide Edip ADIVAR	1.800.000
ATEŞTEN GÖMLEK / Halide Edip ADIVAR	1.300.000
GECE HAYATIM / Adalet AĞAOĞLU	400.000
ÖLMEYE YATMAK / Adalet AĞAOĞLU	1.500.000
BİR DÜĞÜN GECESİ / Adalet AĞAOĞLU	1.550.000
KIZ KULESİNDEKİ KIZILDERİLİ / Sunay Akın	1.190.000
YİTİK bir çocuk bahçesi gibiydi yürü / A. Akova	1.200.000
AŞK ve KUYRUKLU Yıldız / Akgün AKOVA	700.000
DEĞİRMEN / Sabahattin ALİ	850.000
YALNIZLIĞIN ÖZEL TARİHİ / Ahmet ALTAN	1.250.000
TEHLİKELİ MASALLAR / Ahmet ALTAN	1.350.000
KILIÇ YARASI GİBİ / Ahmet ALTAN	1.700.000
ŞEYTANIN GÖR DEDİĞİ / Çetin ALTAN	1.650.000
DÜNYADA Biriktirilmiş Mektuplar / Çetin ALTAN	1.650.000
KALEM Bahçelerinden Yedi Hayat / Ç. Altan	900.000
PUSLU KITALAR ATLASI / İhsan Oktay Anar	1.430.000
HİÇBİR AŞK HİÇBİR ÖLÜM / İnci ARAL	1.300.000
DEVRİMCİLER / Kaan ARSLANOĞLU	1.500.000
KİŞİLİKLER / Kaan ARSLANOĞLU	1.400.000
YALNIZLIK PAYLAŞILMAZ / Özdemir ASAF	1.520.000
BENDEN SONRA MUTLULUK / Özdemir Asaf	1.520.000
YUVARLAĞIN KÖŞELERİ / Özdemir ASAF	1.500.000
AYNADA AŞK VARDI / Duygu ASENA	1.600.000
TUTUNAMAYANLAR / Oğuz ATAY	3.650.000
İĞRETİ YAŞAMLAR / Kürşat BAŞAR	850.000
Yaşadıklarımdan Öğr. bir şey var / A	1.500.000
KIZIMA MEKTUPLAR / Ataol BEHRAMOĞLU	1.400.000
BİR ZAVALLI ŞARİAT / Salah BİRSEL	550.000
KAHVELER KİTABI / Salah BİRSEL	1.350.000
SEV VE YAŞA / Aydın BOYSAN	1.150.000
YERÇEKİMLİ KARANFİL / Edip CANSEVER	2.100.000
ŞAİRİN SEYİR DEFTERİ / Edip CANSEVER	2.160.000
GÜL DÖNÜYOR AVUCUMDA / Edip Cansever	1.380.000
Seferberlik Türküleriyle Büyüdüm / K. Ceyhan	1.000.000
BİZANS'TA KAYIP ZAMAN / Mehmet CORAL	1.200.000
VİRAN DAĞLAR / Necati CUMALI	2.000.000
ACI TÜTÜN / Necati CUMALI	600.000
MAVİ SAÇLI KIZ / Burçak ÇEREZCİOĞLU	1.600.000
KAYIPKENTİN Yakışıklısı / Yılmaz Erdoğan	900.000
ANCAK bir benzerim öldürebilir beni / C. Ersöz	850.000
SAÇLARININ Kardeş Kokusu / Cezmi Ersöz	840.000
ANNELİK OYUNU BİTTİ / Cezmi ERSÖZ	1.200.000
ENVER GÖKÇE / BÜTÜN ŞİİRLERİ	750.000
BABİL'den Sonra Yaşayacağız / Ara GÜLER	1.000.000
ÇALIKUŞU / Reşat Nuri GÜNTEKİN	1.800.000
GULYABANİ / Hüseyin Rahmi GÜRPINAR	1.700.000
BOĞAZKESEN Fatih'in Romanı / N. GÜRSEL	1.300.000
ZORDUR ZORDA GÜLMEK / Oğuz GÜVEN	750.000
GÜVERCİNİM Harput'ta Kaldı / HAMASDEĞ	1.100.000
KARARTMA GECELERİ / Rifat ILGAZ	1.200.000
YAĞMUR KAÇAĞI / Atilla İLHAN	700.000
KORKUNUN KRALLIĞI / Attila İLHAN	950.000
ANILAR ve DÜŞÜNCELER - 2 / Erdal İNÖNÜ	3.500.000
ANILAR ve DÜŞÜNCELER - 1 / Erdal İNÖNÜ	3.650.000
NEYZEN TEVFİK / Hayatı/Sanatı / A Kabacalı	1.800.000
ÜÇ ALİLER DİVANI / Yılmaz Karakoyunlu	850.000
YABAN / Yakup Kadri Karaosmanoğlu	1.540.000
UZUN Sürmüş Bir Günün Akşamı / Bilge Karasu	850.000
GÖÇMÜŞ KEDİLER BAHÇESİ / Bilge Karasu	1.200.000
DÖNÜŞ / Cemil KAVUKÇU	850.000
72NCİ KOĞUŞ / Orhan KEMAL	600.000
İNCE MEMED (4 Cilt) / Yaşar KEMAL	10.050.000
AL GÖZÜM SEYREYLE SALİH / Yaşar KEMAL	2.000.000
ÜÇ ANADOLU EFSANESİ / Yaşar KEMAL	1.320.000
DEMİRCİLER Çarşısı Cinayeti / Yaşar KEMAL	2.600.000
YUSUFÇUK YUSUF / Yaşar KEMAL	2.900.000
ÖLMEZ OTU / Yaşar KEMAL	1.920.000
FIRAT Suyu Kan Akıyor Baksana / Y. KEMAL	1.700.000
BEN MÜSTEŞARKEN / Emre KONGAR	2.750.000
ADI: AYLİN / Ayşe KULİN	1.550.000
GENİŞ ZAMANLAR / Ayşe KULİN	750.000
ÜÇ İSTANBUL / Mithat Cemal KUNTAY	2.500.000
GAVUR MAHALLESİ / Mıgırdiç Margosyan	850.000
SÖYLE MARGOS Nerelisen? / M. Margosyan	850.000
ARMIDAN "Fırat'ın Öte Yanı" / Hagop Mintzuri	1.100.000
BİR CERRAHIN ANILARI / Tarık MİNKARİ	850.000
ŞAŞTIM KALDIM / Prof Dr Tarık MİNKARİ	850.000
NELER GÖRDÜM NELER ? / Tarık MİNKARİ	850.000
LAL MASALLAR / Murathan MUNGAN	750.000
KIRK ODA / Murathan MUNGAN	900.000
METİNLER KİTABI / Murathan MUNGAN	850.000
SARAYDAN SÜRGÜNE / Kenize MURAT	2.500.000
GOL KRALI / Aziz NESİN	1.590.000
ZÜBÜK / Aziz NESİN	1.560.000
YEDEK PARÇA / Aziz NESİN	1.130.000
MERHABA / Aziz NESİN	1.270.000
TÜRKİYE ŞARKISI NAZIM / Aziz NESİN	1.950.000
ACILAR DENİZİ / Ümit Yaşar OĞUZCAN	2.150.000
YÜZYIL YANARIM / Ümit Yaşar OĞUZCAN	1.400.000
BİR TÜRK AİLESİNİN ÖYKÜSÜ / İrfan ORGA	2.750.000
GÜLÜNÜN SOLDUĞU AKŞAM / Erdal ÖZ	1.600.000
SULAR NE GÜZELSE / Erdal ÖZ	900.000
BEYAZ KALE / Orhan PAMUK	1.800.000
KARA KİTAP / Orhan PAMUK	2.600.000
CEVDET BEY ve OĞULLARI / Orhan PAMUK	3.650.000
DOKUZUNCU Hariciye Koğuşu / Peyami Safa	600.000
100 AŞK ŞİİRİ / Cemal SÜREYA	800.000
OTUZ BEŞ YAŞ / Cahit Sıtkı TARANCI	1.300.000
SEVGİLİARSIZ ÖLÜM / Latife TEKİN	1.100.000
AZAP ORTAKLARI (3 Cilt) / Erol TOY	2.750.000
BİR GÜN TEK BAŞINA / Vedat TÜRKALİ	2.300.000
ARAMIZDAKİ ŞEY / Tomris UYAR	550.000
KUMRAL ADA - Mavi Tuna / Buket UZUNER	1.850.000
İKİ YEŞİL SUSAMURU / Buket UZUNER	1.350.000
BÜTÜN ŞİİRLERİ / Orhan VELİ	1.700.000

DÜNYA YAZARLARI

TAMAMA Pontus'un yitik kızı / Yorgo Andreadis	850.000
GÖLGELİ BAHÇE / V. C. ANDREWS	1.750.000
ARAGON / Seçme Şiirler	800.000
MARTI / Richard BACH	400.000
MUTLAK GÜÇ / David BALDACCI	2.150.000
GÖZALTI / David BALDACCI	1.950.000
VADİDEKİ ZAMBAK / BALZAC	1.000.000
AŞK GECESİ / Honore de BALZAC	900.000
BRECHT / Seçme Şiirler	900.000
JANE EYRE / Charlotte BRONTE	1.900.000
SOL AYAĞIM / Christy BROWN	850.000
ŞAHİ DİN KORKUSU / Sandra BROWN	1.850.000
EKMEK ARASI / Charles BUKOWSKI	1.300.000
KASABANIN EN GÜZEL KIZI / BUKOWSKI	700.000
BÜYÜK ZEN DÜĞÜNÜ / Charles BUKOWSKI	850.000
SICAK SU MÜZİĞİ / Charles BUKOWSKI	700.000
HOLLYWOOD / Charles BUKOWSKI	950.000
İÇTEN GELEN ATEŞ / Carlos CASTANEDA	2.000.000
ŞEYTANIN OROSPUSU / C. CLEMENT	1.950.000
SİMYACI / Paulo COELHO	900.000
TİTANİK / Clive CUSSLER	1.750.000
KANCIK / Roald DAHL	900.000
BUDALA / DOSTOYEVSKİ	2.200.000
SUÇ ve CEZA (2 cilt) / DOSTOYEVSKİ	2.100.000
KARAMOZOV Kardeşler (3 cilt) / Dostoyevski	4.000.000
TARQUINIA'NIN KÜÇÜK ATLARI / M. DURAS	1.100.000
KONULARIM / Friedrich DÜRRENMATT	1.100.000
GÜLÜN ADI / Umberto ECO	2.550.000
ELUARD / Seçme Şiirler	750.000
DOĞMAMIŞ Bir Çocuğa Mektup / O. Fallaci	700.000
MADAME BOVARY / Gustave FLAUBERT	1.300.000
ÇAKAL / Frederick FORSYTH	1.750.000
MELEKLERİN İSYANI / Anatole FRANCE	550.000
DARAĞACINDAN NOTLAR / Julius FUÇİK	800.000
SOFİ'NİN DÜNYASI / Jostein GAARDER	2.000.000
RENA'NIN YEMİNİ / Rena K. GELISEN	1.600.000
BOSİYAKLAR / Maksim GORKİ	700.000
BENİM ÜNİVERSİTELERİM / Maksim GORKİ	500.000
ANA / Maksim GORKİ	1.250.000
AÇLIK / Knut HAMSUN	1.000.000
İHTİYAR BALIKÇI / Ernest HEMINGWAY	750.000
SİDARTA / Hermann HESSE	900.000
İLYADA / HOMEROS	2.500.000
BİR İdam Mahkumunun Son Günü / V. HUGO	750.000
SEFİLLER (4 cilt) / Victor HUGO	5.400.000
ARKADAŞ / Panait ISTRATI	750.000
HİKAYELER / Franz KAFKA	950.000
ŞATO / Franz KAFKA	1.500.000
ÖLÜ OZANLAR DERNEĞİ / H.H. Kleinbaum	950.000
İHTİRAS OYUNU / Jerzy KOSINSKI	1.000.000
KOR RANDEVU / Jerzy KOSINSKI	1.000.000
BOYALI KUŞ / Jerzy KOSİNSKİ	700.000
DANTELACI KIZ / Pascal LAINE	600.000
LEOPAR / Giuseppe Tomasi Di Lampedusa	1.100.000
YASIMI TUTACAKSIN / D. Lapierre - L. Collins	1.800.000
MAHZEN / Richard LAYMON	900.000
ZAMANIMIZIN Bir Kahramanı / LERMONTOV	900.000
VADIM O KADAR YEŞİLDİ Kİ / LLEWELLYN	2.000.000
MEKSİKALI DEVRİMCİ / Jack LONDON	700.000
UÇURUM İNSANLARI / Jack LONDON	700.000
MARTIN EDEN / Jack LONDON	1.500.000
UZAK DİYARLARDA / Jack LONDON	900.000
AÇLAR ORDUSU / Jack LONDON	450.000
DEMİR ÖKÇE / Jack LONDON	850.000
LORCA / Seçme Şiirler	900.000
İZLANDA BALIKÇISI / Pierre LOTİ	650.000
AFRODİT / Pierre LOUYS	900.000
IŞIK BAHÇELERİ / Amin MAALOUF	1.300.000
ARAPLARIN Gözüyle Haçlı Seferleri / Maalouf	1.800.000
SEMERKANT / Amin MAALOUF	1.750.000
TANİOS KAYASI / Amin MAALOUF	1.750.000
YÜZYILLIK YALNIZLIK / G. G. MARQUEZ	1.700.000
KIRMIZI PAZARTESİ / MARQUEZ	650.000
MUTLULUK TUTKUSU / Andre MAUROIS	900.000
MUCİZELER KENTİ / Eduardo MENDOZA	2.050.000
DENEMELER / MONTAIGNE	1.500.000
NERUDA / Seçme Şiirler	800.000
YOLDAŞ / Cesare PAVESE	700.000
SON BABA / Mario PUZO	2.300.000
BABA / Mario PUZO	1.750.000
DUİNO AĞITLARI / Rainer Maria RİLKE	750.000
RİTSOS / Seçme Şiirler	750.000
DUR BIR MOLA VER / Tom ROBBINS	2.100.000
TANRI NİL kıyısında öldü / Neval Al SAADAVİ	800.000
EN GÜZEL AŞK HİKAYELERİ / SEÇKİ	1.850.000
YEDİNCİ ŞAFAK / Anna SEGHERS	1.400.000
NEHİR TANRISI / Wilbur SMITH	2.000.000
YEDİNCİ PAPİRUS / Wilbur SMITH	2.200.000
VIRTICI KUŞ / Wilbur SMITH	2.600.000
GAZAP ÜZÜMLERİ (1.hm.) / J. STEINBECK	2.050.000
SARDALYE SOKAĞI / John STEINBECK	1.050.000
KIRMIZI ve SİYAH / STENDHAL	2.000.000
DURGUN DON (4 cilt) / ŞOLOHOV	6.000.000
YÜREĞİNİN Götürdüğü Yere Git / S. Tamaro	900.000
SEVGİLİ MATHİLDA / Susanna TAMARO	1.050.000
YÜZÜKLERİN EFENDİSİ-1 / J.R.R. TOLKIEN	2.500.000
YÜZÜKLERİN EFENDİSİ-2 / J.R.R. TOLKIEN	2.300.000
ANNA KARENINA (2 cilt) / TOLSTOY	3.200.000
DİRİLİŞ / TOLSTOY	2.300.000
SAVAŞ VE BARIŞ (4 Cilt) / TOLSTOY	6.800.000
KATYA'NIN YAZI / TREVANIAN	750.000
KIRMIZI PAPAĞAN / VASCONCELOS	1.200.000
ŞEKER PORTAKALI / VASCONCELOS	110.000
DORIAN GRAY'İN PORTRESİ / Oscar WILDE	900.000
NIETZSCHE AĞLADIĞINDA / Irvin D. Yalom	2.200.000
DİVAN / Irvin D. YALOM	2.800.000
LOKSANDRA / Maria YORDANİDU	900.000
ÇILGIN KUŞLAR GİBİ / Maria YORDANIDU	600.000
NANA / Emile ZOLA	1.500.000
ALACAKARANLIK ÖYKÜSÜ / Stefan ZWEIG	1.100.000
KARIŞIK DUYGULAR / Stefan ZWEIG	1.100.000

TARİH / TOPLUM / DİN

BİZANS'TA GÜNLÜK YAŞAM / Tamara Rice	1.700.000
OSMANLI Kültürü ve Gündelik Yaşam / Faroghi	2.600.000
ANADOLU 1913 / Bela HORVATH	1.100.000
GÖNYE VE HİLAL / Angelo IACOVELLA	950.000
TÜRK TARİHİNİN ANA HATLARI / KURUL	2.000.000
OSMANLI'NIN KANLI TARİHİ / İsmail METİN	1.500.000
SARIKAMIŞ DRAMI (2 Cilt) / A. Müderrisoğlu	1.600.000
TÜRKLERİN SİYASİ DÜSTURLARI / Ricaut	1.900.000
OSMANLILAR'DA DİN ve DEVLET / M. Sencer	1.250.000
OSMANLI BEYLİĞİ (1300-1389) / Zachariadou	2.200.000
SON OSMANLILAR / Murat BARDAKÇI	2.750.000
KÖSEM SULTAN / Jean BELL	3.500.000
ANILARIM / ÇERKES ETHEM	700.000
FİKRİYE "CD-Rom - Kitap" / Can DÜNDAR	5.000.000
PADİŞAH ANALARI / Ali Kemal MERAM	2.500.000
İSTANBUL ANILARI 1897-1940 / H. Mintzuri	1.500.000
ENVER PAŞA (3 Cilt) / Ş. S. AYDEMİR	8.250.000
TEK ADAM (3 Cilt) / Ş. S. AYDEMİR	6.850.000
İKİNCİ ADAM (3 Cilt) / Ş. S. AYDEMİR	7.350.000
BOZKURT / H. C. ARMSTRONG	1.250.000
NUTUK (Ciltli) / Gazi M. Kemal ATATÜRK	1.700.000
ATATÜRK'ÜN ÖZEL MEKTUPLARI	1.500.000
ATATÜRK'ÜN ARMSTRONG'A CEVABI	650.000
ATATÜRK İHTİLALİ / Mahmut Esat Bozkurt	1.250.000
SARI ZEYBEK / Can DÜNDAR	1.600.000
ATATÜRK'ÜN NOT DEFTERLERİ / Afet İnan	1.100.000
KİM BU MUSTAFA KEMAL / O. KOLOĞLU	2.050.000
TÜRKÇE İBADET / Cemal KUTAY	2.000.000
ATATÜRK OLMASAYDI / Cemal KUTAY	2.250.000
TÜRKÇE İBADET-2 "Kitap+CD" / C. KUTAY	4.500.000
ANADOLU İHTİLALİ (2 cilt) / Sabahattin Selek	1.800.000
KEMALİZM / TEKİNALP	1.500.000
JENOSİD "1915 Ermeni Olayı" / V.N. Dadrian	850.000
SEVR DOSYASI / Cahit KAYRA	2.200.000
27 MAYIS 1960 DEVRİMİ / Haydar Tunçkanat	800.000
MEDİNE'DEN LOZAN'A / Taha AKYOL	1.200.000
BİLİM VE YANILGI / Taha AKYOL	1.200.000
SEYYAN HANIM ve Diğerleri / Toktamış ATEŞ	1.450.000
KÜLTÜR VE POLİTİKA / Prof. Anıl ÇEÇEN	1.450.000
OLTADAKİ BALIK TÜRKİYE / M. Emin Değer	1.750.000
Kuşatılan Devlet TÜRKİYE / Süleyman GENÇ	2.050.000
TÜRK Milliyetçiliğinin Kökenleri / F. Georgeon	1.700.000
HÜKÜMDAR "PRENS" / MACHIAVELLI	750.000
TÜRKİYE VE ORTADOĞU / Metin ÖZTÜRK	700.000
ULUSLARIN ZENGİNLİĞİ / Adam SMITH	1.650.000
KAPİTAL'İ OKUMAK / Louis ALTHUSSER	1.100.000
NEDEN SOSYALİZM ? / Mehmet Ali AYBAR	650.000
DARAĞACINDA ÜÇ FİDAN / Nihat Behram	1.400.000
BİZİM '68 / Aydın ÇUBUKÇU	1.100.000
GENÇLİK İÇİN NOTLAR / G. DIMITROV	900.000
KAPETANIOS / Yunan iç savaşı / D. EUDES	1.600.000
HAPİSHANE DEFTERLERİ / GRAMSCI	1.250.000
BOLİVYA GÜNLÜĞÜ / E. Che GUEVARA	950.000
MARKSİZM ve FELSEFE / Karl KORSCH	750.000
MARKSİZM / Henri LEFEBVRE	650.000
MODERN Dünyada Gündelik Hayat / Lefebvre	1.200.000
MARKSİZM ve DİN / Michael LÖWY	700.000
OĞLUM CHE / Ernesto Guevara LYNCH	1.650.000
FELSEFE, BİLİM ve DİN / Rene MAUBLANC	700.000
FELSEFENİN Başlangıç İlkeleri / POLITZER	1.100.000
21 YÜZYILDA TÜRKİYE / Emre KONGAR	4.250.000
SINIF AÇISINDAN Azgelişmişlik / LACOSTE	530.000
YARATICI AKLIN SENTEZİ / Server TANİLLİ	3.200.000
ASURLAR SÜRYANİLER / Sabri ATMAN	650.000
LAZLAR'IN TARİHİ / Muhammed VANİLİŞİ	750.000
ESKİ ÇAĞDA EGE BÖLGESİ / George BEAN	2.850.000
ESKİ Çağda Güney Kıyılar / G. E. BEAN	2.350.000
ESKİ ÇAĞDA LYKIA BÖLGESİ / G.E. BEAN	2.650.000
ANTİK ANADOLU COĞRAFYASI / Strabon	1.850.000
TARİHTE NELER OLDU / Gordon CHILDE	1.250.000
ŞAMANİZM / Nevill DRURY	1.100.000
ANADOLU İLAÇLARI / İsmet Zeki Eyuboğlu	1.500.000
ANADOLU MİTOLOJİSİ / İsmet Zeki Eyuboğlu	1.500.000
ANADOLU İNANÇLARI / İsmet Zeki Eyuboğlu	1.500.000
İNSAN NASIL İNSAN OLDU / M.İlin - E. Segal	1.600.000
MİTOLOJİ SÖZLÜĞÜ / Azra ERHAT	1.850.000
ANTİK MİTOLOJİDE KİM KİMDİR? / G. FINK	1.200.000
İNKA ve MAYA EFSANELERİ / W. Krickeberg	1.100.000
DİN KURAMI / Georges BATTAILE	700.000
KUR'AN İncil ve Tevrat'ın Sumer'deki Kökeni	450.000
AZTEKLERİN ve Mayaların Dinleri / Krickeberg	900.000
DİN ile BİLİM / Bertrand RUSSELL	800.000
ŞERİAT'TAN KISSALAR - 1 / İlhan ARSEL	1.300.000
AYDIN VE "AYDIN" / İlhan ARSEL	2.500.000
ŞERİAT ve KÖLELİK / İlhan ARSEL	500.000
ŞERİATTAN KISSALAR - 2 / İlhan ARSEL	1.300.000
TEVRAT ve İNCİL'in Eleştirisi / İlhan ARSEL	1.150.000
İSLAM DİNİ ve İslam Tarihi / Neşet Çağatay	1.500.000
İBRAHİM PEYGAMBER / Muazzez İlmiye Çığ	950.000
KUTSAL Kitapların Kaynakl.(3 Cilt) / T. Dursun	2.750.000
HALLAC-I MANSUR / Louis MASSIGNON	500.000
ŞEYTANIN GENEL TARİHİ / G. MESSADIE	2.500.000
HAZRETİ MUHAMMED / Maxime RODINSON	1.600.000
ANADOLU ALEVİLİĞİ / Anton Josef DIERL	750.000
KUR'AN'DAKİ İSLAM / Yaşar Nuri ÖZTÜRK	3.350.000
KUR'AN'ın temel kavramları / Yaşar Nuri Öztürk	3.350.000
KUR'AN-I KERİM MEALİ / Yaşar Nuri Öztürk	3.100.000

FELSEFE / PSİKOLOJİ / SANAT

DİL, DOĞRULUK ve MANTIK / Alfred J. AYER	900.000
EROS'UN GÖZYAŞLARI / Georges Bataille	500.000
İNSAN Bilgisinin İlkeleri Üzerine / BERKELEY	800.000
DİYALOGLAR / Giordano BRUNO	850.000
ARİSTOTELES / COPLESTON	850.000
HELENİSTİK FELSEFE / COPLESTON	900.000
BİLGİNİN TEMELLERİ / Arda DENKEL	850.000
DELİLİĞE ÖVGÜ / ERASMUS	800.000
FELSEFE SÖZLÜĞÜ / O. HANÇERLİOĞLU	2.950.000
FELSEFE NEDİR? / Karl JASPERS	1.250.000
ARI USUN ELEŞTİRİSİ / Immanuel KANT	3.500.000
TARİH ve SINIF BİLİNCİ / György LUKACS	1.400.000
İYİNİN ve KÖTÜNÜN ÖTESİNDE / NIETZSCHE	900.000
ECCE HOMO / Friedrich NIETZCHE	750.000
DEVLET / PLATON	1.750.000
BATI FELSEFESİ TARİHİ (3 cilt) / B. Russell	3.000.000
NEDEN HIRISTİYAN DEĞİLİM? / B. Russell	800.000
VAROLUŞÇULUK / Jean-Paul SARTRE	600.000
FELSEFE TARİHİ / William S. SHAKIAN	2.200.000
FELSEFENİN ABC'si / Önay SÖZER	800.000
İLKÇAĞ FELSEFESİ Hint-Çin-Yunan/STÖRIG	1.500.000
FELSEFE SÖZLÜĞÜ / Afşar TİMUÇİN	1.600.000
YAŞAMA FELSEFESİ / Nermi UYGUR	1.550.000
BUDA VE ÖĞRETİSİ / İlhan GÜNGÖREN	1.500.000
TAM Bilinçlilik / Tam Yaşam / KRISHNAMURTI	900.000
İÇ ÖZGÜRLÜK / KRISHNAMURTI	1.100.000
Gündelik Yaşamda ZEN / Adelheid MEUTES	600.000
ZEN zihni başlangıç zihnidir / Shunry SUZUKI	650.000
AVESTA / ZERDÜŞT	750.000
YAŞAMA SANATI / Alfred ADLER	800.000
İNSANI TANIMA SANATI / Alfred ADLER	1.000.000
STRES ve Başaçıkma Yolları / Acar BALTAŞ	2.050.000
ETKİLİ İnsanların 7 Alışkanlığı / S.R. COVEY	2.000.000
İÇİMİZDEKİ ÇOCUK / Doğan CÜCELOĞLU	1.650.000
İYİ DÜŞÜN Doğru Karar Ver / D. Cüceloğlu	1.450.000
YETİŞKİN ÇOCUKLAR / Doğan Cüceloğlu	1.350.000
PSİKANALİZ ve DİN / Erich FROMM	1.100.000
YAŞAMA SANATI / Erich FROMM	1.100.000
SEVME SANATI / Erich FROMM	600.000
PSİKANALİZ ve ZEN BUDİZM / Erich FROMM	1.100.000
BAĞIMLILIK / Prof.Dr. Özcan KÖKNEL	1.750.000
TEKEŞLİLİK / Adam PHILLIPS	850.000
DİNLE KÜÇÜK ADAM / Wilhelm REICH	800.000
DAVRANIŞLARIMIZIN KÖKENİ / S. TEBER	1.100.000
BİR ŞİZOFREN kızın güncesi / M. Sechehaye	1.100.000
MEDİTASYON ve Kozmik Bilinç / A. Acarya	600.000
PARAPSİKOLOJİ / Werner KELLER	1.250.000
TANRI İLE SOHBET / Neale Donald WALSCH	1.850.000
RUHUN FISILTISI / Karen ALEXANDER	1.550.000
SEVGİ / Leo BUSCAGLIA	1.200.000
YAŞAMAK, Sevmek ve Öğrenmek / Buscaglia	1.400.000
BEŞ SEVGİ DİLİ / Gary CHAPMAN	1.400.000
MUTLU YAŞAMA SANATI / Josef Kirschner	1.450.000
EGOIST OLMA SANATI / Josef KIRSCHNER	1.600.000
ÖZGÜRCE YAŞAMA KILAVUZU / Kirschner	1.800.000
İÇSEL ÖZGÜRLÜĞÜN YOLU / PATANJALI	1.400.000
HERŞEYE Sahip Olabilirsiniz / Arnold Patent	750.000
YAŞAMI ERTELEMEYİN / M. Susan Roberts	980.000
YALNIZLIĞI AŞMAK / William R. BRASSELL	1.650.000
UTANGAÇLIĞI YENMEK / B. G. MARKWAY	1.350.000
ECZACIBAŞI SANAT ANSİKLOPEDİSİ (3C)	30.000.000
SANATIN GEREKLİLİĞİ / Ernst FISCHER	1.200.000
SANATIN ÖYKÜSÜ / E. H. GOMBRICH	11.500.000
SANAT KİTABI (500 Sanatçı / K Boy) / YEM	3.950.000
RESİM SANATI (500 Sanatçı / B Boy) / YEM	16.000.000
SEMBOLİZM / Jean CASSOU	2.950.000
ROMANTİZM / Francis CLAUDON	2.950.000
EKSPRESYONİZM / Lionel RICHARD	2.950.000
IKI DAHI ÜÇ OPERA / Aydın BÜKE	3.250.000

BİLGE
KİTAP KULÜBÜ

VALİKONAĞI CAD. KUYUMCU İRFAN SOK. NO.12 NİŞANTAŞI / İSTANBUL

TEL : 0.212. 230 39 36 - 231 66 04
FAKS : 0.212. 231 77 03

SİPARİŞ KUPONU Listede işaretlediğim ya da ekli listeyle bildirdiğim kitapları satın almak istiyorum.

Adı, soyadı.. Mesleği ....

İşyeri adı ve adresi ....

....İŞ TEL (ALAN KODU ....) (NO.......................)

Ev adresi ....

İMZA Doğum Yılı :................ EV TEL (ALAN KODU ....) (NO.........................)

TESLİMAT ADRESİ / Ev ☐ İş ☐ ALIŞ ŞEKLİ / Taksitli ☐ Peşin ☐ Sayı : 443

ŞİİR ATLASI

Hazırlayan: Cevat Çapan

Eugenio de Andrade/Şiirler/Çeviren:Ali Cengizkan

Aşk Şiiri, Şiir Aşkı

Eugenio de Andrade'ın bugün yaşamakta olduğu başarı, onun uzun yıllar boyunca çok az okuru olan bir şair olduğunu bize unutturamaz. Ayrıca şunları da unutmamalıyız: Onlar artık kanıtlanmış narsizmi, dünyaya duyduğu derin tutkuyu yalanlamıyor; şiirlerinin saydamlığı ile onların müzik ve görüntü açısından baştan çıkarıcı oluşları, birbirlerini olumsuzlayan özellikler değil. Bütün bunlar, onun kendisini yaptığı işe ne kadar fazla adamış olduğunu gösteriyor.Ayrıca Eugenio de Andrade'ın **yapıtları da yaşamı da, hep birşeylere *karşı* oldu: İster ahlakta ve ideolojide, isterse politika ve poetikada olsun**; kolaya uysala, **mekanik olana, ikiyüzlüye *karşı* oldu. Kendisini, kuşağının** yeni-gerçekçileri, *"cadernista"* grubu ya da gerçeküstücü yazarlar ile bağlılaşım içinde görmüyorsak, nedeni budur. Ve hatta, ünlü şair Pessoa ya da kendi annesi gibi, sesinin özgürlüğünü ve diriliğini tehdit eder gördüğü kişilerden uzak kalmasının nedeni de budur.Yarım yüzyıllık düzgün ve sınırlı veriminde, Eugenio de Andrade her zaman insani olan ritm ve görüntülere yakınlık duydu. Yaşayan Yunan'ın derslerini bugüne taşıdı: Her şeyin ölçüsü insanoğluydu. Dünya bir ışık ve gölge oyunuydu. Varoluş, zaman zaman taşkınlık ve coşku araları verse de, hızla geçen ve güvenilmez bir süreçti. Bu derslere bir tane daha eklemeliyiz: Yaşamak değil, yaratmaktır önemli olan. Pessoa ve Sa-Carnerio gibi, Eugenio de Andrade da her zaman şiir *için* yaşadı, bazıları gibi şiir *sayesinde* değil. Ve onu edebiyatın bir gecelik aşk kadar değeri olmadığını söylerken duyduğumuzda, belki de aşkı edebiyatla tanımlamak istiyor, diye düşünmeliyiz. Ve onu okurken, Camoens ya da halk ozanlarını dinlerken duyduğumuz duyguları duymalıyız: Onun aşk şiirleri her zaman şiire duyduğu aşkı anlatır.

Arnaldo Saraiva

BİR ANAHTAR YAP

Bir anahtar yap, küçük bile olsa
gir eve.
Tatlılığa, merhamete teslim ol
düşlerin ve kuşların malzemesine.

Isısını davet et, duruluğunu, müziğini
belin.
Taş, deme; pencere de.
Gölge olma.

İnsan de, çocuk de, yıldız de.
Işığın mutlu olduğu ve oyalandığı
heceleri yinele.

Bir kez daha söyle: Adam, kadın, çocuk-
Güzellik onlarda hâlâ taze.

SÖZCÜKLERİ NE YAPTIN?

Sözcüklerine yaptın?
O denli yatıştırılmış bir mavinin
ünlülerinin hesabını nas l vereceksin?

Ve ünsüzlerle, onlara ne diyeceksin
portakalların ve atların güneşi altında
onların debdebesinde yanan?

Ne diyeceksin onlara
senin güvenine emanet edilen
minik tohumları sorarlarsa?

YİNELEME

Yüzün melteme eğilmiş;
vahşi beyazlığı dişlerinin;
ellerin bir bakıma sorumsuz,
her açıdan sıkılmış, her bakımdan saydam.

Acımasız, utkusu bacaklarının,
gece indiğinde dinlenen sütunlar;
biçimli göğsün, berrak sudan yapılmış;
sakin ağzın, yolculuğa ve şarkı söylemeye

çağıran; ya da yalnızca
bir meyvanın rengi, çiçeğin ağırlığı olan;
neşe ve dehşetle içe işleyen,
yalnızlığı kemiren sözcükler.

Onlardır en büyük nedeni, biricik nedeni.

GÜLÜMSEYİŞ

Sanırım gülümseyişti,
o gülümseyişti kapıyı açan.
İçinde aydınlık, çok büyük bir aydınlık
taşıyan gülümseyiş, özlemini çektim
içine girmek, giysi erimi çıkarmak, kalmak için
gülümseyişinin içinde, çıplak.

Koşmak, yola gitmek, ölmek için
içinde gülümseyişinin.

* Portekiz'in 1997 Frankfurt Kitap Fuarı'nda *Onur Konuğu Ülke* olması dolayısıyla, *Campo das Letras* Yayınevi tarafından hazırlanan beş dildeki (sırasıyla Portekizce, Fransızca, İngi izce, İtalyanca ve Almanca) **Eugenio de Andrade 5 Şiir** kitabından çevrilmiştir.

SÖZCÜKLER

Kristal gibidir,
sözcükler.
Bazıları hançer,
kimi bir yalım.
Ötekiler
yalnızca çiy.

Saklı usul gelirler, anıyla yüklü.
Güvensizdir yaptıkları yolculuk:
Ufacık sandalla, öpücüklerle,
deniz titrerken altlarında.

Terkedilmiş, masum,
ağırlıksız.
Işıkla dok nmuştur onlar.
Gecedirler.
Solgundurlar hatta
yeşil cenneti andırırlar.

Kim işitir seslerini? Kim
toplar onları, böylesine
acımasız, biçimden arınmış,
saf kabuklar içinde?

ÇOCUKLAR İÇİN KİTAPLAR

Hazırlayanlar: Aytül Akal❖ Aysel Gürmen❖ Ayla Çınaroğlu❖ **Çizimler:** Mustafa Delioğlu

Ninemin Arkadaşı, *Aysel Gürmen*
Resimleyen: Mustafa Delioğlu
Uçanbalık Yayınları

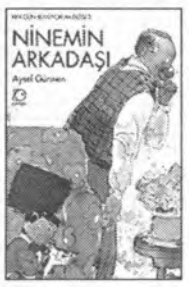

Okuma yaşı: 3-6
Duygusal kavramların işlendiği bu güzel öyküde, şiirsel bir dil kullanılmış. Kolayca akılda kalan dizeler, çocukların yoğun olarak yaşadığı ama çoğunlukla ifade edemediği duygularını, açıkça ve doğru olarak dile getirmelerine yardımcı oluyor. Giderek yaşlanan ama ruhu torunu kadar genç kalan nice dedelerin, nice ninelerin kendilerini bulacakları öyküdeki torun ile ninenin dostluğu, okul öncesi çocukların aile büyüklerini birer yaşlı insan olarak değil, bir arkadaş olarak algılamalarına yardımcı oluyor. Sayfamızın da çizeri olan Mustafa Delioğlu'nun özgün resimleri kitaba ayrı bir güzellik katıyor...

Eşek Çalanlar Çetesiyle Savaş, *Tacim Çiçek,* Çınar Yayınları

Okuma yaşı: 12 üstü
Anadolu'nun bir köyünde köylüler, ağır işe koştukları eşeklerini, kış gelince doğaya salarlar. Böylece eşekleri beslemekten kurtulur, bahar geldiğinde sağ kalanları toplayıp yeniden işe koşarlar. Eşeklerin kimi kurda yem olur, kimi kardan kıştan sağ çıkamaz ama köylüler yine de kışın eşekleri beslemek istemezler. Ancak, doğaya salınan eşekleri toplayıp onlardan sucuk yapan açıkgöz Hamza Bey çıkar ortaya. Eşekleri toplaması için bir çete kurar. Sadık ile Metin, bu çeteye karşı koymak için her yolu deneyen, yürekli iki arkadaştır. Öykü, köylüleri, onların saflığından yararlanan kötü kişileri ve yaşam biçimlerini aktarıyor bize. Eşeklerin kesilmesi ile ilgili betimlemelerin yanısıra, kitabın son iki sayfasında yer alan ve harabelerdeki hortlak kızın öyküsündeki gerçeği anlatan mektubun içeriği, 12 yaşın altındaki çocuklar için uygun olmadığından, kitabın özellikle 12 yaşın üstüne önerilmesi gerekir.

Rüya Ormanı, *Şebnem Moroğlu*
Resimleyen: Ercan Dinçer
Yapı Kredi Yayınları

Okuma Yaşı: 9-11
Barış ve arkadaşlığın hüküm sürdüğü Rüya Ormanı'nda yaşayan hayvanların serüvenlerinin anlatıldığı kısa öyküler, hayal dünyasına uzanıyor. Yavru maymun Çıtır, kızını evlendiren anne karınca Anti, yavru kargalar Bibi ile Didi ve diğerleri, hayal gücünün uçsuz bucaksız yaratıcılığının birer ürünü. Kitap, çocuklara hoşça vakit geçirtebilir.

Aç Tırtıl, *Eric Carle, Türkçesi: Fatih Erdoğan,* Resimleyen: Eric Carle
Mavibulut Yayınları

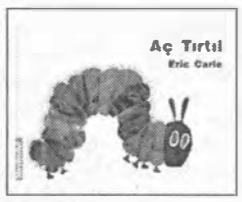

Okuma yaşı: 2-4
"Güneşin sımsıcak doğduğu bir pazar günü yumurtadan minicik bir tırtıl çıkar." İşte bu tırtılın öyküsüdür anlatılan. Çok ama çok aç bir tırtıldır bu, öyküsü anlatılmayacak gibi değildir hani! Bu tırtıl her gün o kadar çok şey yer ki, çocuklar sayfa sayfa onu izlerken, hem haftanın günlerini, hem de sayıları öğrenirler. Dört tane çilek, beş tane portakal derken, tırtılın karnı ağrımaya başlamasın mı! Sürprizlerle dolu çok ilginç bir kitap bu. Sürprizler ne mi? Bunu, kitabın sayfalarını çevirenler görecek!

Bacaksız Tatil Köyünde, *Rıfat Ilgaz*
Resimleyen: Turgut Keskin
Çınar Yayınları

Okuma yaşı: 7-9
Bacaksız dizisinin bu son kitabında, Bacaksız'ı bir işadamı dikkati ve çalışkanlığıyla, Fransızlara mal satarken buluyoruz. Üstelik Bacaksız, komşu köyün çocukları gibi işe hile de karıştırmaz ve parlak fikirler üretip dürüstçe para kazanır. Kötü ve kendini beğenmişlikle davranarak bir yere varılamayacağını, aksine dürüstlük ve dayanışma ile başından büyük işlerin başarılabileceğini vurguluyor bize Bacaksız.

Ben Bir Çizgiyim, *Ümit Öğmel*
Resimleyen: Ümit Öğmel, Kök Yayıncılık

Okuma yaşı: 3-6
Kitap, bir çizgi kıpırdanışıyla, kolayca oyuncu bir köpek, küçük bir yıldız, bir doğumgünü pastası ya da bir uçak çizilebileceğini göstererek, resim çizmeye meraklı küçükleri resme yüreklendiriyor. Yalnız bunlar mı? Daha neler neler çizebilirmiş çocuklar. Hepsini öğrenmek için, yalnızca okumak değil, resimlere bakmak da gerek!

Bisikletliler, *İncilâ Çalışkan*
Resimleyen: Gözde Bozkurt
Bu Yayınları

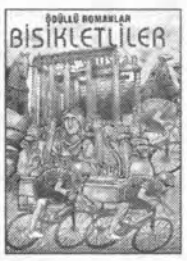

Okuma yaşı: 12 üstü
Bisiklete binmeyi kim sevmez? Hele bisiklete binip yeni yerlere doğru tekerlek çevirmek, tam serüvencilerin işi. "Bisikletliler" ve onun devamı olan "Bisikletliler Güneş Ülkesinde" adlı kitaplar, zevkle okunacak birer roman değil ama, Türkiye'yi dolaşarak yakından tanımak isteyenler için rehber niteliğinde birer belgesel. Coğrafya derslerine hayli yararlı olacağı söylenebilir. ❖

Çocuğun Sesi

❖ **Hazırlayan:** Erdoğan Yılmaz❖

*** Sözcüklere Dikkat Ederim.** Konuşurken seçtiğiniz sözcüklerinize, vurgu ve tonlamaya kısaca sözünüzü ve sesinizi kullanmaya pek dikkat etmiyorsunuz. Çoğu kez doğru ve olumlu bir sözcüğün seçilmesi; somut, açık, anlaşılır konuşmanız, sesinizdeki alçalıp yükselme, yumuşaklık-sertlik ya da baskılı bir söyleyiş benim için çok önemlidir. Sandığınızdan daha duyarlı ve algı gücü yüksek bir varlık olduğumu unutmayın... Sözcükleriniz ve sesinizle vaydığınız etkinin, söylediklerinizden daha kalıcı ve derin bir iz bıraktığını biliyor musunuz?❖

Gülten Dayıoğlu ile tele-röportaj

-Alo Gülten Dayıoğlu?
- Buyrun efendim, benim.
- Sekizinci Renk'i yayımladığınızı duymuştum ama doğrusu okumaya bir türlü cesaret edemiyordum. 400 sayfa, inanılır gibi değil! Bu kadar uzun bir roman nasıl yazabildiniz?
- Bu romanı uzun yıllardır düşünüyordum. Son iki yıldır da yazmaktaydım. Sonunda 1997 Kasım fuarında yayımlandı ve ilk baskısı 40 günde tükendi. Kitap şu anda 3. baskısında ve en çok satan ilk 10 kitap listesinde. Uzun yıllardır düşündüğüm ve iki yıl boyunca da yazdığım için, tek düzeliği aşan, çok renkli, yoğun bir kitap oldu. Değişik kesimlerden ve motiflerden oluşuyor. İnsan tiplemeleri ve mekân da sürekli değişiyor. Gençlik psikolojisinin de irdelendiği bir serüven kitabı. Bu kadar yoğun çeşitliliği ancak 400 sayfaya sığdırabildim.
- Buluğ çağı sorunlarına, gençlik bunalımlarına ve çağımızın gençliğe yüklediği baskıların neredeyse tamamına bu kitapta değinilmiş. Bunu planlı mı yaptınız. Yoksa romanın akışı konuları kendiliğinden mi getirdi?
- Ben bilinçli olarak planladım. Onbinlerce gençle Türkiye'nin her yerinde, nabız nabıza, yürek yüreğe beraberim. Onlarla söyleşilerimde, onların düşlerini, özlemlerini, yaşadıkları sıkıntıları, içine sıkıştıkları ve kırmak istedikleri dar kalıpları ayna gibi nabzımda tuttum. Edindiğim birçok izlenimi bu romana koymak istedim. Ana planımı dediğim gibi iki yıl önce yaptım ve iki yıl boyunca da işledim. Bu romanı, şablonlara girmek istemeyen, günümüz yaşam biçimlerini, örf ve adetleri sorgulayan tüm gençler ve onları yetiştirmeye çalışan anneler için yazdım.
- Dikkat ettim, romandaki isimlerle sanki oyun oynuyor gibiydiniz. Ela'nın adı üç harfli. Yaşamına giren erkeklerin adı da öyle: Efe, Alp, Can. Ela'nın annesinin adı Tiraje. Tiraje, kızına bu adın fars dilinde Gökkuşağı demek olduğunu söylüyor. Ela, küçük yaştan beri, gökkuşağının sekizinci rengini bulmayı amaçlıyordu. Kitabın adı da zaten sekizinci renk... Bu bağlantılar rastlantı mı?
- Kitabım hakkında birçok gözlem aktarıldı bana, ama böylesine bilinçli bir gözlem henüz bana ulaşmamıştı. Eh, yazar gözüyle kitap okumak başka oluyor demek ki! Aslında oyun gibi düşünmedim ama doğrusu isimleri tek tek, özenle ve belli amaçlarla seçtim. İsimler, hoş sürprizler yaratsın istedim. Evet, hepsi düşünülmüştür. Tiraje sürprizini de dikkat ettiyseniz sona sakladım. Kitapta her ismin kendine özgü bir öyküsü vardır. Örneğin Ülev de, çocukluk yıllarımda adalara yolcu taşıyan en güzel vapurun ismiydi.
- Asıl mesleğiniz?
- Öğretmenim ancak asıl mesleğim yazarlık. İlkokul 3. sınıftan beri yazıyorum. Hukuk Fakültesi 2. sınıftan ayrıldım. Dışardan sınava girip öğretmen oldum. 15 yıl öğretmenlik yaptım ama yazarlık, benim yaşam biçimim.
- Bugüne kadar yayımlanmış kaç kitabınız var?
- 62 kitap. İkisi yetişkinler için öykü, üçü gençlik kitabı. 59'u da değişik yaş grupları için çocuk kitapları.
- Yurtdışında yayımlanmış kitaplarınız var mı?
- 6 kitabım Almanca'ya çevrilerek Almanya'da yayımlandı. Macar dilinde bir öyküm var. İsveç dilinde bir kitabım, Rusça bir öykü kitabım yayımlandı. Çeşitli öykülerim İngilizce'ye çevrilerek Amerika'da antolojilere girdi.
- Size yazmak isteyen küçük okurlarınız için adresinizi verebilir misiniz?
- Altın Kitaplar Yayınevi, Celal Ferdi Gökçay Sok. Nebioğlu İş Hanı, Cağaloğlu, İstanbul.
- En son okuduğunuz kitap?
- Çocuk kitabı değil ama... Bir Dinozorun Anıları, Mina Urgan.
- Teşekkürler... ❖

ZİNCİR BULMACA

Bir harf yazılır her kutuya, her sözcük bir sonraki uzun kutuların sonunda biter. Her sözcük bir öncekine bağlıdır ve bir sonrakine. İşte ZİNCİR BULMACA oluşur böylece. ❖

15 gün önceki bulmacanın çözümü:

ZÜRAFACANDANTENHADİSKAMBİLİ
MSELEMANDALGIÇ

441. Sayıdan kazananlar:
Denizcan Kaya, Umut Sulu, Gizem Gönen, Necip Büber, Sargun Tuğrul.

Armağan Kitaplar:

Çözdükleri bulmacayı aşağıdaki adresimize gönderen veya fakslayan 14 yaşından küçük okurlar , bu sayfada tanıtımı yapılan kitap sayısı kadar kitap kazanacaklar. Zarfın üstüne kendi adınızı, yaşınızı ve adresinizi yazmayı da unutmayın. Bulmacanın çözümü onbeş gün sonra.
Adresimiz: Cumhuriyet Kitap Çocuk Bölümü, Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu -İstanbul
Faksımız: 0 212 513 85 95

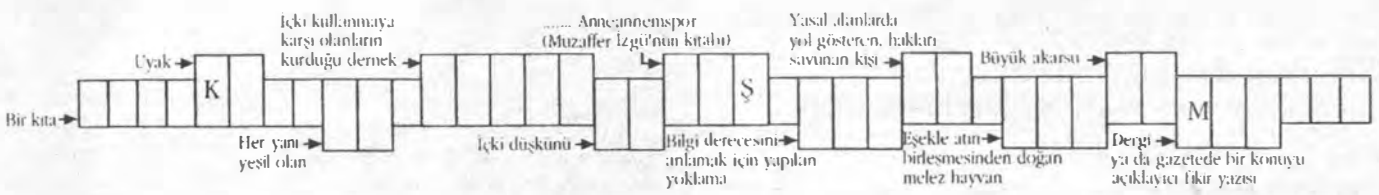

Vitrindekiler

Avesta/*Zerdüşt/Çeviren: Esat Ayata/200 s.*

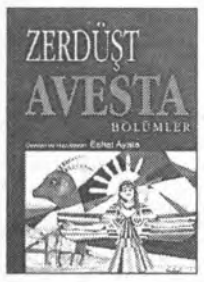

"Avesta", İ.Ö. 1500 - 1000 yılları arasında yaşamış olan ilk Arya din kurucusu Zerdüşt'ün kutsal kitabının adı. Sözcük anlamı "temel, açıklayıcı bilgi" olan bu metinler 12 bin öküz derisi üzerine yazılmış. Büyük İskender, eski adıyla Arya ülkesi olan, daha sonra Eran, şimdilerde de İran olan toprakları ele geçirmek için başlattığı savaşta söz konusu metinlerin 17 cilt tutacak kadarını yakmıştı, Bu savaştan kaçıp Hindistan'ın Bombay bölgesine göç eden Zerdüşt taraftarları, yakılmaktan kurtulan bölümleri birlikte götürdüler.Bu bölümler ilk defa Batı dillerine 17. yüzyılda, Fransız asıllı Anguetil - Dupperon tarafından çevrildi. Daha sonra 1908'de "Avesta"'yı ilk defa Pehlevi dilinden İsveççeye çeviren Nathan Söderblom "yaptığı çalışmalarıyla doğu ile batı dünyaları arasında teoloji alanında tolerans ve karşılıklı anlayışı geliştirdiği için" 1930 Nobel Barış Ödülü'ne layık görülmüştü.Bu kitap elde kalmış olan "Avesta"'dan bölümler içeriyor.

Dinler Kavşağı Anadolu / *Derman Bayladı / Say Yayınları / 190 s.*

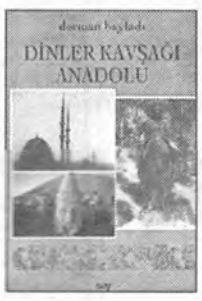

Anadolu'nun coğrafi konumu da göz önüne alındığında, tarih boyunca bu topraklarda tanık olunan din çeşitliliğinin, yeryüzünün başka hiçbir bölgesiyle karşılaştırılamayacağı kolayca görülür. Sayısız denecek denli çok uygarlık, bunun doğal sonucu olarak da bu denli çok ve değişik din. Budizm, Taoizm, Hinduizm gibi doğu, Uzakdoğu dinlerini bir yana bırakacak olursak; gerek çoktanrılı, gerek tektanrılı dinlerin buluştuğu bir kavşak oluyor Anadolu. Dahası, Uzakdoğu dinlerini de pek göz ardı etmemeli Anadolu'dan söz ederken. Taoizmi, Hinduizmi pek bilemiyoruz ama -ister çağın modası, ister bir yeni arayış diye nitelensin- sayıları az da olsa Budizm'in temsilcilerinin bile ülkemizde varoldukları bir gerçek.

Pornografi / *Witold Gombrowicz / Çev: Berran Tözer / Ayrıntı Yayınları / 169 s.*

Pornografi, Gombrowicz'in, insanı köşeye sıkıştıran, tüm varoluş biçimlerini elinden alan romanlarından biri daha. Atlantik Ötesi, Ferdydurke gibi romanlarından tanıdığımız, varoluşçuluğun, nihilizmin usta provokatörü Gombrowicz, yine hayatlarımızın derinliklerine nüfuz ediyor Pornografi'de. Bizi insanlığımızdan utandırıyor, çaresiz, eli kolu bağlı bırakıyor, alay ediyor bizimle. Görünüşte hiçbir şeyin olmadığı, normal, sıradan, masum yaşamlardaki olağanüstülüğü, başkalığı, suça ve cinayete doğallıkla varan insan ilişkilerini adım adım gösteren, felsefi şiir tadında bir roman Pornografi... Yetişkinlikle yeniyetmeliği karşı karşıya getiren şey, olgunlaşmamışlığın yabanıl, doğal şiddet ve erotizmi değil midir? İnsana ait her şeyin kültürel bir sonradan edinme olduğu gerçeğinden yola çıkan Gombrowicz, "oğlan çocuğu" ve "kız çocuğu" olmanın erotik olmayan erotizmini, bayağılıktaki kendiliğinden pornografiyi, bedenin, yüzün bayağılığını irdeliyor. Aile, din, seçkinlik, köylülük, milliyetçilik, romantizm, kahramanlık, ihanet, cesaret, korkaklık, ciddiyet... Yaşamımızı çevreleyen tüm kurum ve kavramlar Pornografi'de Gombrowicz'in grotesk eleştirisinden nasibini almaktadır. Yetişkinleştikçe ruhları ve beyinleri iğfal edilen gençliğin, sürüye nasıl incelikle dahil edildiğini gözler önüne seren bir Gombrowicz klasiği... Pornografi, belki de aynadaki görüntümüzle kendimiz arasında bir yerdedir...

Mercier ile Camier / *Samuel Beckett / Çev: Uğur Ün / Ayrıntı Yayınları / 112 s.*

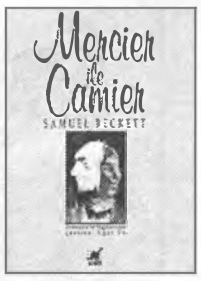

Mercier ile Camier'nin aynı adlı kahramanları, Beckett'ın olgunluk dönemi yapıtlarında sıkça karşımıza çıkan ikililere öncülük ediyor. Trajik ile komik, düş ile gerçek ya da beden ile usun birer yansıması; birbiriyle çatışsa, birbirinden uzaklaşsa da asla kopamayan iki yalnız yabancı, aynı "ben"in iki yarısı. Amaçsız ve anlamsız bir yolculuk için biraraya gelir Mercier ile Camier. Modern karşı kahramanların parçalanmış iç dünyasına yapılacak ürkütücü ve karanlık bir yolculuktur bu. Ama hüzünlendirirken aynı zamanda eğlendirir. Yazarın karşı konulmaz bir sevgiyle karşılaştığı bu iki berduş arasındaki sarsak dayanışma yer yer zorlaşsa da, kaosun yükünü, hep var olan trajikomik iletişim hafifletir. Beckett'ın erdemi, durumun acıklılığına ağıt yakmak değil, kendi kendini alaya alabilmektir. Bu yüzden en karamsar izlekler bile bir karamizah başyapıtına dönüşür Beckett'ta. Beckett, Mercier ile Camier'yi Fransızca olarak yazdı. Yazın dili olarak anadilini kullanmaması, modern dünyanın kaçınılmaz hastalığı olan yabancılaşmayı okuyucusuna biçimsel olarak daha evrensel bir düzlemde aktarmasını sağlayacaktı. Sanatçı için her sözcüğün yepyeni bir keşif olduğu zorlu bir yaratacılık serüveniydi giriştiği. Mercier ile Camier, Beckett'ın çarpıcı yapıtlara imza attığı en üretken döneminin çok önemli bir basamağını oluşturan bir yapıt.

Filistin Rüyası - İsrail Zindanlarında 7 Yıl / *Faik Bulut / Berfin Yayınları / 240 s.*

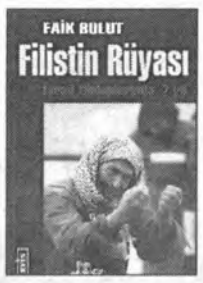

Türk ve Kürt Solu'nun sınır ötesinde kalmış tarihi belgeseli, Suriye sınırında devrimciler, kaçakçılar Kürt "kuryeler" ve Kürt Dağı Abu Cihad'la buluşma /Arafat'ı kızdıran sürpriz karşılaşma/ Şam'da Türkiyeli devrimcilerin yaşamı/ Mihri Belli olayı Teslim Töre ile otobüs durağında bir gün/ Cengiz Çandar'ın gerçek yüzü/ Beyrut'ta yaşayan "Dersim Sürgünleri"/ Nahr el Bared kampına 300 İsrail komandosunun baskını 8 Türkiyeli devrimcinin şehit oluşu 20 İsrail askerinin öldürülüşü İsrail zindanlarında yedi yıl devrimcileri savunan Yahudi kadın avukat İsveçli gönüllü hemşireler, bir Kürt'le evlenen Yahudi kadın/ İsrailleşmiş Bedeviler, "casus" Dürziler, İsrail yanlısı Filistinliler/ Hapisteki Filistin örgütleri/Japon Kızıl Ordusu/ Baader Meinhof zindandaki Ağrılı Kürt işkencecinin günlüğü/ grevler, direnişler, casuslar, eroinciler ve ihbarcılar İdi Amin, Moşe Dayan/ Golda Meir skandalı/ Mossad'ın öldürücü bilmecesi/ İntifada tohumları/ Türkiye Solu'nun Filistin'de gömülü anıları /12 Mart'ta son 68'liler /Ankara Beşevler'de "şafak" örgütü /Gazi Eğitim'de "kızıldere" kavgası /Boğaziçi uçağını kaçıranların bilinmeyen yönü/ Malatya-Antep-Maraş üçgeninde kızıl üs çalışmaları /Musa kod adlı Kaypakkaya ile iki dönem... 7 yıl İsrail'de hapiste yatan Faik Bulut'un Anlattıkları...

Çerkesya / *Leonti Lyulye / Çev: Murat Papşu / Çivi Yazıları / 103 s.*

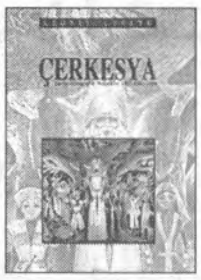

Kitap, 19. yüzyılın ilk yarısında (1820-1860) Çerkesya'da Rusya hizmetinde özel görevli memur olarak görev yapan Fransız asıllı Leonti Lyulye'nin kaleme aldığı dört makaleden oluşmaktadır. Lyulye, Çerkesya'yı ve orada yaşayan halkları genel olarak tanıttıktan sonra, özellikle sahilde yaşayan Çerkes boylarının, Natuhay, Şapsığ ve Abadzehlerin geleneklerini, dini ve batıl inançlarını, toplumsal kurumlarını ve hukuk sistemlerini incelemektedir. Bu makalelerin, onlara büyük önem kazandıran özelliği, yazarının o dönemde toprakları Rusya tarafından henüz işgal edilmemiş olan ve Rusya etnografyasında az tanınan Çerkes boylarının Abadzeh, Şapsığ ve Natuhayların arasında bizzat kalarak dillerini öğrenmiş, yaşam tarzları hakkında doğrudan gözlem yapabilmiş olmasıdır. Bugün Abadzehler ve Şapsığlar Türkiye'de yaşayan Çerkesler içinde en büyük grubu oluşturmaktadır. Kafkasya'da ise Karadeniz sahilinde 10-15 Şapsığ köyü, onlardan biraz fazla da Abadzeh kalmıştır. Ubıhların tamamı Türkiye'de yaşamaktadır. Natuhayların adı ise sadece tarih kitaplarında kalmıştır. Genelde Kafkas halkları için olduğu gibi, Çerkes tarihi ve etnografyası konusunda da, özellikle 19. yüzyılda Rusya'da devlet eliyle yoğun bir çalışma yürütülmüştür. O döneme kadar Batılı yazarlar tarafından kaleme alınmış makaleler, kitaplar ve Çerkesya'yı ziyaret edenlerin yazdığı seyahatnameler Rusçaya çevrilerek basılmıştır. Birçok kurum Kafkasya'nın, özellikle Çerkesya'nın etnografyasını, tarihini ve coğrafyasını araştırmış, bu araştırmaların sonuçları yirmiye yakın süreli yayında veya ayrı kitapçıklar halinde yayımlanmıştır. Kafkasya'yla ilgili araştırmalar yapan kurumların en başta gelenlerinden biri, Lyulye'nin de faal üyesi olduğu Rus Coğrafya Cemiyeti Kafkasya Şubesi idi.

5 Yaşında Aşk / *Hacı Harmancı / Kora Yayıncılık/ 86 s.*

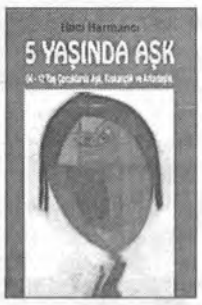

Bu kitap dokuz yıllık bir çalışmanın ürünü. Yüzyüze görüşme sonucu gerçekleşti. Yüzlerce çocuk katıldı. Temelinde hep içtenlik oldu. Düşüncelerin hepsi özgün. Dünyanın neresinde olursan ol; sen, benim arkadaşımsın. Saç rengin, göz rengin, yüz rengin ne olursa olsun; sen benim arkadaşımsın. Hangi ırktan, hangi dinden olursan ol; sen benim arkadaşımsın. Ekonomik düzeyin, toplumsal konumun ne olursa olsun; sen benim arkadaşımsın. Sen benim arkadaşımsın. Çünkü bizim bir ortak dilimiz var: Çocuk dili. Bu nedenle, benzersiz ama yetkin bir iletişim gücüne sahibiz. Birbirimizi iyi dinler, iyi anlarız. Sevgi, coşku, korku, acı, özlem, mutluluk, ayrılık... derken iyi dinleme, iyi anlama noktalarımız durmadan çoğalır. Ekseninde sen ve ben olan bir dünya oluştururuz. Cecesiz bir dünya. Dünyanın neresinde olursak olalım, biz arkadaşız. Dolu dolu yaşar, söyleriz. Arkadaşlıktan, aşktan. Savaştan, barıştan. Kıskançlıktan, ayrılıktan. Çevreden, gelecekten, yaşamla iç içe olan, yaşamın kendisi olan her şeyden.

Elveda Kavga Merhaba Sevda / *Erol Yıldırım / Toplumsal Dönüşüm Yayınları / 392 s.*

Yürek atışı kadar meraklı, yormayan bir anlatım ve yoğun bir serüvenle dopdolu... Erol Yıldırım, sevda ve kavgayı doruk noktasına varan bir canlılıkla aynı potada damıtmış. Evrenin gizemini yakalamadan, varoluşa katkıda bulunamayız. Yaşamı ve mucizesini koruyabilmek için büyük kavgaları, büyük sevdaları barışa dönüştürmek gerekiyor. Bir lokma, bir hırka, kaçmak üzere olan son treni yakalama çırpınışları, günümüz insanının ütopyası olmamalı. Cem ve Cemile... Boğulmakta olan denizi saçlarından yakalamak gibi zor olan kavgasını veriyor, kolaya kaçan kazancın damak tadını sorguluyor. Yüreklerini çıkarıp başkalarının yürekleri yanına koyanların keyifle kendini bulacakları, sıcak bir merhabayla kucaklanacak bir roman... Yazar bu kitabı, ilk romanı Höllük'ün motifleriyle bezeyerek kaleme almış. ■

gendaş KÜLTÜR

Çatalçeşme Sk. No: 19 Cağaloğlu-İstanbul
Tel-Fax: (0212) 520 82 12 - 527 10 20 512 94 67 Pbx

Bir gençlik romanı daha...
Karel ve Jarda ailelerinin tüm engellerine rağmen kapitalist sisteminin nimetlerinden yararlanmaya çalışırlar. Ama...

2. Hamur, 192 sf. 850.000 TL.

Cinsellik üzerine daha derin bir bakış kazanmanızı, kendinizin ve çevrenizin ihtiyaçlarını daha iyi anlamanızı sağlamak için...

2. Hamur, 214 sf. 1.000.000 TL.

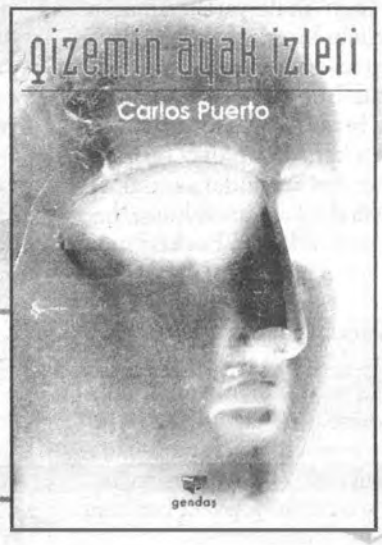

Birkaç ay boyunca Latin Amerika'nın gizemli bölgelerinde yapılan keşif gezisinin çarpıcı öyküsü... Yayınlandığı yıl gezi-araştırma ödülü aldı.

2. Hamur, 288 sf. 1.200.000 TL.

Türkiye'de astroloji konusunda ilk orijinal eserlerden biri olan bu kitap, kendinizi daha iyi tanımak, gerçek potansiyellerinizi keşfetmek ve buna geleceğinizi yönetmek için en iyi şekilde kullanmanızda size yol gösterici olacak.

1. Hamur, Büyük Boy, 496 sf. 2.500.000 TL.

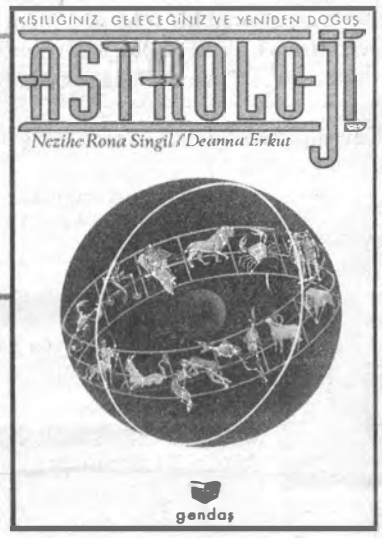

İspanya'da bir yılda 30 baskı yapan bu kitap, evli erkeklerin sinir uçlarına dokunurken, kadın ataklarını savuşturma, olmazsa boşverme yöntemlerini de içeriyor.

2. Hamur, 144 sf. 750.000 TL.

Üçüncü evliliğini yapmış bir kadın... Bir tarafta çocuklar, iş hayatı; diğer tarafta kocasının çapkınlığı, dağınıklığı... Bunlara rağmen ayakta durmak mümkün olabilir mi?

2. Hamur, 215 sf. 1.000.000 TL.

gendaş

Son yılların gündemdeki ismi Haluk Levent, müzikal anlayışını; aşk, dostluk, dayanışma ve ülke sorunları hakkındaki düşünce ve duygularını bu kitapta anlattı.
Kedi Köprüsü aynı zamanda sanatçının özyaşam öyküsü olma özelliğini de taşıyor.

750.000 TL.

Haluk Levent
Kedi Köprüsü

KİTAP ÖDÜLLÜ BULMACA

İLKER MUMCUOĞLU

■	■	■	■	■	1 J	2 A	3 E	4 H	5 F	6 C	7 M	8 H	■								
9 K	10 C	11 J	■	■	12 B	13 C	14 M	15 F	16 J	17 B	18 E	■									
19 H	20 A	21 C	22 A	23 G	24 J	25 K	■	■	26 B	27 G	28 I	29 A									
30 C	■	31 N	32 N	33 C	34 C	35 I	36 E	■	■	37 D	38 I	■									
39 E	40 I	■	41 A	42 N	43 C	44 E	45 E	46 D	47 E	■	■	48 N									
49 B	50 A	51 B	■	52 D	53 L	54 A	55 H	56 E	■	57 G	58 K										
59 E	60 A	61 H	62 I	63 H	64 E	■	65 E	66 G	67 N	68 G	69 L										
■	70 E	71 C	72 M	73 L	74 M	75 E	76 F	77 E	■	■	■	■									

ADI, SOYADI:.....

ADRESİ: .....

.....

Önce aşağıda tanımları verilen sözcükleri bulmaya çalışın ve her bir harfi bir yatay çizgi üzerine gelecek biçimde yazın. Sonra çizgilerin altlarındaki sayılara göre bu harfleri bulmacadaki aynısayılı karelere aktarın. (Kara kareler iki sözcük arasını gösterir. Bir satırın sonunda kara kare yoksa, bu, sözcüğün alttaki satırın başına sarktığını gösterir).

Bulmaca tamamlanınca, sorulan tanımların karşılığı olan sözcüklerin ilk harfleri yukarıdan aşağıya doğru Salih Mercanoğlu'nun bir şiir kitabının adını oluşturacak; bulmaca karelerindeyse, aynı şiir kitabından bir alıntı ortaya çıkacaktır.

Tanımlar ve sözcükleriniz:

A. Abbas Sayar'ın bir romanı.

İLKİ ATI

41 60 50 2 29 20 54 22

B. "o koku bütün hüzünlerin ilkidir/ ne kadar şairsem/ o kadar gizlidir çocukluğumda/ cizlavet kokusu" dizelerinin de yer aldığı, Şahbender Korkmaz'ın şiir kitabı.

49 12 17 26 51

C. Bilginlerimiz sağolsunlar/ Bir vitamin buldular/ Çalışınca azıcık;/ ... .../ Ulusalcılık!" (Cemal Süreya).

6 33 10 21 34 30 71 43 13

D. Müzikte "makam" anlamında kullanılan bir sözcük.

52 46 37

E. "... ... Evi" (Anna Kavar'ın bir yapıtı).

65 45 39 3

59 75 18 47 36 70 77 56 44 64

F. "... Evi" (John Le Carre'ın bir romanı).

15 5 76

G. "Ercüment ..." ("Senin öpüşlerin benim ağzımı/ Eğil su iç diyorum geyiğim/ Bir kaçak miço geliyor masmavi denizlerinden,/ Bir yerlerinde sen uçarı ellerimin/ Yarım şişe rakının sözü mü olur").

68 66 57 23 27

H. Kirli ya da donuk sarı renk.

8 61 19 63 4 55

I. 1990'lı yıllarda 2 sayı yayımlanmış olan bir şiir-sanat seçkisi.

38 35 62 49 28

J. "Everest My ..." (Sevim Burak'ın roman-oyun kitabı).

24 1 11 16

K. Deterjanlara belirli oranda katılan bir madde.

58 25 9

L. Büyük kuvvetlerin itaat halinde görünüşü ruha ne ağır bir ... veriyor." (Ahmet Haşim).

53 69 73

M. Fas'ta sultanı devirmek isteyen kimseye verilen ad.

74 7 72 14

N. "Bir vicdan/ Bana ... ediyor işte bitip gittiğimi" (Tevfik Fikret).

32 48 31 42 67

441. sayının çözümü

A. İnge, B. Reddetmek, C. Fobi, D. Ayevi, E. Nominal Değer, F. Yedili, G. Işkırlak, H. Lolita, I. Döndürülmek, J. Itırlı Bahçe, K. Zemaim

Şiir:
"tanıdığım bütün kelimeler
gözlerime ait
ve dilimde yok hiçbir ifade
kelimeler
kanımda dolaşıyor"

441. sayımızdan kitap kazananlar:

İstanbul'dan: Seyhun Çelik, Pınar Kara, Levent Tanrısever, Nurhan Noyin, *Ankara'dan:* Levent Özkaban, Selma Karataş, S. Aydın Uğur, *İzmir'den:* Yasemin Albayrak, Ümit Buran, *Bursa'dan:* Nuran Özbilgin, Canan Ece Tamer, Özlem Dumantepe, *Zonguldak'tan:* Ayla Sarıoğlu, Alaaddin Kara, *Antalya'dan:* Neşe Yücel, Hatay'dan: Bener Ekmekçi, *İzmit'ten:* Perihan Tunç, Esra Özen, Adana'dan: Kenan Deveci, *Denizli'den:* Ogün Cantekin, *Mersin'den:* Şükran Emrealp, *Uşak'tan:* İzzet Kaplan, *Balıkesir'den:* Burcu Sarıbeyli, *Karabük'ten:* Ayla Okay, *Salihli'den:* Hakan Selman:

ATTİLÂ İLHAN

"... bir sap kırmızı karanfil..."

Attilâ İlhan'ın 'Cumhuriyet Söyleşileri' dizisinin ilk kitabı olan '... bir sap kırmızı karanfil', Eylül 1996 - Mart 1997 tarihleri arasında kaleme aldığı yazılardan oluşuyor.

BÜTÜN KİTABEVLERİNDE

BİLGİ KİTABEVİ
Sakarya Caddesi, 8/A, Yenişehir - ANKARA
Tel: 312-434 41 06 / 07 Fax: 312 - 433 19 36
BİLGİ DAĞITIM
Narlıbahçe Sokak, 17/1, Cağaloğlu-İSTANBUL
Tel: 212 - 522 52 01 Fax: 212 - 527 41 19

BİLGİ YAYINEVİ

Meşrutiyet Caddesi, 46 / A Yenişehir - 06420 / ANKARA Tel : (0-312) 431 81 22 - 434 49 98 Faks : (0-312) 431 77 58
www.bilgiyayinevi.com.tr • e-mail: info@bilgiyayinevi.com.tr

"Kitap Kurdu" Olacaklara "Beş Kitap İşaretleyin" Kampanyası

"Cumhuriyet Kitap Kulübü" olanaklarından yararlanmak amacıyla, cebinde "Kitap Kurdu" kartını taşıyacak ve aşağıdaki formu doldurup 31 Ağustos akşamına dek gönderecek "Kitap Kurdu" olduğunu belgeleyecek herkese (ama herkese) armağan kitap. İstediğiniz seçeneği işaretleyin, şu sıcak yaz günlerinde beş yeni arkadaş edinin.

Armağan Kitaplarımız:

1. SEÇENEK
- ☐ İLK MECLİS, H. V. Velidedeoğlu
- ☐ BAŞKENT GÜNLERİ, Müşerref Hekimoğlu
- ☐ SAVAŞ YILLARINDA BİR SÜRGÜN, Kemal Sülker
- ☐ ÇALIŞANLARIN SORUNLARI, Yılmaz Şipal
- ☐ ANA DİLİ VE YAZIN ÖĞRETİMİ, Julia Marshall

2. SEÇENEK
- ☐ ÖĞRETMENİN GÜNLÜĞÜ, Neşe A. Doster
- ☐ SAKINCALI KADIN POLİS, Çetin Yiğenoğlu
- ☐ METELİKTEN MEDYAYA, Çetin Yiğenoğlu
- ☐ AYRINTININ İZDÜŞÜMÜ, Işık Kansu
- ☐ SEYAHATNAME, Yavuz Gör

Adı Soyadı:.....
Adresi:.....
.....
Posta kodu:.....Kent:.....
Telefon/Faks:.....
Cinsiyeti:.....
Doğum tarihi:.....Medeni durumu:.....
Eğitim durumu:.....Mesleği:.....
(Öğrenci ya da Öğretmen ise)
Okul adı:.....Okul numarası:.....

(Lütfen işaretleyiniz)		YENİ ÜYE		YENİLEME
ÜYE		5.000.000 TL		3.000.000 TL
ÖĞRETMEN/ÖĞRENCİ		2.500.000 TL		1.500.000 TL

* İşaretlediğim tutarı kredi kartı hesabımdan alınız.

☐ VISA ☐ EUROCARD ☐ MASTERCARD

Kart no:

Son kullanma tarihi: Ay Yıl

* İşaretlediğim tutarın banka dekontu ilişiktedir.

Çağ Pazarlama A.Ş.'nin:
- ☐ İş Bankası Cağaloğlu Şb.405543
- ☐ Akbank Nuruosmaniye Şb.1571801
- ☐ Yapı Kredi Bankası Çemberlitaş Şb. 32529

* İşaretlediğim tutarı posta çeki alındısı ilişiktedir.

PTT Çek No:

☐ 666322 Çağ Pazarlama A.Ş. Hesabı

Cumhuriyet kitap kulübü Çağ Pazarlama A.Ş.Türkocağı Caddesi No:39/41 (34334) Cağaloğlu-İstanbul Tel:(0212)512 05 05 Faks:(212)514 01 95

AKSOY YAYINCILIK

Tüm dünyada ilgiyle okunan ve satış rekorları kıran kitaplar!

Sosyal Barış Dizisi

Çalışanlarla Çalıştıranların öyküsü...

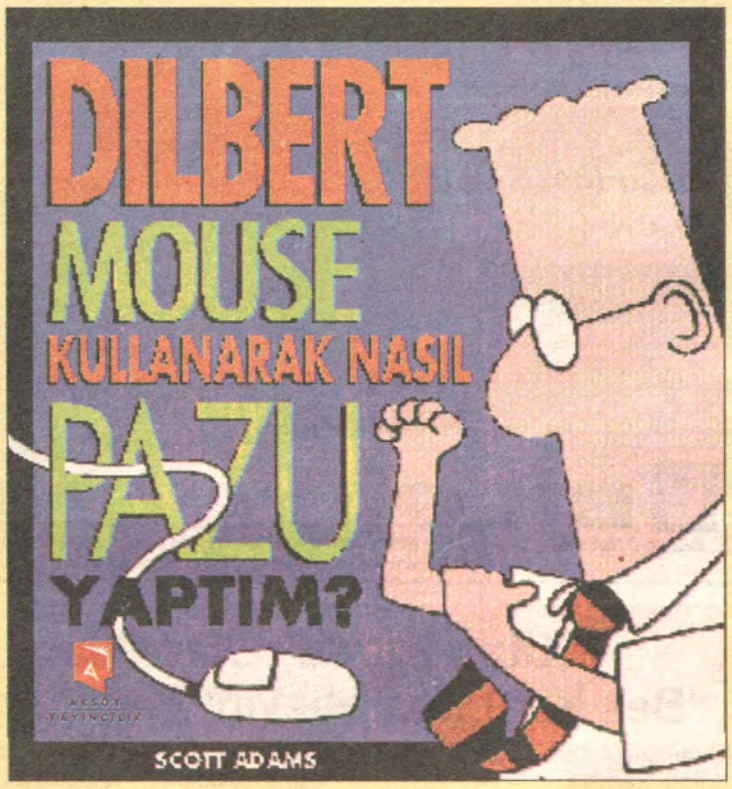

DILBERT
"Mouse Kullanarak Nasıl Pazu Yaptım?"

Patronunuzu Evire Çevire çok amaçlı kullanmanın 99 yolu?

Gerçek Bir Patron Teşekkür Etmez
4x4'lük bir patron olmanın yolları

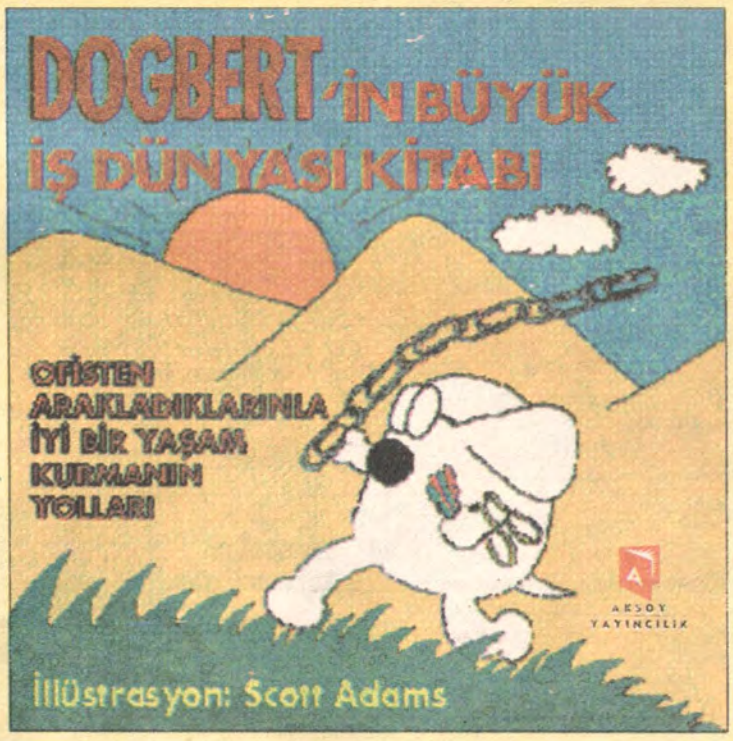

DOGBERT
Ofisten Arakladıklarınla İyi Bir Yaşam Kurmanın Yolları

Bu kitapları mutlaka ama mutlaka okuyun!..

Adres: Aksoy Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş, Aytar Cad. F. Ebcioğlu Sok. 25/1-2 80600 - 1. Levent - İstanbul
Telefon: (0212) 284 90 41 - 42 Fax: (0212) 284 84 37